

Bijlage 3 Onderbouwing van de cultuurhistorisch waardevolle panden

1. Bakkerstraat 1/ Hofstraat 2

Inleiding

In 1936 werd aan de Hofstraat hoek Bakkerstraat, in opdracht van huisarts A. van Rooy, villa "DEN HOEK" gebouwd.

Dit woonhuis annex praktijkruimte kwam tot stand onder architectuur van de Valkenswaardse architect Jos Renders. Met onder meer zijn typerende hoekoplossing is het, nu als dubbel woonhuis in gebruik zijnde pand, een gaaf voorbeeld van een villa die Amsterdamse-schoolmotieven en traditionele bouwvormen vermengt.

Beschrijving

De hoofdvorm van de in rode baksteen opgetrokken villa is tweelaags met een L-vormig schilddak.

Het risaliserende voormalig praktijkgedeelte aan de Bakkerstraat heeft, evenals de tijdens de bouwtijd ontwikkelde uitbouw langs de Hofstraat, een zadeldakafdekking. Zowel het schilddak als de zadeldaken overkragen de gevels middels gootklossen, gordingeinden, geprofileerde gootlijsten en windveren. De dakbedekking bestaat uit blauwgesmoorde verbeterde Hollandse pannen. De eenlaagse aanbouw aan de achterzijde is afgedekt met een plat dak. De voordeurkozijnen van het omschreven pand zijn in hout uitgevoerd, de raamkozijnen zijn samengesteld van stalen profielen.

De risaliserende **westgevel** aan de Bakkerstraat bevat op de begane grond de vroegere praktijkentree en een erker. De verdieping heeft twee vleugelramen terwijl de in boerenplechtwerk gemetselde topgevel een zolderraam bevat.

De met ijzerbeslag voorziene entree deur wordt geflankeerd door twee smalle gekoppelde vensters. Het deurkozijn vormt de achterwand van een portiek waarvan de zijwanden worden gevormd door segmentvormig metselwerk. Het portiek wordt naar boven toe beëindigd met een segmentvormige horizontale betonnen luifelplaat. Centraal boven de luifel wordt het deurkozijn "verlengd" met een houten segmentboog met vulling van glas-in-lood.

Het erkerkozijn bestaat uit een driedeling middels een recht middendeel zonder roeden en twee schuin naar de gevel geplaatste zijlichten met roedeverdeling. De erkerafdekking bestaat uit een betonnen plaat ter hoogte van de entree luifel.

De twee vensters op etagehoogte hebben geen roedeverdeling.

Het enigszins terugliggende deel van de westgevel heeft zowel beganegronds als op de verdieping een driedelig venster bestaande uit een eenruits middendeel en twee, van roede indeling voorziene, zijlichten.

Centraal boven de twee gevelkozijnen bevindt zich op het schilddak een plat afgedekte houten dakkapel waarvan de kozijnindeling is uitgevoerd overeenkomstig de eronder aanwezige vensters.

De hoekoplossing tussen de westgevel en de aan de Hofstraat gelegen noordgevel wordt gevormd door een half-cirkelvormige erker met balkon en luifel.

De erkerwand bestaat uit zeven als cirkelkoorden geplaatste stalen kozijndelen met roedeverdeling op een cirkelvormige gemetselde borstwering waarvoor een gemetselde bloembak is aangebracht.

De opengewerkte gemetselde balkonmuur heeft een 40 cm. grotere cirkelstraal dan de erker en draagt op een betonnen plaat die op haar beurt steun vindt op twee buiten de erker geplaatste ronde kolommen van beton.

Tegen de balkonmuur is van smeedijzeren letters de villanaam DEN HOEK aangebracht. De in de bouwtijd vervaardigde luifel bestaat uit een betonnen plaat met randbalk waarop een opengewerkte muur is gemetseld; het geheel rust weer op twee ronde betonnen kolommen die centraal geplaatst zijn boven de begane grond kolommen.

De toegang naar het balkon bestaat uit twee van glas-in-lood voorziene vleugeldeuren.

De aan de Hofstraat gelegen **noordgevel** bevat de hoofdtoegang van de woning die in principe dezelfde vormgeving heeft als de praktijkang doch groter en qua detaillering rijker is uitgevoerd. De voordeur is als paneeldeur gedetailleerd met een glas-in-lood raam en wordt geflankeerd door twee smalle verticale kozijnstroken waarin eveneens glas-in-lood is geplaatst. Elk van de twee portiekwanden is segmentvormig, bestaande uit een kozijn dat drie als cirkelkoorden geplaatste kozijndelen met roedeverdeling bevat. De bovenafsluiting van het portiek wordt gevormd door een horizontale, aan twee smeedijzeren trekstangen opgehangen, luifel die segmentvorming buiten het gevelvlak uitsteekt. Het boven de luifel verlengde voordeurkozijn is segmentvorming en bezet met glas-in-lood.

Centraal boven de entree is een rond tuimelvenster geplaatst met een glas-in-lood-bezetting. Tussen het ronde raam en het balkon bevindt zich een vleugelraam met roedeverdeling. Aan de andere zijde van de entree-as bevindt zich zowel op de begane grond als op de verdieping een driedelig venster bestaande uit een eenruits middendeel en twee van een roede-indeling voorziene zijramen. De zijramen van het beganegrondvenster zijn enigszins naar binnen geknikt. Op het schilddak is een tweedelige plat afgedekte dakkapel geplaatst.

De **oostgevel** heeft een enkeleurs rondboog-achteringang. De oorspronkelijke in deze gevel geplaatste dubbele terrasdeuren zijn vervangen door een eigentijds keukenkozijn. Ook de oorspronkelijke twee vensters in de tegen de achtergevel aangebouwde bijbouw zijn vervangen door kozijnen met eigentijdse materialen en indeling. De gevel van de bijbouw is als borstwering boven het platte dak doorgemetseld.

De verdieping heeft een slaapkamerraam met verticale as en rondboog bezet met glas-in-lood en blank glas. Op zolderhoogte heeft de in boerenvlechtwerk gemetselde topgevel een met roedeverdeling voorzien venstertje.

Boven het plat dak van de aanbouw bevindt zich in de hoofdbouwgevel een groep van drie vensters; een breed geflankeerd door twee smalle vensters.

Het **interieur** van het woonhuis aan de Hofstraat is sinds de bouw nauwelijks gewijzigd. Rond de centrale hal waarin zich de houten bordestrap met twee armen bevindt zijn diverse vertrekken en de vestibule gerangschikt. De hal heeft een parketvloer, een deurhoge houten lambrisering, paneeldeuren en een samengesteld rondboog-vestibulekozijn met glas-in-loodvullingen. Ook de diverse vertrekken hebben nog veel van de originele afwerkingsmaterialen.

Met de bestemmingswijziging van de vroegere praktijk (nu woonhuis) aan de Bakkerstraat is ook het interieur qua indeling en materiaalbehandeling gewijzigd.

Waardering

Het pand is van belang wegens de architectuur en gaafheid van zowel exterieur als interieur, wegens de relatie met de visuele gaafheid van de omgeving en de sociale ontwikkeling van het dorp.

2. Bakkerstraat 23-25

Dubbele eenlaags arbeiderswoning onder zadeldak uit ca. 1924-1925.

Voorgevel in schoon metselwerk, rode baksteen in kruisverband, grijs gepleisterde plint, asymmetrische indeling van deuren en vensters. Betonnen lekdorpels, segmentbogen en boogvelden met siertegels. Eenvoudige staafankers. Rijke, zware muizentandlijst. Houten bakgoot met zinken kraal. Dak belegd met grijze gesmoorde opnieuw verbeterde Hollandse pannen. Twee dakramen.

Het dubbelpand is cultuurhistorisch waardevol, omdat het qua uiterlijk en korrelgrootte representatief is voor de bouw van arbeiderswoningen rond 1900. Het dubbelpand heeft zijn authenticiteit goed behouden, met uitzondering van de deuren en vensters en een relatief fors dakvenster in het dakschild van het linkerpand.

3. Bakkerstraat 4

Tweelaagse asymmetrische stadsvilla onder samengesteld dak uit ca. 1915. Gebouwd in een nostalgische stijl.

Vorgevel met twee trapsgewijs uitspringende bouwdelen in rode baksteen in Vlaams verband.

Lepe hoek met arkel en spits. Rijk metselwerk aan de onderzijde van de arkel.

Trasraam. Twee treden in baksteen voor de voordeur. Deuren en vensters met houten kozijnen en kleine roedeverdeling in bovenlicht en bovenramen in licht verdiepte geveldelen. Strekken boven deur en vensters. Bakstenen lekdorpels.

Negenruits venster op derde bouwlaag in linkertravee. Rijk versierde dubbele muizentandlaag.

Samengestelde kap bestaand uit tentdak voor het hoofdvolume en zadeldakje boven linkertravee.

Gesmoorde Hollandse pannen. Dakvenster in voorste dakschild. Piron op top van tentdak. Hoge, smalle schoorsteen in zijvlak.

Deze stadsvilla is cultuurhistorisch waardevol vanwege de zeer rijke (baksteen)architectuur. Het pand oogt volledig authentiek. Het pand is representatief voor de vermogende (fabrikanten)families in Valkenswaard in het begin van de twintigste eeuw.

4. Bakkerstraat 47

Drielaags diephuis met zadeldak en trapgevel uit 1938. Rode baksteen in halfsteens verband.

Portiek en vensteropeningen met betonnen lekdorpels en betonnen sluitstenen.

Voordeur in verdiept portiek met segmentboog. Licht verdiept zesledig venster met twee licht afgeschuinde hoeken en houten kozijnen. Forse smeedijzeren staafankers.

Zijgevel met slechts één rechthoekig venster op de begane grond. Plansiergoot in de zijgevels.

Zadeldak belegd met rode opnieuw verbeterde Hollandse pannen. Metalen schoorsteentje en twee dakramen in rechterschild.

Dit woonhuis is cultuurhistorisch waardevol vanwege de bijzondere vormgeving met de trapgevel, het portiek, het bijzonder vormgegeven venster op de begane grond. De betonnen sluitstenen zijn typerend voor de bouwstijl in de jaren '30 van de twintigste eeuw.

5. Bakkerstraat 51

Eenlaags arbeiderswoning onder mansardekap uit 1921-1922. Voorgevel met symmetrische indeling. Rode baksteen in kruisverband. Grijs gesmeerde plint. Gemoderniseerde deur en vensters. Grijs betonnen lekdorpels. Segmentbogen met halfsteens rollaag daarboven. Houten bakgoot met zinken kraal op gootklossen. Grijs muldenpannen. Fors dakraam. Dit pand is cultuurhistorisch waardevol, omdat het qua uiterlijk en korrelgrootte representatief is voor de bouw van middenstandswoningen in het eerste kwart van de twintigste eeuw. Het pand vormt een fraai ensemble met de overige bebouwing op dit 'pleintje' aan de Bakkerstraat en de Peperstraat.

6. Bakkerstraat 53 – 55

Dubbele arbeiderswoning onder mansardekap uit ca. 1920. Rode baksteen in kruisverband. Grijze, gesmeerde plint. Linkerpand met voordeur, breed venster en smal venster. Rechterpand met voordeur en drie smalle vensters. Grijze betonnen lekdorpels. Beide voordeuren met bovenlichten met roedenverdeling. Grijze betonnen lateien boven de smalle vensters. Metalen latei boven het brede venster. Gietijzeren sierankers. Dubbele gele bakstenen imitatie-speklagen. Halfsteens segmentbogen met afwisselend rode en gele koppen. Fries met houten plansier en bakgoot met zinken kraal. Grijze kruispannen. Twee dubbele dakvensters met ver overstekende platte daken met boeiboorden. Drie gemetselde schoorstenen.

Rechterzijgevel met een deur en venster op de begane grond, eenvoudige staafankers, twee smalle vensters op de verdieping. Anderhalfsteens segmentbogen.

Dit dubbelpand is cultuurhistorisch waardevol, omdat het qua uiterlijk en korrelgrootte representatief is voor de bouw van middenstandswoningen in het eerste kwart van de twintigste eeuw. Het dubbelpand vormt een fraai ensemble met de overige bebouwing op dit 'pleintje' aan de Bakkerstraat en de Peperstraat.

7. Bakkerstraat 57

Inleiding

De SIGARENFABRIEK bevindt zich aan een breder gedeelte van de Bakkerstraat en is gesitueerd temidden van hoofdzakelijk 19e en vroeg 20e eeuwse bebouwing. Het gebouw, dat in de volksmond bekend staat als 'het fabriekske', huisvestte vanaf 1904 de sigarenfabriek van de Gebroeders Neijns die het merk 'Willem Buys' voerden. Na een periode van verval werd het in 1998 onder begeleiding van architect Keeris uit Eersel gerestaureerd, uitgebreid en tot woning bestemd.

Beschrijving

Het eenlaags pand op rechthoekige plattegrond is opgetrokken in handvorm baksteen en heeft een mansardedak gedekt met kruispannen. Aan voor- en achterzijde een schoudergevel met gecementeerde plint. De zij- en achtergevel zijn opgetrokken uit veldovenstenen, de zijgevels met tandlijst. Alle gevels zijn voorzien van steekankers. Boven alle venster- en deuropeningen zijn segmentbogen aangebracht.

De asymmetrische voorgevel heeft op de begane grond twee rechthoekige T-vensters waartussen een beglaasde paneeldeur met bovenlicht met hardstenen dorpels. Op de etage twee licht getoogde negenruits metalen lichten met bakstenen dorpels. In de nok een rondvenster.

De asymmetrische noordgevel had oorspronkelijk vier assen waarvan drie met rechthoekige vensters en een opgeklampte deur met gedeeld bovenlicht. Deur en ramen hebben hardstenen dorpels. Bij de verbouwing is een van de vensters vervangen door een strook glazen bouwstenen en werd er een toiletraam toegevoegd.

De asymmetrische zuidgevel heeft vier assen waarin oorspronkelijk twee deuren en twee dichtgemetselde vensters. Op de muur sporen van een latere, nu verdwenen aanbouw. Bij de verbouwing van 1998 werden de deuropeningen vervangen door ramen.

Ten behoeve van de verbouw tot woonhuis werd de achtergevel gewijzigd: op de begane grond werd een moderne aanbouw gerealiseerd met daarop een balkon.

De indeling van het interieur is ten dienste van de ombouw tot woning ingrijpend gewijzigd. Op enkele plaatsen zijn oorspronkelijke elementen opnieuw toegepast of herkenbaar gemaakt.

Waardering

Het object heeft belang als voorbeeld van een sociaal-economische ontwikkeling; maakt onderdeel uit van een groter geheel met cultuurhistorisch belang; is wegens de redelijke gaafheid en zeldzaamheid van belang.

8. Bakkerstraat 6-8

Symmetrische dubbele middenstandswoning onder mansardedak uit 1911. Rode baksteen in kruisverband. Beide voordeuren centraal geplaatst onder een licht uitspringende Vlaamse gevel. Hoeklisenen.

Gepleisterde plint. Fors venster in beide woningen. Betonnen omlijstingen van deuren en vensters. Imitatie-speklagen in gele verblendsteen. Gietijzeren sierankers. Rijk versierde en geprofileerde plansiergoot met zinken kraal.

Vlaamse gevel met dubbel venster, imitatie-speklagen en steense segmentbogen, deels in verblendsteen. Gevel afgedekt met dekplaten.

Grijze opnieuw verbeterde Hollandse pannen. Twee gemetselde schoorstenen.

Dit dubbelpand is cultuurhistorisch waardevol, omdat het qua uiterlijk en korrelgrootte representatief is voor de bouw van middenstandswoningen in het eerste kwart van de twintigste eeuw. Het dubbelpand vormt een fraai ensemble met de overige bebouwing in dit deel van de Bakkerstraat.

9. Bakkerstraat 10-12

Symmetrische dubbele middenstandswoning onder mansardedak uit 1909. Rode baksteen in kruisverband. Voordeuren centraal geplaatst onder een licht uitspringende Vlaamse gevel. Hoeklisenen.

Gepleisterde plint. Fors modern venster in de rechterwoning. Getoogde voordeuren in portieken.

Ingemetselde eerste steen tussen beide deuren. Deuren en smalle vensters in linkerpand met steense segmentbogen, deels in verblendsteen. Imitatie-speklagen in gele en oranje verblendsteen.

Gietijzeren sierankers. Rijk versierde en geprofileerde Vlaamse goot met zinken kraal.

Vlaamse gevel met dubbelen getoogde vensters, imitatie-speklagen en steense segmentbogen, deels in verblendsteen. Gevel afgedekt met dekplaten.

Grijze opnieuw verbeterde Hollandse pannen. Twee gemetselde schoorstenen.

Dit dubbelpand is cultuurhistorisch waardevol, omdat het qua uiterlijk en korrelgrootte representatief is voor de bouw van middenstandswoningen in het eerste kwart van de twintigste eeuw. Het dubbelpand vormt een fraai ensemble met de overige bebouwing in dit deel van de Bakkerstraat.

10. Dommelseweg 12

Inleiding

Het aan de Noordzijde van de Dommelseweg nabij het Florapark gesitueerde vrijstaande **woonhuis** is gebouwd omstreeks 1910.

In de voorgevel zijn bij de oorspronkelijke T-vensters op de begane grond de dubbele draairamen vervangen door vaste eenruiters.

Beschrijving

Het eenlaagse pand heeft een L-vormige plattegrond en bestaat uit een dwarsgeplaatst hoofdgebouw onder mansardedak met tegen de achtergevel een haaks op de hoofdbouw geplaatste uitbouw onder zadeldak. Het centrale enigszins risaliserende voorgeveldeel gaat over in een Vlaamse gevel onder zadeldak ingeschoten in de hoofdkap. Het meest linkse deel van de hoofdbouwachtergevel is boven de bakgoten doorgemetseld en gaat ter hoogte van het dakbreekpunt over in een topgevel onder zadeldak dat haaks inschiet in de hoofdkap. De in kruisverband gemetselde baksteengevels hebben gepleisterde plinten, sierankers aan de voorkant en schietankers aan de overige gevels. Het gehele pand is recentelijk herdekt met blauwe opnieuwverbeterde Hollandse pannen.

De symmetrische **voorgevel** die wordt opgesloten tussen twee hoekrisalieten heeft vijf vensterassen. De middelste as wordt gevormd door de risaliserende ingangspartij die uitloopt op de Vlaamse tuitgevel met betonnen afdekplaten boven de schouders, de schuine gevelbeëindigingen en de met een diamantkopsteen voorziene vierkante hals. Alle getoogde deur- en vensteropeningen in de voorgevel hebben segmentvormige ontlastingbogen met diamantkopvormige sluitstenen; de boogvelden zijn bezet met geglazuurde motieftegels. In het portiek is een paneeldeur geplaatst onder een ongedeeld bovenlicht dat is bezet met glas-in-lood in geometrische motieven. Onder de deur een hardstenen dorpel met dito neuten. De deur wordt geflankeerd door twee maal twee eenruits vensters met glas-in-lood bovenlichten als boven de deur; de waterdorpels zijn van hardsteen. In de Vlaamse gevel een T-venster, kleiner dan, doch in hoofdvorm gelijk aan de vensters op de begane grond. Tegen de bakgoten wordt de gevel afgesloten met een gestucte architraaf en fries.

De **linkerzijgevel** heeft een T-vormig opkamervenster waaronder een vierkant kelderraam met diefijzers. Op zolderhoogte heeft de gevel twee T-vensters. Deze vensters zijn geplaatst onder segmentbogen met een betegeld boogveld en boven gecementeerde waterdorpels. Het gevelmetselwerk sluit op de gevelpannen aan middels gepleisterde zomen.

De **rechterzijgevel** van de hoofdbouw heeft op zolderhoogte een venster gelijk aan de beschreven vensters in de linkerzijgevel. Ook de gevelbehandeling is identiek aan de andere zijgevel. De rechter aanbouwgevel heeft een dubbele schuin geschoten klampdeur onder rechte strek. Links daarvan een later ingebracht klein eenruits venster.

In het verhoogde geveldeel van de hoofdbouw-**achtergevel** bevindt zich een rond gietijzeren tuimelraam, radiaalvormig onderverdeeld en omsloten door een koppenrollaag. Daaronder een vernieuwde deur onder eenruits bovenlicht en rechte strek. Links en rechts van de deur een T-venster onder rechte strek en met gecementeerde waterdorpels. De linkse topgevel eindigt met een gepleisterde zoom; het rechter geveldeel heeft onder de bakgoot een muizentandbeëindiging. Juist boven de bakgoot is in het steile dakdeel een draairaam en een tweeruits bovenlicht. Links in de aanbouwachtergevel is een vierruits venster opgenomen dat is geplaatst onder een rechte strek en op een gecementeerde waterdorpel. Centraal in de topgevel een rechtgeschoten k lampluik boven een houten onderdorpel.

Waardering

Het woonhuis is architectuurhistorisch van belang vanwege de, weliswaar eenvoudige, doch harmonisch gaaf gebleven vormgeving en van belang wegens het materiaalgebruik. Cultuurhistorisch heeft het pand waarde als uitdrukking van een typologische ontwikkeling.

11. Dommelseweg 19 – 19a

Redengevende beschrijving

Het adres Dommelseweg 19-19a betreft een L-vormig complex bestaande uit een ondiepe, rijk versierde, eclectische eenlaagse dorpswoning aan de Dommelseweg uit ca. 1885. Het andere volume aan de Kromstraat is veel ouder en eenvoudiger van opzet. Beide volumes worden omgeven door betonnen paaltjes en smeedijzeren hekwerken.

Het volume aan de Dommelseweg heeft één bouwlaag met een zadeldak.

Bakstenen stoep, afgesloten door leilinden en omgeven door hardstenen paaltjes en een smeedijzeren hekwerk.

Het pand heeft een rijk versierde voorgevel in de stijl van de eclectische pleisterarchitectuur. Wit gepleisterde gevel met schijnvoegen. Grijs gepleisterde plint. Centrale toegangsdeur met aan beide zijden twee vensters. Gedeelte tussen plint en vensters opgevuld met gebosseerde en geprofileerde stucwerkblokken. Betonnen lekdorpels van de vensters lopen door over de breedte als onderdorpelband. T-schuifvensters met glas-in-lood bovenramen in houten kozijnen met afgeronde hoeken aan de bovenzijden. Brede glas-paneeldeur boven een hardstenen of betonnen stoepje en neuten. Glas-in-lood bovenlicht. Vensters liggen in rijk geprofileerde en versierde gestucte omlijstingen. Antiek straatnaambordje "Dommelsche weg". Twee regenpijpen aan weerszijden van het pand.

Rijk geprofileerde gestucte fries met bossages en gebosseerde cirkeldecoraties.

Rijk geprofileerde houten kroonlijst met zinken kraal.

Zadeldak belegd met grijze Hollandse pannen. Dakkapel met platdak in voorste dakschild.

Zijgevels blind met eenvoudige staafankers. Gepleisterde dekplaat met gepleisterde schoorsteen op de nok aan de zijgevels.

Het volume aan de Kromstraat heeft één bouwlaag met een zadeldak. Eenvoudige, wit gepleisterde gevel met grijze plint, drie grote ramen rechts, twee kleine ramen links en tussen deze twee kleine ramen een dubbele deur. Schuiframen met roedenverdeling, houten kozijnen, betonnen lekdorpels. Eenvoudige staafankers. Zinken mastgoot. Twee regenpijpen.

Zadeldak belegd met grijze Hollandse pannen. Twee eenvoudige dakramen in het voorste dakschild.

Het volume aan de Dommelseweg betreft een oude patriciërs woning uit ca. 1885. Dit pand heeft een hoge monumentale waarde vanwege de zeer rijke eclectische pleisterarchitectuur en de rijke profileringen. Zeer waardevol door zijn vorm, gevelgeleding, schaal en markante ligging.

Het volume aan de Kromstraat is omstreeks 1736 opgetrokken ter vervanging van een veel ouder gebouw en diende in latere tijden als schilderswerkplaats voor W. Schets.

Het L-vormige complex Dommelseweg 19-19a vormt een ensemble met het naastgelegen sigarenfabriekje op adres Kromstraat 4.

Petrus van de Leur begon rond 1880 een linnenfabriekje in de vleugel aan de Kromstraat. Wellicht heeft zijn broer Johannes van de Leur, er rond deze periode korte tijd ook nog een sigarenfabriekje in gehad.

12. Dommelseweg 2

Eenlaagse middenstandswoning uit begin twintigste eeuw onder mansardekap.

Grijs gepleisterde plint. Wit gepleisterde voorgevel. Centrale voordeur met twee grote winkelramen met roedenverdeling. Ingemetselde eerste steen. Rode bakstenen lekdorpels onder de winkelramen.

Voordeur met getoogd bovenraam. Verdiepte lateien met gietijzeren rozetjes boven de winkelramen. Verder nog enkele staafankers. Houten bakgoot met zinken kraal. Mansardedak belegd met grijze betonnen Hollandse pannen. Twee dakramen.

Zijgevels op begane grond wit gepleisterd (linkerzijgevel deels in schoon metselwerk).

Verdiepingslagen in schoon metselwerk in halfsteens verband.

Eenlaags aanbouwtje met dubbele toegangsdeur links tegen het pand.

Het pand oogt cultuurhistorisch minder waardevol vanwege de moderne ingrepen, zoals het vernieuwde dak en de topgevels in de zijgevels. Het vormt echter een fraai ensemble met de omliggende bebouwing, en past goed in de schaal van dit deel van het dorp..

13. Dommelseweg 23

Asymmetrische tweelaagse dorpsvilla met zolderverdieping uit 1908. Samengestelde kap.

Gevels in schoon metselwerk in rode baksteen in kruisverband. Deur en T-stolpvensters met houten kozijnen en bovenlicht en –ramen met roedenverdeling. Anderhalfsteens strekken met grijze tweestreks betonnen aanzet- en sluitstenen boven deur en vensters. Betonnen lekdorpels onder de vensters. Betonnen onderdorpelbanden.

Voorgevel bestaat uit twee geledingen, waarvan de linker iets terugspringt. In deze travee bevindt zich een geprofileerde houten toegangsdeur. Links tegen de deur een klein venster. In de rechtergeleding op de begane grond twee vensters.

Smal, langwerpig venster in smalle zijgevel van de uitspringende rechtergeleding. Gietijzeren sierankers. Klein dubbelvenster op zolderverdieping.

Houten bakgoot met zinken kraal op gootklossen. Samengesteld dak belegd met grijze Hollandse pannen.

Langwerpige smalle zijbeuk links tegen en achter het hoofdvolume. In deze beuk ook een venster met bovenraam en strek zoals in de voorgevel.

Dit pand is cultuurhistorisch zeer waardevol vanwege de traditionele bouwstijl van rond 1900-1910 die gebruikt werd voor de bouw van dorpsvilla's. Luxe uitstraling door gedetailleerde architectuur en waardevol vanwege authenticiteit..

14. Dommelseweg 38-40

Dubbel eenlaags horeca-winkelpand, 1897

De voorzijde van het dubbelpand uit 1897

Algemene beschrijving

Aan de doorgaande weg van Valkenswaard naar Dommelen staat een eenlaags dubbelpand dat in 1897 is gebouwd, zoals de eerste steen in de voorgevel aantoonde. Het pand ligt op de hoek met de Akkerstraat en heeft als adres Dommelseweg 38-40.

In het westelijke deel van het pand, met nummer 40, bevindt zich het voormalige café In 't Ven. Op de vensters in de voorgevel was de tekst "café biljart" te lezen. Hoewel het café inmiddels gesloten is, verkeert het interieur ervan nog steeds in oude staat en wordt het voor privédoeleinden gebruikt. Dit is het enige overgebleven 19e-eeuwse cafépand van Valkenswaard.

In het oostelijke deel, op nummer 38, is de stoomwasserij van Jan Bos en Zn. gevestigd. Voorheen zat hier een slagerij.

Bouwkundige beschrijving:

Dommelseweg 38-40 is een eenlaags dubbelpand uit 1897. Tegen de achterzijde zijn twee langwerpige volumes gebouwd. Zowel het dubbelpand als de twee vleugels zijn enkellaags en hebben een zadeldak.

De voorgevel van het eenlaags dubbelpand is uitgevoerd in steens metselwerk in kruisverband van handgevormde baksteen en geknipte voegen. Aan de onderzijde bevindt zich een gepleisterde plint. Het cafégedeelte wordt zowel links als rechts afgescheiden door een siersmeedijzeren hekwerk op een bakstenen voet. Hiertussen bevindt zich een bakstenen stoepje.

De gevelindeling van het voormalige café bestaat uit een deur en twee vensters rechts daarvan. Onder de toegangsdeur van het café ligt een hardstenen dorpel. De opgeklampte toegangsdeur heeft een rechte bovendorpel en een bovenlicht, bestaande uit een roedenverdeling met acht kleine ruitjes in glas-in-lood. De antieke deur heeft een originele trekbel.

*Het meest rechtse
pand is
Dommelseweg 38-40
(ca. 1920).*

De twee vensters van het café hebben hardstenen onderdorpels. De linker- en rechterraut zijn recent gewijzigd. De linkerruit droeg een in glas gestraald opschrift “cafe”, op de rechterraut was de tekst “biljart” te lezen, samen met drie biljartballen en een keu. De beide vensters hebben, evenals de toegangsdeur, achtruits bovenramen in glas-in-lood. Boven de deur en de vensters zijn segmentbogen aangebracht in het metselwerk. Tussen de beide vensters bevindt zich een ingemetselde ‘eerste’ steen met de tekst “Anna Maria Veraa” en de datum “08-06-1897”

De gevelsteen uit 1897

Ter hoogte van de segmentbogen in het cafégedeelte van de voorgevel zijn vier eenvoudige staafankers bevestigd.

In het oostelijke deel van de voorgevel bevindt zich een winkelpui die op de hoek overgaat in een hoek van 45 graden en daar de toegangsdeur vormt naar de winkel. De constructiebalk loopt door tot de zijgevel en vormt zo het inpandige luifeltje tot de winkelingang.

Het zadeldak van het dubbelpand is gedekt met Utrechtse blauwgesmoorde dakpannen en afgewerkt met schubvorsten en eindschoorstenen. De zijkanten zijn beëindigd met een gepleisterde zoom, een houten bakgoot en een moderne getimmerde dakkapel in het dakvlak, weliswaar op de oorspronkelijke plek in moderne vorm teruggebouwd.

De linkerzijgevel is een topgevel waarin zich vier raamkozijnen met schuiframen en bovenlichten onder segmentbogen bevinden. De vensters op de begane grond bestaan uit ramen met kruisverdeling en bovenramen met een roedenverdeling. De vensters op de begane grond hebben hardstenen onderdorpels. De vensters op de verdieping hebben gemetselde lekdorpels.

De rechterzijgevel is eveneens een topgevel en heeft drie kozijnen met schuiframen en bovenlichten onder segmentbogen. De vensters op de begane grond hebben hardstenen onderdorpels. De vensters op de verdieping hebben gemetselde lekdorpels. Opvallend is dat in de rechterzijgevel een strook zichtbaar is waar de structuur van de bakstenen is verstoord. Mogelijk heeft de originele winkelpui doorgelopen tot in de rechterzijgevel en is hij in latere jaren ingekort.

De twee langwerpige aanbouwen, die van latere datum zijn, zijn gemetseld in halfsteens verband van handgevormde baksteen. Aan de onderzijde van de oostelijke aanbouw bevindt zich een trasraam. In deze gevel zijn drie (moderne) vensters en een (moderne) toegangsdeur geplaatst. De kozijnen bevatten draairamen en klepramen. Boven de vensters en de deur zijn rechte strekken aangebracht.

Beide aanbouwen hebben een zadeldak dat is gedekt met kruispannen.

De oostelijke aanbouw achter nummer 38

Bronnen en aanvullende informatie:

Beschrijving H. van Mierlo, W. Caris en J. en B. Hüsken

Foto's J. en B. Hüsken.

Literatuur:

- Latjes, P.J., Groeten uit Valkenswaard. Hapert, 1982.
- Erfgoedkaart Valkenswaard, SRE Milieudienst, <http://atlas.sremilieudienst.nl/Archeologie/>, 2011

Matrix waardestelling gemeentelijke monumenten

Adres Dommelseweg 38-40

Kadastrale aanduiding

Kadastrale gemeente : Valkenswaard

Kadastrale sectie :

Kadastraal perceel :

Typering : dubbelpand met 19e-eeuws café en winkel

Scorelijst	
++	uitzonderlijk
+	hoog
+/-	gemiddeld
-	laag
--	minimaal

NOEMER	MOTIVERING	SCORE
SCHOONHEID:		
Architectonische/ Kunstzinnige waarde: Historische esthetica Ontwerpdoctrine Vormtaal, expressie Toegepaste kunst	Het betreft een typisch eenlaags dubbelpand uit het einde van de 19 ^e -eeuw met een dorps karakter. Qua uiterlijk is het pand gelijk aan de standaard arbeiderswoning uit die tijd.	+/-
Authenticiteit: Gaafheid, oorspronkelijk karakter Hedendaagse belevingswaarde	Het exterieur van het cafédeel is in hoofdzaak authentiek. Dit karakter wordt versterkt door de aanwezigheid van een houten opgeklampte deur met kijkglas en trekbel en originele glas-inloodramen. Het interieur van het voormalige café is nog oorspronkelijk en bewaard gebleven. Vóór het cafépand is in recente tijd een bakstenen stoepje gelegd met een siersmeedijzeren hekwerk aan beide uiteinden daarvan. De etalageruit in de oostelijke zijgevel van de stoomwasserij is wellicht in latere jaren verwijderd en dichtgemetseld. De moderne vormgeving van de dakkapel aan de voorzijde doet afbreuk aan de belevingswaarde van het pand. De westelijke aanbouw van het cafe met de huidige stomerij-functie is van recente datum en heeft geen architectuurhistorische waarde.	+
Context: Ruimtelijke – en/of	Ten westen van het dubbelpand, aan dezelfde even zijde van de Dommelseweg (nummers 46-54a)	+

ensemblewerking	staat een aantal eenlaags arbeiderswoningen. Het dubbelpand Dommelseweg 38-40 past perfect in het beeld van deze straatzijde.	
WETENSCHAPPELIJKE BETEKENIS		
• Architectonische waarde: Architectuur- of kunsthistorische betekenis Bijzondere constructie		
• Zeldzaamheid: Typologische zeldzaamheid Ecologische zeldzaamheid		
• Archeologische betekenis	Het gebied heeft archeologische waarde.	+
• Stedenbouwkundige en landschappelijke markering: Stedenbouwkundige en/of geografische betekenis		
CULTUURHISTORISCHE WAARDE		
• Historische betekenis: Herkenbaarheid van de historische ontwikkeling van Valkenswaard: sociaal, economisch, bestuurlijk, religieus, cultureel etc., verhaal van de plek	Voor zover bekend, is dit het enige, nog bewaard gebleven 19 ^e -eeuwse cafépand in Valkenswaard waarin zich bovendien een oud interieur bevindt. Dit is een typisch voorbeeld van een 19 ^e -eeuws café dat op een uitvalsweg gelegen is.	++
• Architectonische betekenis: Representatief voor een bepaalde bouwtrant/type of techniek of werk van een belangrijk architect of kunstenaar	Het dubbelpand is in architectonisch opzicht niet bijzonder. Het is een standaard type arbeiderswoning, dat op het einde van de 19 ^e eeuw veel gebouwd werd.	-
• Context: Historische samenhang met andere objecten	De Dommelseweg is een uitvalsweg richting Dommelen. De industriële groei van Valkenswaard noodzaakte steeds meer arbeiders om ook aan deze straten te gaan wonen.	+/-
• Stedenbouwkundige en landschappelijke markering: Herkenbaarheid van stedenbouwkundige ontwikkelingen en landschappelijke patronen	De bevolkingsaanwas en de industrialisatie van Valkenswaard was reden om buiten het centrum te gaan wonen.	+/-

15. Dommelseweg 43-45

Dubbele middenstandswoning onder mansardekap uit 1913. Rode baksteen in kruisverband. Beide woningen hebben een voordeur en twee vensters. Beide voordeuren (paneeldeuren) centraal geplaatst in licht verdiepte portieken onder een Vlaamse gevel. Houten poort onder strekse segmentboog in linkerwoning.

Deuren en vensters met bovenlichten en –ramen. Betonnen lekdorpels. Imitatie-speklagen in gele verblendsteen. Betonnen stenen aan weerszijden van de vensters in de tussendorpelbanden. Forse betonnen aanzetstenen in segmentbogen. Boogvelden met mozaïek baksteenversiering boven de deuren. Anderhalfsteens segmentbogen boven vensters en deuren met de koppen deels in schoon metselwerk, deels in gele verblendsteen. Gietijzeren sierankers. Vlaamse gevel met twee vensters. Boogveld en segmentboog als op de begane grond, in de verdiepingslaag als overspanning van beide vensters.

Eenvoudige houten bakgoot met zinken kraal en gootklossen. Grijsse Hollandse dakpannen op het mansardedak. Dakraam in rechterpand.

Linkerzijgevel grijs gesmeerd met twee dubbele vensters in de verdiepingslaag.

Dit dubbelpand is cultuurhistorisch waardevol, omdat het qua uiterlijk en korrelgrootte representatief is voor de bouw van middenstandswoningen in het eerste kwart van de twintigste eeuw. Het dubbelpand vormt een fraai ensemble met de overige woningen in dit deel van de Dommelseweg. Daarnaast heeft het pand een luxe uitstraling en rijke architectuur.

16. Dommelseweg 47 - 49

Tweelaags horecapand onder zadeldak uit 1913. Voor- en achtergevels in 1955 opgehoogd. Grijs gepleisterde plint. Wit geschilderde bakstenen voorgevel. Begane grond in kruisverband, verdiepingslaag in halfsteens verband. Symmetrische indeling met centrale toegangsdeur met bovenlicht, twee achtruits schuifvensters aan beide zijden van de deur. Alle kozijnen van hout. Betonnen latei boven twee linkervensters en centrale toegangsdeur en twee betonnen lateien boven de twee vensters rechts. Twee eenvoudige staafankers. Drie eenvoudige vierkante vensters op de verdiepingslaag.

Houten bakgoot met zinken kraal. Houten dekplaten/windveren. Dak belegd met grijze kruispannen. Enkele kleine moderne schoorsteenpijpen op het dak.

Linkerzijgevel in rood schoon metselwerk waaruit blijkt dat het pand oorspronkelijk een mansardedak heeft gehad, dat in latere jaren aan zowel de voor- als achterzijde is opgehoogd met een extra etage. Twee dichtgemetselde vensters in linkerzijgevel. Rechterzijgevel grijs gepleisterd. Venster op begane grond aan achterzijde in rechterzijgevel.

Verdiepingslaag in de achtergevel in rood schoon metselwerk in halfsteensverband met moderne deur en twee vensters.

Eenlaagse aanbouw tegen achtergevel.

Separate toegangsdeur in houten poort links naast en tegen het pand.

De verbouwingen in 1955 van de voor- en achtergevel hebben het pand een volledig ander uiterlijk gegeven en ditzelfde geldt voor de kap. Door het ontbreken van originele kenmerken heeft het pand flink aan waarde ingeboet. Cultuurhistorisch heeft het pand waarde, omdat hier in het verleden een sigarenfabriek gevestigd is geweest. Het huidige pand past bovendien qua korrelgrootte goed in het straatbeeld.

17. Dommelseweg 52

eenlaags winkelpand

*Het pand
Dommelseweg 52
uit 1910*

Algemene beschrijving

Aan de doorgaande weg van Valkenswaard naar Dommelen staat een eenlaags pand dat in 1910 als woonhuis is gebouwd in opdracht van mandenmaker Adriaan Maas. In 1929 werd de woning door de heer Maas verbouwd tot dorpswinkel. Deze verbouwing betrof het aanbrengen van een winkelpui met daarboven gekleurde glas-in-loodramen. De indeling van de twee etalageruiten is in de loop van de tijd gewijzigd. In 1951 werd het pand verkocht aan bakker Jac. Hoevenaars. Deze bakker had zijn bakkerij met oven in een bijgebouw aan de achterzijde. In latere jaren werd hier rijwielcentrum “Franske” gevestigd. In 2007 sloot deze winkel zijn deuren. Op de etalageruiten in de voorgevel is de tekst “rijwielcentrum Franske” nog te lezen. Het winkelinterieur, alsmede de indeling van de winkel, zijn in de loop der tijd door aanpassingen en verbouwingen verdwenen. Ook de achtergevel is sterk verbouwd. De voorgevel van het pand representeert nog een goed geconserveerde dorpswinkel van Valkenswaard uit de eerste helft van de twintigste eeuw.

Bouwkundige beschrijving:

Dommelseweg 52 is een eenlaags winkelpand uit 1910 met een zadeldak. Tegen de achterzijde staat een forse aanbouw met platdak. Wellicht behoort een klein gedeelte nog tot de originele opzet uit 1910.

De voorgevel is opgetrokken uit handgevormde baksteen in kruisverband. De voorgevel is voorzien van een gepleisterde gemetselde plint. Juist boven de plint zijn twee kleine ventilatiegaten zichtbaar die de aanwezigheid van een kelder en een opkamer suggereren. De deur- en vensterindeling is asymmetrisch. In de linkerhelft van de voorgevel zijn een venster en een moderne toegangsdeur met opstapje aangebracht. Het venster is voorzien van een bovenraam met een getoogde bovendorpel. De toegangsdeur voor de winkel is uitgevoerd met een bovenlicht en een getoogde bovendorpel. Beide bovendorpels worden ontlast door een segmentboog in baksteen. In het rechterdeel van de voorgevel bevindt zich een dubbele etalageruit met daarboven vier glas-in-lood bovenramen met

een rechte bovendorpel. De ontlastingsbalk is aan het zicht onttrokken door een betimmering. Deze betimmering sluit aan op de betimmering van de overstekende houten bakgoot.

De etalagepui met glas-in-lood bovenramen, betimmering en houten bakgoot

Het zadeldak van het pand is gedekt met grijze muldenpannen en afgewerkt met driekanten blauwgesmoorde vorsten. In tegenstelling tot vele gelijkende panden wordt het dakvlak niet onderbroken door een dakkapel.

Beide zijgevels van het pand zijn eveneens opgetrokken uit handgevormde baksteen in kruisverband. Ter hoogte van de balklaag zijn enkele eenvoudige staafankers geplaatst. Beide zijgevels hebben een dakafwerking met houten windveren.

In de westelijke zijgevel bevinden zich een opkamerraam en een topgevelraam. Onder het opkamerraam ligt een kelder. De westelijke zijgevel wordt beëindigd door een gelede schoorsteen. De oostelijke zijgevel is voorzien van een zijgevelraam met getoogde bovendorpel en segmentboog. Op de verdieping, centraal in de oostelijke zijgevel is een venster geplaatst met een rechte bovendorpel. Hierboven zijn een boogveld en een bakstenen segmentboog aangebracht. In de oostelijke zijgevel is op twee plaatsen het metselwerk vernieuwd. Wellicht bevonden zich hier in een eerder stadium een raam en een deur.

*De voor- en zijgevel met
zijn getoogde ramen*

Voordracht:

Het pand Dommelseweg 52 kan om de volgende redenen voorgedragen worden voor plaatsing op de lijst van gemeentelijke monumenten van Valkenswaard:

- Het exterieur van het eenlaags winkelpand onder zadeldak uit 1910 is redelijk goed geconserveerd.
- De voorgevel bevat vier glas-in-lood bovenramen, die afkomstig zijn van een verbouwing uit 1929 en die zich destijds al boven de originele etalageramen bevonden.
- De voorgevel geeft een goed beeld van een vooroorlogse dorpswinkel.
- Het uiterlijk van dit winkelpand geeft een goed beeld van de typische lintbebouwing rond 1900.

Bronnen en aanvullende informatie:

Beschrijving H. van Mierlo, W. Caris en J. en B. Hüsken

Foto's J. en B. Hüsken en Frits81 (maps.google.com)

Matrix waardestelling gemeentelijke monumenten

Adres **Dommelseweg 52**
Typering : winkelpand uit 1910

Scorelijst	
++	uitzonderlijk
+	hoog
+/-	gemiddeld
-	laag
--	minimaal

NOEMER	MOTIVERING	SCORE
SCHOONHEID:		
Architectonische/ Kunstzinnige waarde: Historische esthetica Ontwerpdoctrine Vormtaal, expressie Toegepaste kunst	Het betreft een typisch eenlaags dubbelpand uit het begin van de 20e eeuw met een dorps karakter. Qua uiterlijk is het pand gelijk aan de standaard arbeiderswoning uit die tijd.	+/-
Authenticiteit: Gaafheid, oorspronkelijk karakter Hedendaagse belevingswaarde	De indeling van de gevel van het woon- en winkelgedeelte is authentiek. De deels glazen toegangsdeur is modern. De winkeletalage is (vermoedelijk in 1951) gewijzigd. De glas-inloodramen boven de etalage zijn origineel uit 1929. Het interieur van het woonhuis en de winkel is niet meer aanwezig. Ook de bakkerij in de achterbouw is verdwenen. De kap van het pand wordt niet ontsierd door een moderne dakkapel.	+/-
Context: Ruimtelijke – en/of ensemblewerking	Ten oosten van het pand, aan dezelfde even zijde van de Dommelseweg (nummers 38 tot 54a) staat een aantal eenlaags arbeiderswoningen. Het pand Dommelseweg 52 past perfect in het beeld van deze straatzijde.	+
WETENSCHAPPELIJKE BETEKENIS		
Architectonische waarde: Architectuur- of kunsthistorische betekenis Bijzondere constructie	n.v.t.	
Zeldzaamheid: Typologische zeldzaamheid Ecologische zeldzaamheid	n.v.t.	
Archeologische betekenis	n.v.t.	

• Stedenbouwkundige en landschappelijke markering: Stedenbouwkundige en/of geografische betekenis	n.v.t.	
CULTUURHISTORISCHE WAARDE		
• Historische betekenis: Herkenbaarheid van de historische ontwikkeling van Valkenswaard: sociaal, economisch, bestuurlijk, religieus, cultureel etc., verhaal van de plek	Dit is een typisch beeld van een vroeg 20e-eeuwse winkel. In het vooroorlogse Valkenswaard was dit soort winkels veel voorkomend, tegenwoordig zijn ze voor het grootste deel verdwenen (gesloopt of uitgebouwd). Het uiterlijk van dit winkelpand geeft een goed beeld van de typische eenlaagse lintbebouwing. De bevolkingsgroei van Valkenswaard zorgde ervoor dat veel bakkers-, slagers- en (in mindere mate) groentewinkels in de nieuwe woonwijken en langs de uitvalswegen werden geopend.	+
• Architectonische betekenis: Representatief voor een bepaalde bouwtrant/type of techniek of werk van een belangrijk architect of kunstenaar	Het dubbelpand is in architectonisch opzicht niet bijzonder. Het is een standaard type woning dat in Valkenswaard rond 1900 veel gebouwd werd om arbeiders te huisvesten.	+/-
• Context: Historische samenhang met andere objecten	De Dommelseweg is een uitvalsweg richting Dommelen. Circa 1900 noodzaakte de industriële groei van Valkenswaard steeds meer arbeiders om aan deze doorgaande (lint)wegen te gaan wonen. Dit pand is nog een drager van het ontwikkelingsverhaal van het lint.	+/-
• Stedenbouwkundige en landschappelijke markering: Herkenbaarheid van stedenbouwkundige ontwikkelingen en landschappelijke patronen	De eerste bebouwing buiten het centrum van Valkenswaard vond vooral plaats in nieuwe wijken en aan de uitvalswegen. Zo ook aan de Dommelseweg, die lange tijd gekenmerkt werd door de aanwezigheid van lintbebouwing. De toename van de bevolking langs deze weg zorgde ook voor een groeiend aantal dorpswinkeltjes buiten het centrum van Valkenswaard.	+/-

18. Hofstraat 26 en 28

Dubbel eenlaagse winkel en woonhuis onder mansardekap uit 1921-1922. Markante ligging, vrijstaand, in de hoek van de straat met vooruitspringende rooilijn. Stoepje over de gehele breedte van het dubbelpand, bestaande uit rode en witte bakstenen en tegels.

Grijze gepleisterde plint, betonnen onderdorpelband, deels dienende als lekdorpels. Gemetselde hoeklisenen. Voorgevel in schoon metselwerk, rode baksteen in kruisverband. Imitatiespeklagen in gele verblendsteen als tussen- en bovendorpelbanden. Houten deur en vensters met bovenlicht en –ramen in glas-in-lood. Boogvelden met bakstenen versiering, deels in gele verblendsteen boven deur en vensters. Anderhalfsteens segmentbogen boven deur en vensters. Eenvoudige staafankers. Houten kroonlijst, bestaande uit plansier en geprofileerde bakgoot met zinken kraal.

Linkerdeel van het dubbelpand met enkel venster en winkelpui met deur en etalage in kleine rodenverdeling. Driedelig bovenraam met zes glas-in-loodramen. Daartussen een geprofileerde tussendorpel. Antiek straatnaambordje 'Hofstraat'.

In het voorste schild van het mansardedak drie dubbele dakvensters met houten wangen met sierlijke afwerking. De daken van de dakvensters lopen door in het bovenste dakschild van het mansardedak.

Twee gemetselde schoorstenen op de nok van het dak.

Zijgevels in schoon metselwerk met twee vensters op de verdiepingslagen. Staafankers. Rijk versierde betonnen dekplaten met schouders en trapsgewijs lopende betonnen muizentandingen als onderdeel van de dekplaten.

Het dubbelpand is cultuurhistorisch waardevol vanwege de luxe uitvoering van de bovenramen met glas-in-lood in de winkelpui, de versieringen in de gevel, de rijke plansiergoot en de drie originele dakvensters. Typisch voorbeeld van een winkelwoonhuis uit het begin van de twintigste eeuw.

19. Hofstraat 8-8a

Dubbel tweelaags gespiegeld woonhuis onder schilddak uit 1937-1938.

Voorgevel in schoon metselwerk in rode baksteen. Beide voordeuren liggen centraal in het dubbelpand in licht verdiepte portieken onder een halfrondboog als rollaag. De deuren worden volledig omsloten door ramen die de rondboog accentueren. Baksteenversiering boven de rondbogen. Elke woning heeft een houten erker op de begane grond. Erkers met platdak en kroonlijst.

Verdieping met houten dubbelvensters boven de deuren en drieledige houten vensters boven de erkers. Houten bakgoot met zinken kraal onder de dubbelvensters, ondersteund door gootklossen. Eenvoudige ver overstekende houten bakgoot met zinken kraal onder het dak.

Dak belegd met grijze Hollandse pannen. Centraal in het voorste dakschild een dubbele dakkapel met platdak en houten kroonlijst. Twee hoge bakstenen schoorstenen in het linker- en rechterdakschild. Blinde zijgevels.

Dit pand is cultuurhistorisch waardevol, omdat het de toegenomen welvaart vóór 1940 laat zien. Typerende bouwonderdelen zoals de voordeuren en de erkers plaatsen het pand direct in de tijd.

20. Kerkweg 21

Drielaags industrie/wooncomplex uit 1920-1922. Diephuis met mansardedak. Schoon metselwerk van rode baksteen in kruisverband. Deur, poort en vensters zijn gemoderniseerd. Eenvoudige staafankers.

Begane grond met venster, deurpartij en poort die alle drie iets terugliggen in de gevel. Venster met bakstenen lekdorpel. Segmentbogen boven deur, poort en venster. Zinken regenpijpen links en rechts tegen de voorgevel.

Eerste verdieping met drie vensters met roedenverdeling, segmentbogen en bakstenen lekdorpels.

Tweede verdieping met drie eenvoudige vensters, segmentbogen en bakstenen lekdorpels.

Oculus of ronde ontluchtingsnis op (derde) zolderverdieping. Houten windveer.

Linkerzijgevel met aan achterzijde twee vensters op de begane grond en twee vensters op de eerste verdieping. Tussenliggend venster ter hoogte van balklaag tussen begane grond en eerste verdieping. Segmentbogen en bakstenen lekdorpels. Dubbele uitstekende rollaag als fries. Houten bakgoot met zinken kraal.

Mansardedak belegd met grijze Hollandse pannen. Twee moderne dakkapellen, een modern dakraam en een bakstenen schoorsteen in het onderste dakschild. Een dakraam in het bovenste dakschild. Bakstenen schoorsteen op de nok aan de achterzijde van het pand.

Onderste dakschild aan de rechterzijde van het pand met twee moderne dakkapellen.

Dit pand is cultuurhistorisch waardevol vanwege zijn herkenbare uiterlijk als vroeg twintigste-eeuwse sigarenfabriek met mansardekap. In dit pand heeft sigarenfabriek Kinjet onderdak gevonden vanaf 1922.

Uiterlijk heeft het pand weinig bouwkundige wijzigingen ondergaan, echter bij een recente renovatie zijn alle deuren en vensters vervangen en heeft het pand enkele dakkapellen gekregen.

21. Kromstraat 4

Tweelaags industrieel pand uit 1908. Diephuis met mansardedak. Wit geschilderde bakstenen gevels in kruisverband.

Voorgevel met grijs gepleisterde plint. Voordeur boven hardstenen drempel. Groot modern venster met lekdorpel van geglazuurde tegels. Gesmede staafankers met afgeplatte top.

Verdieping met twee getoogde T-stolpvensters met betonnen lekdorpels. Strekse segmentbogen.

Topgevel met schoudertjes en eenvoudige staafankers. Dekplaat met schouders en schoorsteentje in de nok.

Lange linkerzijgevel met groot raam, twee kleine raampjes en een deur met bovenlicht. Alle gevelopeningen zijn gemoderniseerd. Boven en naast de deur segmentbogen in het metselwerk; restanten van oude deuren of vensters. Dubbele betonnen latei boven het grote venster. Bakgoot met zinken kraal. Dak belegd met grijze Tuile du Nord-dakpannen met platte wel. Onderste dakschild met drie dakramen. Bakstenen schoorsteen aan achterzijde van het pand.

Dit pand is cultuurhistorisch waardevol vanwege de verschijningsvorm met de mansardekap. Het pand heeft een luxe uitstraling vanwege de fraai vormgegeven dekplaat en de typische staafankers in de voorgevel die mogelijk uit een oudere fase stammen. Het pand heeft onderdak geboden aan tenminste drie sigarenfabrieken: De Natris, Pezie en Van Dooren.

22. Leenderweg 38-40

dubbel tweelaags cafépand

*Café De
Rooie Sok,
Leender-weg
38-40*

Algemene beschrijving

Vanaf circa 1875 vormt de Leenderweg de verbindingsweg tussen Valkenswaard en Leende, lopende vanaf het Marktplaats naar Leende. Met de komst van de spoorlijn werd het eerste deel vanaf het Marktplaats omgedoopt tot Stationstraat. Nadat het station in 1958 was verplaatst, werd in 1960 dit weggedeelte ook Leenderweg genoemd.

Volgens de kadastrale minuutkaart uit 1832 stond op deze plaats het huis van landbouwer Jacobus de Natris. Ten oosten van zijn huis lag toen een tuin. Tegenwoordig vinden we hier de adressen Leenderweg 42, 44 en 46. Rond 1916 kocht M. Kievits het oude pand van de toenmalige herbergierster Maria Jaspers. Nadat hij daar een café met concertzaal had laten bouwen (nu Leenderweg 42) gaf hij in 1924 aan Ant. Peels uit Valkenswaard opdracht om een winkelhuis te bouwen (nummer 40). De kelder met troggewelfjes van het pand dat op die plaats stond, werd behouden. Hoogstwaarschijnlijk is deze kelder momenteel nog aanwezig in het pand. In 1928 liet Kievits een eenlaags gebouwtje, dat rechts van nr. 40 stond, geheel afbreken. Op die plaats werd het hoekpand (nummer 38) gebouwd. Circa 1947 en daarna in 1954, zijn de panden van Leenderweg 38 tot 42 kadastraal samengevoegd en is er sprake van 3 winkelhuizen met een schuur, magazijn en erf. Kievits blijft tot aan zijn overlijden eigenaar van de panden. Leenderweg 38 was lange tijd als winkel in gebruik. Zo waren er Albert Heijn, Jamin en een sigarenwinkel gehuisvest. In de laatste jaren wordt het door café De Rooie Sok geëxploiteerd. In het pand Leenderweg 40 werd door M. Kiviets-Moonen gedurende vele jaren het Sigarenmagazijn De Valk beheerd.

Bouwkundige beschrijving:

Het complex Leenderweg 38-40 bestaat uit drie bouwvolumes:

- een tweelaags pand met een tentdak uit 1924/1925 met oudere kelder (nr. 40)
- een tweelaags pand met samengesteld dak, lepe gevel en uitstekende voorbouw uit 1928/1929 (nr. 38)
- een bijgebouw met zadeldak uit 1928/1929 (achter nr. 38)

Beschrijving van het tweelaags pand met tentdak (nr. 40)

Leenderweg 40 is een blokvormig tweelaags gebouw onder een tentdak uit 1924/1925. Het pand is opgetrokken in Vlaams verband, een weinig voorkomend metselverband. De gevel is wit geschilderd.

De onderzijde van het pand heeft een grijs geschilderde twee-en-een-halfstrekse plint, bestaande uit strekken die verticaal gemetseld zijn. Met uitzondering van de hoekpilasters, is de plint in een hoek van ca. 80 graden gebouwd. Deze staat dus iets schuin en wijkt licht terug ten opzichte van de pilasters.

Deze foto is gemaakt rond het einde van de jaren '60 en geeft de oorspronkelijke situatie van het pand Leenderweg 40 weer.

Op de begane grond bevindt zich een cafépui, waarvan de bovengeleding gedragen wordt door bakstenen schouderjjes die terugspringen in de gevel. De pui bestaat uit een dubbele centrale toegangsdeur met kozijnen, geflankeerd door eenvoudige dubbelramen met houten kozijnen. De bovengeleding van de cafépui bestaat uit zes rechthoekige glas-in-lood bovenramen en is rijk geprofileerd met geschilderde houten omlijstingen en hoekpilasters. Het tweede en vijfde bovenraam zijn dichtgezet en voorzien van ronde ventilatieroosters.

Ter hoogte van de geprofileerde puiomlijsting en even daarboven bevindt zich in de gevel een forse rollaag van vijf verticaal gemetselde strekken. Boven een halfsteens rollaag staan twee rechthoekige vensters met zesruits valramen. Deze ramen hebben houten omlijstingen en een middenroede. Boven de vensters is een licht uitspringende tweesteens rollaag gemetseld. Hierboven bevindt zich een tamelijk ver uitstekende houten bakgoot met zinken kraal. Op het tentdak bevinden zich grijze sneldekpannen. De top van het dak is afgeplat.

Beschrijving van het tweelaags pand met samengesteld dak, lepe gevel en uitstekende voorbouw (nr. 38)

Leenderweg 38 is een opvallend speels tweelaags cafépand met samengesteld dak. Op de hoek met de Hofstraat bevindt zich een forse topgevel. Rechts daarvan ligt een vooruitstekende voorbouw met een lijstgevel. Het pand is eveneens opgetrokken in een Vlaams metselverband. De gevels zijn wit geschilderd.

De onderzijde van het pand heeft een grijs geschilderde twee-en-een-halfstrekse plint die verticaal gemetseld is. Met uitzondering van de hoekpilasters, is de plint in een hoek van ca. 80 graden gebouwd. Deze staat dus iets schuin en wijkt licht terug ten opzichte van de pilasters.

Op de begane grond van de gevel aan de Leenderweg en de lepe topgevel bevindt zich een cafépui. Deze pui bestaat uit een dubbele centrale toegangsdeur met houten deurkozijnen.

*Bouwtekening
uit 1928 van
het pand
Leenderweg
38-40.*

Zowel links van deze entree in de gevel aan de Leenderweg, als rechts van de entree in de lepe topgevel bevinden zich op de begane grond eenvoudige dubbelramen met houten kozijnen. De bovengeleding van de cafépui omvat acht rechthoekige glas-in-lood bovenramen en is rijk geprofileerd met geschilderde houten omlijstingen en hoekpilasters. Het derde en zesde bovenraam zijn dichtgezet en voorzien van ronde ventilatieroosters. Links van de cafépui bevindt zich in de gevel een gevelsteen met tekst "M. KIEVITS-MOONEN 15 OCT. 1928".

Ter hoogte van de geprofileerde puimlijsting en even daarboven bevindt zich in de gevel een forse rollaag van vijf verticaal gemetselde strekken. In de gevel aan de Leenderweg staan twee rechthoekige vensters met zesruits valramen. Deze ramen hebben houten omlijstingen en een middenroede. Aan de onderzijde van de vensters zijn enkelsteense rollagen aangebracht. Boven de vensters is een licht uitspringende tweesteens rollaag gemetseld. Hierboven bevindt zich een tamelijk ver uitstekende houten bakgoot met zinken kraal. Het dak, waarvan de hoofdopzet een tentdak is, is gedekt met grijze sneldekkpannen.

Even boven de forse rollaag boven de cafépui in de lepe topgevel bevinden zich opvallende rode neonletters die de tekst 'DE ROOIE SOK' vormen. Hierboven bevinden zich twee rechthoekige vensters met houten kozijnen en eenvoudige middenroeden. Aan de onderzijde van de vensters zijn enkelsteense rollagen aangebracht.

De lepe topgevel heeft twee schouders. De verdiepingslaag van de topgevel is aan de zijkanten voorzien van een uitspringend metselwerk dat gelijk aan de daklijn loopt. De puntige top van deze 'omlijsting' heeft op deze manier de vorm van een trapezium. De top van deze lepe topgevel vormt middels een zadeldak een aansluiting op het grote centrale tentdak.

Tussen de lepe topgevel en de uitstekende voorbouw met lijstgevel rechts daarvan, ligt nog een zeer smalle lijstgevel van circa een meter breed. Hierin bevindt zich op de begane grond een deur met houten kozijnen. Aan de bovenzijde van de deur bevindt zich een enkel bovenraam dat dezelfde omlijsting heeft als de andere bovenramen van de winkelpuien op de nummers 38 en 40. Ook in dit smalle gedeelte bevindt zich een forse rollaag van vijf verticaal gemetselde strekken, zij het dat deze nauwelijks zichtbaar is door de aanwezigheid van het bovenraam met omlijsting. In de verdiepingslaag bevindt zich een eenvoudig venster met houten kozijnen. Het raam heeft twee middenroeden. Boven het venster bevindt zich een licht uitstekende tweesteens rollaag, die ook in de naastgelegen uitstekende voorbouw voorkomt. De gevel wordt beëindigd met een houten bakgoot met zinken kraal, die eveneens in de naastgelegen uitstekende voorbouw met lijstgevel doorloopt.

De linkerzijgevel van deze uitstekende voorbouw is eveneens circa een meter breed en grenst aan de eerdergenoemde smalle lijstgevel. Hier bevindt zich op de begane grond een venster met een lekdorpel. Boven dit venster bevindt zich een bovenraam bestaande uit glas-in-lood, het heeft echter niet het uiterlijk als dat van de overige bovenramen in de panden Leenderweg 38-40.

De hoofdgevel van de uitstekende voorbouw, die opgetrokken is in een halfsteens verband, heeft op de begane grond een fors rechthoekig venster met groen geschilderde houten kozijnen. Hierboven bevindt zich een rozerood geschilderd houten lijstwerk dat drie glas-in-lood bovenramen omvat. Deze omlijstingen zijn soberder van opzet dan het geval is met de cafépuien op de nummers 38 en 40. Aan de onderzijde van het venster is een lekdorpel bevestigd. Op de eerste verdieping bevinden zich twee smalle rechthoekige vensters met houten kozijnen en eenvoudige middenroeden. Aan de onderzijde van deze vensters loopt over de gehele breedte van de voorbouw een halfsteens rollaag. Echter, ter hoogte van de vensters zijn dit twee enkelsteense rollagen.

Zoals al eerder vermeld, wordt de gevel aan de bovenzijde afgerond met een licht uitspringende tweesteens rollaag. Hierboven bevindt zich een houten bakgoot met zinken kraal. Het dak van de voorbouw heeft een dak van drie schilden en is aangesloten op het centrale tentdak van het pand.

Foto uit het derde kwart van de twintigste eeuw van het nog ongeschilderde pand Leenderweg 38.

Beschrijving van het bijgebouw met zadeldak (achter nr. 38)

Tegen de achtergevel van het pand staat, parallel aan de Hofstraat, een bijgebouw. Het betreft een eenlaags gebouw met zadeldak. Het pand is opgebouwd uit bakstenen die gemetseld zijn in een kruisverband. In latere tijd is het pand wit geschilderd. In de zichtbare gevel staat centraal een houten toegangsdeur met houten kozijnen en een bovenlicht. Zowel links als rechts van de deur bevindt zich een venster met houten kozijnen en een lekdorpel.

Advies en voordracht:

Het pand Leenderweg 40 bevat hoogstwaarschijnlijk nog een kelder met troggewelfjes uit de tweede helft van de 19e eeuw. Dit zou onderzocht moeten worden.

De panden Leenderweg 38-40 dienen naar onze mening om de volgende redenen voorgedragen te worden voor plaatsing op de lijst van gemeentelijke monumenten van Valkenswaard:

-In architectonisch opzicht is het pand Leenderweg 38 bijzonder vanwege zijn speelse vormen.

-De panden vormen samen met de belendende panden Leenderweg 42-46, het tegenover liggende hotel De Valk, de vroeg-20ste eeuwse eenlaags winkelwoningen aan Hofstraat 26-28 en het monumentale pand Leenderweg 36 een fraai ensemble.

*Kadastrale
minuutkaart uit
1832 waarop de
L-vormige voor-
ganger van
Leenderweg 38-
40 te zien is
(nr. 208)*

Bronnen en aanvullende informatie:

Beschrijvingen W. Caris en J. en B. Hüsken

Historisch onderzoek H. van Mierlo.

RHCe te Eindhoven (krantenbank, bouw- en hinderwetvergunningen)

P. Latjes. Groeten uit Valkenswaard. Valkenswaard 1982.

Fotobestanden gemeente Valkenswaard (AVG).

Foto's J. en B. Hüsken

Matrix waardestelling gemeentelijke monumenten

Adres

Leenderweg 38-40

Kadastrale aanduiding

Typering

: dubbel tweelaags cafépand

Scorelijst	
++	uitzonderlijk
+	hoog
+/-	gemiddeld
-	laag
--	minimaal

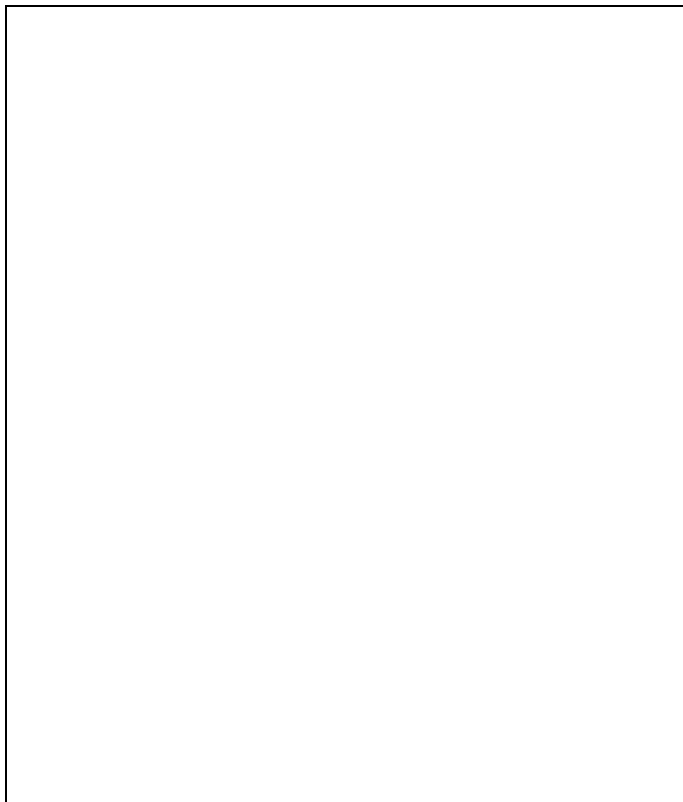
NOEMER	MOTIVERING	SCORE
SCHOONHEID:		
Architectonische/ Kunstzinnige waarde: Historische esthetica Ontwerpdoctrine Vormtaal, expressie Toegepaste kunst	Leenderweg 38-40 oogt door de witte verflaag, de cafépuien en de identieke vensters als één breed dubbelpand. Het betreft echter twee zelfstandige panden, die in latere jaren zijn samengevoegd tot een geheel. Leenderweg 38 valt op door de fantasievolle oplossing van de situatie ter plaatse. De richting van de Hofstraat bracht de architect op het idee om het pand een lepe hoek te geven. De variatie van metselverbanden, de rollagen van diverse afmetingen, de lijnen van het samengestelde dak en het uitspringend metselwerk in de lepe hoek geven deze gevel een bijzonder en fraai uiterlijk, dat echter door de witte verflaag vrijwel onzichtbaar is geworden.	+/-
Authenticiteit: Gaafheid, oorspronkelijk karakter Hedendaagse belevingswaarde	De vensters in de cafépui en die van de bovenverdiepingen zijn in de loop der tijd vernieuwd, waardoor het oorspronkelijke gevelbeeld negatief is beïnvloed. De kelder onder nr. 40, die mogelijk circa 1870 werd gebouwd, is hoogstwaarschijnlijk nog aanwezig. De schoorsteen van nr. 40 is verdwenen, waardoor een afgeplatte top is ontstaan. Door een storende witte verflaag is het mooie metselwerk grotendeels onzichtbaar geworden. Het bijgebouw op de tekening is anders van vorm dan het huidige gebouw. De oorspronkelijke bouwplannen zijn niet uitgevoerd, of het gebouwtje is in latere jaren vernieuwd.	+/-

• Context: Ruimtelijke – en/of ensemblewerking	De panden Leenderweg 38-40 vormen samen met de belendende panden Leenderweg 42-46, het tegenover liggende hotel De Valk, de vroeg-20ste eeuwse eenlaags winkelwoningen aan Hofstraat 26-28 en het monumentale pand Leenderweg 36 een fraai ensemble.	+
WETENSCHAPPELIJKE BETEKENIS		
• Architectonische waarde: Architectuur- of kunsthistorische betekenis Bijzondere constructie	n.v.t.	
• Zeldzaamheid: Typologische zeldzaamheid Ecologische zeldzaamheid	n.v.t.	
• Archeologische betekenis	n.v.t.	
• Stedenbouwkundige en landschappelijke markering: Stedenbouwkundige en/of geografische betekenis	n.v.t.	
CULTUURHISTORISCHE WAARDE		
• Historische betekenis: Herkenbaarheid van de historische ontwikkeling van Valkenswaard: sociaal, economisch, bestuurlijk, religieus, cultureel etc., verhaal van de plek	Al vele jaren voor het begin van de 20e eeuw hebben in de directe nabijheid van het stationskwartier een herberg en meerdere cafés en restaurants gestaan. Herbergierster Maria Jaspers verkocht haar herberg in 1917 aan M. Kievits. Caféhouder Kievits had tot dat jaar een café gehad aan de Dommelseweg in Valkenswaard. Om te profiteren van de economische mogelijkheden, die zowel door het station als door de weekmarkt werden geboden, heeft Kievits zijn werkzaamheden naar de Stationstraat, (de huidige Leenderweg) verplaatst. Na de afbraak van het station verdwenen veel economische activiteiten uit de directe omgeving. Jamin, Albert Heijn en sigarenwinkel De Valk hebben daarna in een deel van de dagelijkse behoeften van de plaatselijke bewoners voorzien.	+/-
• Architectonische betekenis: Representatief voor een bepaalde bouwtrant/type of techniek of werk van een belangrijk architect of kunstenaar	Op oude foto's is de invloed van de Amsterdamse Schoolstijl met zijn expressieve baksteenarchitectuur herkenbaar. Deze blijkt in de vele vormen van baksteenversiering en de overvloedige horizontale geleding van de vensters.	+

• Context: Historische samenhang met andere objecten	De Leenderweg tussen Markt en Europalaan werd tot de afbraak van het stationsgebouw en het stationemplacement aangeduid als Stationstraat. Door de aanwezigheid van het station was dit deel van de straat van strategisch belang. In de onmiddellijke omgeving van het station waren voornamelijk bedrijfspanden en horecagebouwen te vinden. De panden die hier nu staan, (Leenderweg 38-46 en Leenderweg 36), de winkeltjes aan de Hofstraat en het restaurant De Valk aan de overzijde van de straat hebben hun ontstaan en uiterlijk aan die economische bedrijvigheid te danken. Samen vormen zij een fraai ensemble.	+
• Stedenbouwkundige en landschappelijke markering: Herkenbaarheid van stedenbouwkundige ontwikkelingen en landschappelijke patronen	De panden Leenderweg 38-40 staan direct aan de oude kruising van de Leender Dijk (ook Heezen Dijk) en de Brakenstraat / Hofstraat. Hier lag in 1832 reeds een pleintje! Door de aanleg van het stationemplacement ging de aansluiting met de Brakenstraat verloren. De oorspronkelijke functie van de panden op nr. 38-40 is jarenlang niet gewijzigd. In de moderne tijd bestond echter meer behoefte aan een uitgaansgelegenheid, dan aan winkels. Die werden door grotere supermarkten vervangen.	+/-

23. Leenderweg 42

tweelaags cafépand met zaal

*Café-feesterij
Lugano, Leender-
weg 42*

Algemene beschrijving

Van oudsher vormt het deel van de Leenderweg tussen de Markt en de Europalaan, die het vroegere spoortracé volgt, een onderdeel van de verbinding met Leende. In 1832 wordt de weg op het kadastrale minuutplan Leenderdijk genoemd.

Met de komst van de spoorlijn werd het eerste deel vanaf het Marktpllein omgedoopt tot Stationstraat. Nadat het station in 1958 was verplaatst, werd in 1960 dit weggedeelte ook Leenderweg genoemd.

Volgens de kadastrale minuutkaart uit 1832 stond westelijk van het huidige cafépand een huis van landbouwer Jacobus de Natris. Ten oosten van zijn huis lag toen een tuin. Tegenwoordig vinden we hier de adressen Leenderweg 42, 44 en 46. Rond 1916 kocht M. Kievits het oude pand van de toenmalige herbergierster Maria Jaspers. In 1919 heeft Kievits plannen om de herberg te vernieuwen, want in 1919 wordt via de krant de aanbesteding gepubliceerd van een café met een verdieping en de nieuwbouw van een concertzaal. Op de bouwtekening uit 1920 wordt het nieuwe café met daarachter een zaal getekend. De tekeningen zijn door architect Ant. Peels uit Valkenswaard vervaardigd. Ten westen van het nieuwe café stond de keuken van de oude herberg. De keuken en het café werden met elkaar verbonden. Rond 1924 werd de keuken echter gesloopt in verband met de bouw van een nieuw winkelhuis. Circa 1947 en daarna in 1954, worden de panden van Leenderweg 38 tot 42 kadastraal samengevoegd en is er sprake van 3 winkelhuizen met een schuur, magazijn en erf. Kievits blijft tot aan zijn overlijden eigenaar van de panden.

Bouwkundige beschrijving:

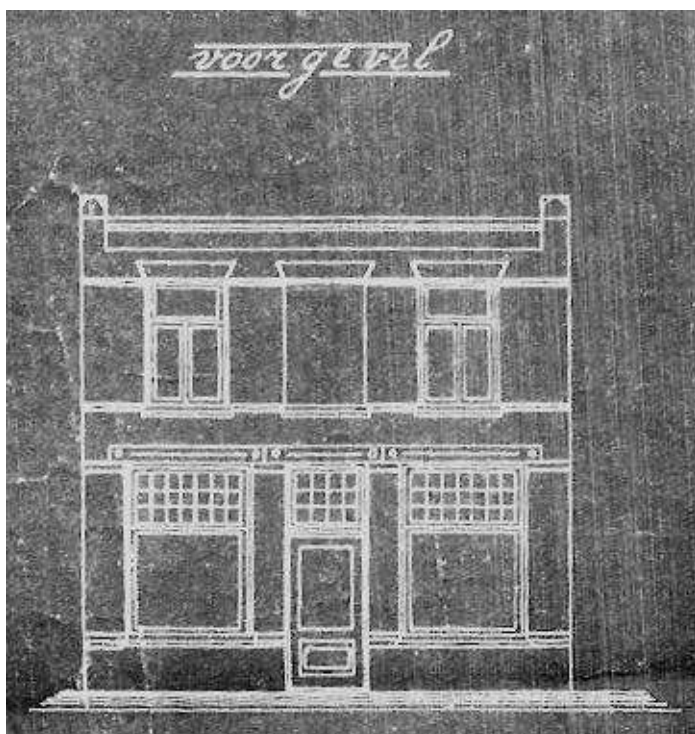
Leenderweg 42 is een langwerpig blokvormig volume, bestaande uit een voorbouw met café en een achterbouw met zaal. De voorbouw dateert uit circa 1923 en heeft twee bouwlagen met een platdak. De voorgevel van de voorbouw is traditioneel van opzet en heeft elementen in zich van zowel de Neorenaissance (speklagen) als Art Nouveau (gemetselde borstwering en materiaalgebruik). De gevel is opgetrokken in kruisverband van zalmkleurige baksteen met daarin horizontale dubbelsteens imitatie-speklagen van gele baksteen. De kozijnen waren oorspronkelijk van hout, maar allemaal vervangen door kunststof kozijnen welke donkerblauw zijn geschilderd en de ramen zijn crème van kleur.

De begane grond van de gevel van de voorbouw bestaat uit een centrale toegangsdeur met aan weerszijden een rechthoekig venster. De acht onderste metsellagen staan licht vooruit ten opzichte van de overige metsellagen. De achtste metsellaag bestaat uit modelstenen met afgeschuinde bovenkant. Onder de voordeur ligt een gemodelleerde kunststenen dorpel die vermoedelijk nog authentiek is. Het deurkozijn is van kunststof en voorzien van een dito paneeldeur met bovenpaneel waarin een ventilatierooster is opgenomen. De rechthoekige vensters, links en rechts van de deur, hebben mogelijk authentieke houten kozijnen, maar de enkele ruiten en bovenramen zijn modern en hebben witte kunststof omlijstingen. Onder de vensters bevinden zich hardstenen dorpels. Boven de deur en vensters ligt over nagenoeg de volle gevelbreedte een donkerblauw geschilderde stalen constructiebalk met aanduiding INP 20 en rozetankers, welke constructie geheel in het zicht is.

*De zalmroze
stenen vormen
getoogde
strekken als
overspanning,
terwijl de gele
stenen, die er
tussen zijn
gemetseld,
segmentbogen
vormen.*

Onder de balk bevindt zich een rollaag en direct boven de constructiebalk ligt over de gehele breedte van het pand een bakstenen rollaag van afgewisseld zalmkleurige en gele bakstenen. In deze rollaag zijn symmetrisch ten opzichte van de entree en het middelste kozijn op de verdieping de koppen nog waarneembaar van de inmiddels verwijderde, uitkragende INP balken die oorspronkelijk dienden om een balkon te dragen

Op de verdiepingslaag bevinden zich drie rechthoekige vensters, waarvan het middelste het breedste is. Dit venster heeft nu zes ruiten, maar was oorspronkelijk voorzien van een deur met klein balkon. De twee andere vensters hebben slechts één ruit met een bovenraam. Onder de vensters zijn hardstenen dorpels aangebracht. Omdat het balkon met deur is vervallen is het onderste deel van het kozijn voorzien van een dicht paneel. Boven de vensters bevinden zich houten boogvelden. Hierboven loopt over de gehele breedte van het pand een dubbele speklaag. Ter hoogte van de vensters wordt de speklaag onderbroken door een bijzondere oplossing. De zalmroze stenen vormen getoogde strekken als overspanning, terwijl de gele stenen, die er tussen zijn gemetseld, segmentbogen vormen. Tevens bevinden zich in deze dubbele speklaag vier sierlijke gietijzeren muurankers. Boven deze laag is een langwerpige donkerblauw geschilderde band aangebracht. In de top van de gevel bevindt zich een laag met een gemetselde borstwering. Hierin zijn rechthoekige terug liggende vlakken uitgespaard waarin blauwe tegeltjes zijn aangebracht. De top van de gevel is aan de bovenzijde afgedekt met dunne hardgebakken tegels.

Detail van de bouwtekening van Leenderweg 42 uit 1922. Op verschillende punten is bij de bouw afgeweken van deze tekening, ook voor zover het gaat om de oorspronkelijke situatie zoals die bekend is.

De concertzaal achter het café had volgens de originele bouwtekeningen twee bouwlagen. De bovenverdieping is voorzien van een platdak met twee schilden en een centrale lichtkoepel. Door diverse verbouwingen van het pand is van de oorspronkelijke achterbouw niets overgebleven. Het interieur van het pand is op de begane grond vaak veranderd en naar mode en smaak van de tijd aangepast.

Op de verdieping van het pand bevinden zich nog de oorspronkelijke woonvertrekken. Het gehele interieur vertegenwoordigt geen beschermenswaardige cultuurhistorische elementen.

Waardering

Het pand Leenderweg 42 is alleen vanaf de straat zichtbaar. De waardering heeft ook enkel betrekking op de voorgevel en de massa-verschijningsvorm van het pand naar de straatzijde. Aanwijzing van het pand tot gemeentelijk monument wordt gemotiveerd door:

- De voorgevel van het pand is in zijn vorm en kleur uniek voor Valkenswaard.
 - Panden die elementen van de Jugendstil/Art Nouveau bevatten, zijn schaars.
 - Het pand vormt samen met de belendende panden Leenderweg 38-46 en het tegenover liggende hotel De Valk een fraai ensemble.
- **Matrix waardestelling gemeentelijke monumenten**

Adres Leenderweg 42

Typering : dubbellaags horecapand met zaal

Scorelijst	
++	uitzonderlijk
+	hoog
+/-	gemiddeld
-	laag
--	minimaal

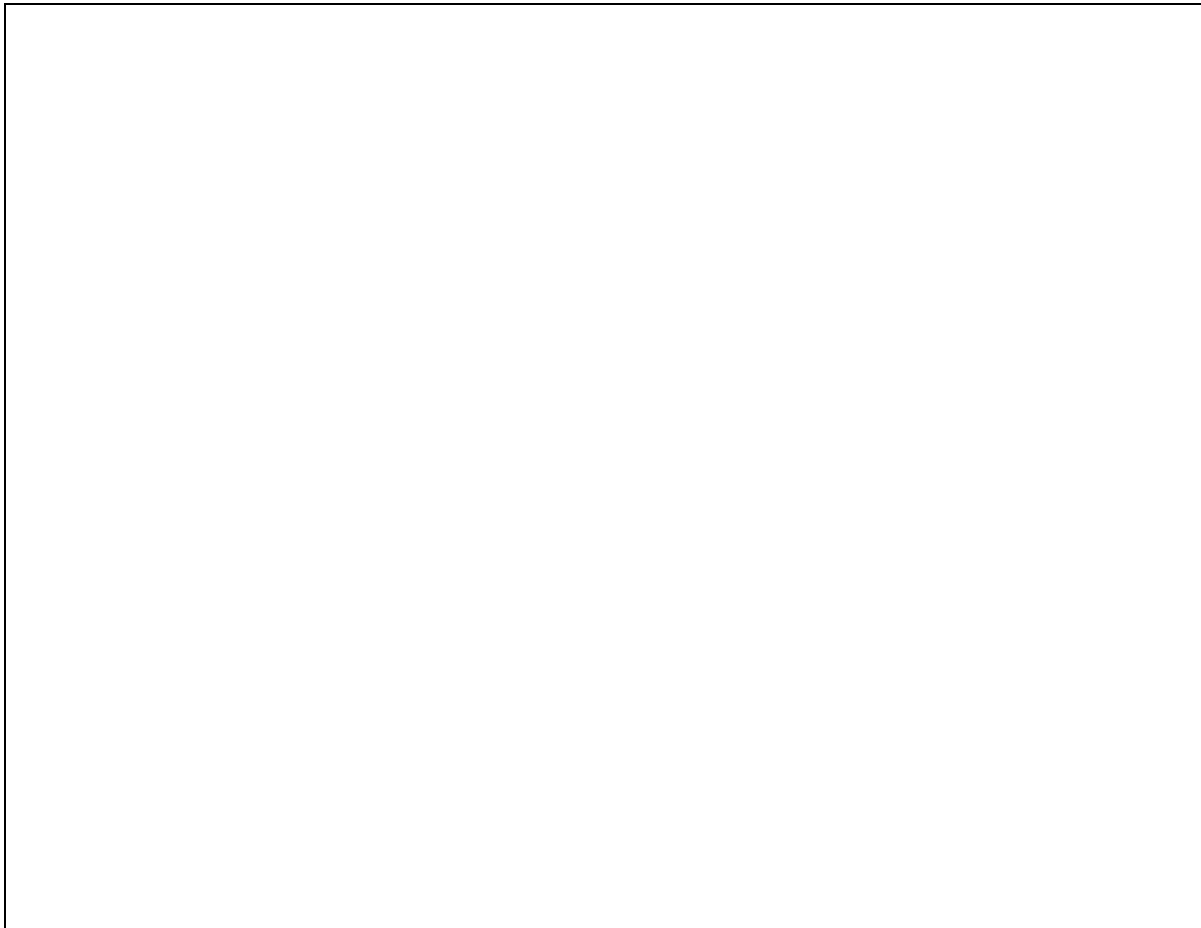
NOEMER	MOTIVERING	SCORE
SCHOONHEID:		
• Architectonische/ Kunstzinnige waarde: Historische esthetica Ontwerpdoctrine Vormtaal, expressie Toegepaste kunst	Dit pand heeft een bijzondere uitstraling. De kleurstelling (zalmkleurige baksteen, gele baksteenlinten en omlijstingen) is niet alledaags. De combinatie van boogvelden en afwisselend gele en rode baksteen van de segmentbogen boven de vensters in de bovenverdieping zijn uniek. Vooral de zalmrode baksteen, de bijzondere segmentbogen, de blauwe constructiebalk over bijna de gehele breedte van het pand en de rollagen geven deze gevel een bijzonder en fraai uiterlijk. De vormgeving is ook bijzonder. De gevel wordt beëindigd door een borstwering, die ongeveer een meter boven het platdak uitsteekt.	++
• Authenticiteit: Gaafheid, oorspronkelijk karakter Hedendaagse belevingswaarde	De gevel van het café is in details afwijkend van de bouwtekening uit 1920. Ondanks de vervanging van de kozijnen en de verwijdering van het balkon heeft het pand nog altijd zijn oorspronkelijke potentie en karakteristieke uitstraling behouden.	++

• Context: Ruimtelijke – en/of ensemblewerking	Dit pand contrasteert wat stijl betreft met het naastgelegen café en ook met het buurpand van bakkerij Hoekx. Ofschoon alle drie in de jaren '20 gebouwd, was de stijl van dit pand Leenderweg 42 , tijdens de bouw reeds op zijn retour. Dit stijl-verschil zorgt juist voor een opvallend contrast.	+
WETENSCHAPPELIJKE BETEKENIS		
• Architectonische waarde: Architectuur- of kunsthistorische betekenis Bijzondere constructie	n.v.t.	
• Zeldzaamheid: Typologische zeldzaamheid Ecologische zeldzaamheid	n.v.t.	
• Archeologische betekenis	n.v.t.	
• Stedenbouwkundige en landschappelijke markering: Stedenbouwkundige en/of geografische betekenis	n.v.t.	
CULTUURHISTORISCHE WAARDE		
• Historische betekenis: Herkenbaarheid van de historische ontwikkeling van Valkenswaard: sociaal, economisch, bestuurlijk, religieus, cultureel etc., verhaal van de plek	Al vele jaren voor het begin van de 20e eeuw hebben In de directe nabijheid van het stationskwartier een herberg en meerdere cafés en restaurants gestaan. Herbergierster Maria Jaspers verkocht haar herberg in 1917 aan M. Kievits. Caféhouder Kievits had tot dat jaar een café gehad aan de Dommelseweg in Valkenswaard. Om te profiteren van de economische mogelijkheden, die zowel door het station als door de weekmarkt werden geboden, heeft Kievits zijn werkzaamheden naar de Stationsstraat, (de huidige Leenderweg) verplaatst. Na de afbraak van het station verdwenen veel economische activiteiten uit de directe omgeving.	+/-
• Architectonische betekenis: Representatief voor een bepaalde bouwtrant/type of techniek of werk van een belangrijk architect of kunstenaar	In de gevel van dit pand valt een combinatie van stijlen af te lezen. De populaire neorenaissance had zijn invloed tussen 1875 en 1915. Kenmerkend voor deze stijl zijn de trapgevels, rollagen, speklagen en vele ornamenten (mens- en dierkopjes etc.). Vanaf 1895 kwam de Jugendstil in de mode. In België was dat de Art Nouveau. Die is hier onder andere zichtbaar in de metalen elementen (constructiebalk en sierankers) en het gebruik van de gele steen, die hier in de segmentbogen en rollagen is verweven.	+

• Context: Historische samenhang met andere objecten	De Leenderweg tussen Markt en Europalaan werd tot de afbraak van het stationsgebouw en het stationsemplacement aangeduid als Stationsstraat. Door de aanwezigheid van het station was dit deel van de straat van strategisch belang. In de onmiddellijke omgeving van het station waren voornamelijk bedrijfspanden, horeca-gebouwen en herenhuizen te vinden. De vijf panden die hier nu staan, (Leenderweg 38-46) en het restaurant aan de overzijde van de straat hebben hun ontstaan en uiterlijk aan die economische bedrijvigheid te danken. Samen vormen zij een mooi ensemble.	+/-
• Stedenbouwkundige en landschappelijke markering: Herkenbaarheid van stedenbouwkundige ontwikkelingen en landschappelijke patronen	Na de afbraak van het station en alle elementen die aan het station doen herinneren is het belang van deze plaats (Europalaan / Leenderweg) verdwenen. Een ruime kruising van twee doorgaande wegen is alles, wat nu resteert.	+/-

24. Leenderweg 44

Tweelaags winkel-woonhuis, 1921/1925

Algemeen

Situering

Van oudsher vormt de Leenderweg de verbindingsweg tussen Valkenswaard en Leende. Deze weg liep vanaf het Marktplaats naar Leende. Met de komst van de spoorlijn werd het eerste deel vanaf het Marktplaats omgedoopt tot Stationstraat. Later, na de aanleg van de Europalaan over het tracé van de inmiddels afgebroken spoorlijn, werd de oorspronkelijke naam 'Leenderweg' weer toegekend.

Historische beschrijving

In 1921 werd aan de Leenderweg aan Alphons Hoekx (1894-1981) een hinderwetvergunning voor een bakkerij afgegeven. In datzelfde jaar huwde A. Hoekx met Petronella Elisabeth Roberscheuten. In 1924 vroeg bakker Hoekx een vergunning aan voor de bouw van een nieuwe bakkerij aan de Leenderweg 44. Het ontwerp was van architect Jan Luijten uit Aalst.

In 1981 lezen we in de krant dat de bakkerswinkel 60 jaar bestaat en dan inmiddels drie generaties bakkers heeft voortgebracht. Tegenwoordig is de bakkerswinkel van de familie Hoekx nog steeds in het pand gevestigd. Op een uithangbord op de gevel staat "ANNO 1921" te lezen, het jaar van oprichting van de bakkerij.

In 1985 vindt er een aanrijding plaats waarbij de winkelpui wordt beschadigd. De winkelpui wordt dan als bestaand hersteld. Architectenbureau De Kok & Geerts uit Middelbeers voorzien in hun plan in een aanpassing van het metselwerk van de borstwering en een omkadering van de winkelpui met klassieke pilasters en een kroonlijst. Het interieur wordt bij deze gelegenheid eveneens voorzien van een vormgeving in dezelfde klassieke stijl.

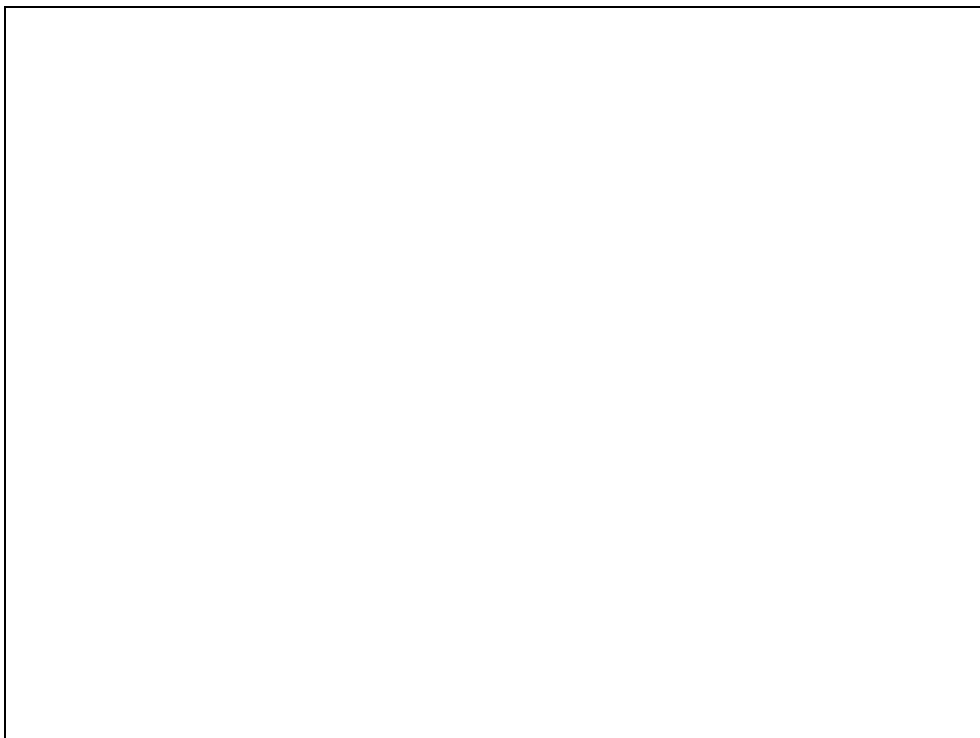
In het achterste gedeelte van het huidige winkel-woonhuis staat een nog een in bedrijf zijnde bakkerij.

Bouwkundige beschrijving

Het pand aan de Leenderweg 44 is een tweelaags winkel-woonhuis met een tentdak uit ca. 1921-1925. Centraal tegen de achterzijde van dit volume ligt een langwerpige vleugel onder zadeldak. Dit volume dateert wellicht eveneens uit ca. 1925 en is altijd in gebruik geweest als bakkerij. In 1999 werd de bakkerij verder naar achter uitgebreid.

Voorgevel (Noordgevel)

De voorgevel van het winkel-woonhuis bestaat uit metselwerk van machinale vormbaksteen en gesneden voegwerk in kruisverband. De gevel is op de begane grond bij het herstel in 1985 gereinigd en opnieuw gevoegd, waardoor er een kleurverschil is ontstaan met de gevel op de verdiepingslaag. In de gevel zijn twee rollagen aangebracht. Op de begane grond bevindt zich een winkelpui. Het westelijke deel wordt voor bewoning gebruikt. Hier bevindt zich een venster. Op de verdieping bevinden zich vier vensters in de gevel.

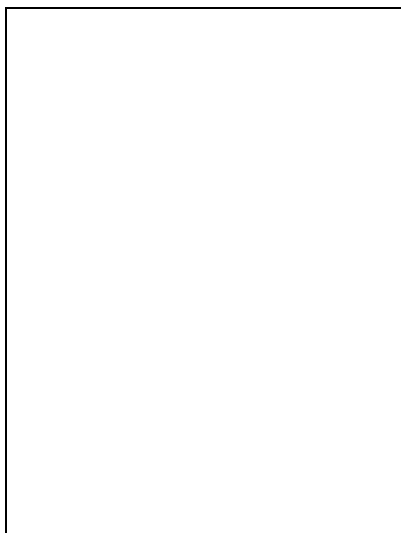

*De etalagepui met
glas-in-lood
bovenramen,
betimmering en
houten bakgoot*

Over de gehele breedte van de voorgevel is een smalle hardstenen plint aangebracht. In het oostelijke en centrale deel van de voorgevel bevindt zich een winkelpui met etalageramen aan weersijden van de donkerblauw geschilderde houten winkel deur die terug staat. Tussen de plint en de hardstenen drempel van de voor deur ligt een bakstenen stoepje. Het kalf boven de deur is versierd met snijwerk in de vorm van sleutelstukken. De zijramen van de portiek zijn rond in een hoek van 90 graden, uitgevoerd in enkel glas. Boven de deur en de vensters van de etalageramen zijn gekleurde glas-in-loodvensters aangebracht. Ook deze vensters zijn gedeeltelijk gebogen. Zoals bij al het houtwerk van het pand het geval is, zijn ook de houten kozijnen van de winkelpui geschilderd in wit en beige combinatie. De winkelpui wordt aan de bovenzijde beëindigd met een donkerblauw geschilderde geprofileerde kroonlijst. Hierin staat de tekst "BAKKERIJ HOEKX". Achter deze lijst bevindt zich de constructiebalk en een rollaag die over de gehele breedte van de gevel loopt.

Aan beide zijkanten van de winkelpui bevinden zich geprofileerde houten pilasters die onderdeel uitmaken van de winkelpui. De onderzijde van de winkelpui is voorzien van baksteen, verticaal gemetseld in een halfsteens verband met een gesneden voeg. Rechts van de winkelpui bevindt zich een origineel houten stolpraam waarin dezelfde kleurschakering voorkomt als bij de winkelpui. Erboven is tevens een glas-in-lood bovenraam aangebracht dat bestaat uit vier ruitjes.

In de gevel van de bovenverdieping bevinden zich links en rechts twee hangende erkers op een driehoekige basis. De erkers worden ondersteund door uitkragende bakstenen steunconstructies. De erkers bevatten nog functionerende schuifvensters met daarboven tweeledige bovenramen. De bovenzijden van de erkers zijn afgewerkt met houten beschot en eindigen tegen de onderzijde van de bakgoot. Centraal in de gevel op de verdieping bevinden zich nog twee vensters van verschillende afmetingen. Het linkervenster is het kleinste van de twee en bevat een enkele ruit met een tweeledig bovenraam. Het rechtervenster is een stolpraam. Erboven bevindt zich een vierledig bovenraam. Beide vensters hebben eenvoudige bakstenen dorpels. Over de gehele breedte van de gevel zijn op de verdiepingslaag twee rollagen aangebracht. De onderste ervan loopt door in de erkers. In de bovenste stenenlaag zijn nog juist de onderzijden van enkele eenvoudige staafankers zichtbaar.

De erkers vormen een stompe hoek en hebben uitkragende steunconstructies.

Boven de verdieplingslaag is een brede, overstekende houten bakgoot met zinken kraal aangebracht. Vanaf de rechterzijde van de goot loopt een kunststof regenpijp langs de gevel. Tevens loopt er een dergelijke regenpijp langs de oostelijke zijgevel naar beneden. Het tentdak is gedekt met blauw gesmoorde, opnieuw verbeterde Hollandse pannen.

De hoekkepers zijn voorzien van halfronde vorsten en deze zijn blauw gesmoord. In het westelijke dakschild is een klein dakraampje aangebracht, terwijl in het oostelijke dakschild een fors dubbel dakraam is geplaatst.

Linker zijgevel (Oostgevel)

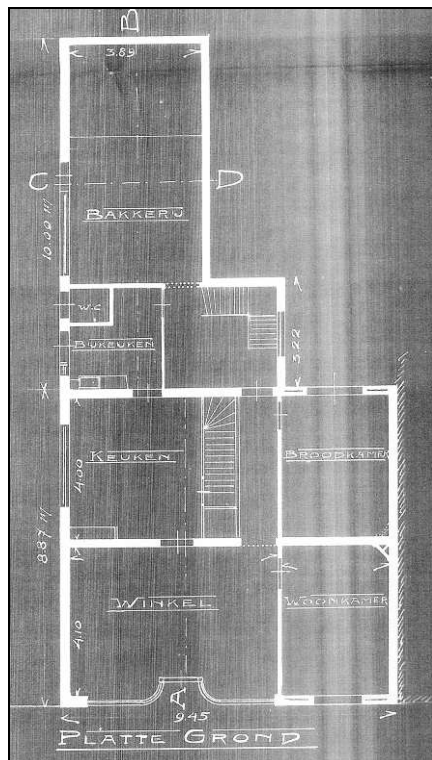
Ter hoogte van de balklaag bevinden zich in de oostelijke zijgevel enkele eenvoudige staafankers. Ook zijn in deze zijgevel de drie bakstenen rollagen van de voorgevel voortgezet. Op de eerste verdieping is een smal, enkelvoudig houten venster aangebracht in dezelfde kleurschakeringen als de overige vensters in de voorgevel. Dit venster heeft een tweeledig bovenraam en een eenvoudige bakstenen dorpel.

Achtergevel (Zuidgevel)

De achtergevel is niet beschreven.

Interieur

Interieur het interieur is niet in de beschrijving opgenomen.

*Detail van de
bouwtekening uit
1924*

Matrix waardestelling gemeentelijke monumenten

Typering : winkel- woonhuis uit ca. 1925

Scorelijst	
++	uitzonderlijk
+	hoog
+/-	gemiddeld
-	laag
--	minimaal

NOEMER	MOTIVERING	SCORE
SCHOONHEID:		
Architectonische/ Kunstzinnige waarde: Historische esthetica Ontwerpdoctrine Vormtaal, expressie Toegepaste kunst	Het pand heeft architectonische en kunstzinnige waarde, vanwege de verwijzing naar de 20^e eeuwse bouwkunst met een dorpskarakter. Het pand kenmerkt zich door de typische Amsterdamse schoolstijl met bijzondere detailleringen, zoals: - detailleringen in de metselverbanden; - de entree van de winkel; - de gebogen ramen; - winkelpui met glas-in-lood bovenramen; - de sierlijke houten omlijsting; - twee erkers met houten beschot op de bovenverdieping met uitkragende bakstenen steunconstructie.	++
Authenticiteit: Gaafheid, oorspronkelijk karakter Hedendaagse belevingswaarde	Het exterieur van dit pand is nagenoeg volledig authentiek. In de kap zijn 2 dakvensters aangebracht, (indifferent) omdat ze vanaf de straat niet zichtbaar zijn. Het interieur van het woonhuis, de winkel en de bakkerij is niet opgenomen in de beschrijving. Het pand heeft een belevingswaarde als onderdeel van een historische straatwand aan een doorgaande ontsluitingsweg.	++
Context: Ruimtelijke – en/of ensemblewerking	Het pand Leenderweg 44 en 46 passen in het beeld van deze straatzijde. Samen met Hotel de Valk aan de overzijde van de straat is het beeld van het vooroorlogse Valkenswaard hier goed te herkennen.	+

WETENSCHAPPELIJKE BETEKENIS		
• Architectonische waarde: Architectuur- of kunsthistorische betekenis Bijzondere constructie		
• Zeldzaamheid: Typologische zeldzaamheid Ecologische zeldzaamheid		
• Archeologische betekenis	Het gebied heeft archeologische waarde.	+
• Stedenbouwkundige en landschappelijke markering: Stedenbouwkundige en/of geografische betekenis		
CULTUURHISTORISCHE WAARDE		
• Historische betekenis: Herkenbaarheid van de historische ontwikkeling van Valkenswaard: sociaal, economisch, bestuurlijk, religieus, cultureel etc., verhaal van de plek	Het pand is cultuurhistorisch waardevol vanwege sociaal-economisch en sociaal maatschappelijke ontwikkelingen van de lokale ondernemers in Valkenswaard. Het pand geeft een beeld van de woon- en werksituatie van de middenstand in Valkenswaard in het begin van de 20^e eeuw. Het pand is een typisch beeld van een vroeg 20^e-eeuwse winkel met woning. In het vooroorlogse Valkenswaard was dit soort winkels niet uniek, maar in deze luxe uitvoering toch niet veel voorkomend. De vormgeving van het pand geeft dan ook de welstand van de eigenaar aan. Voor een deel heeft de winkel destijds geprofiteerd van de aanwezigheid van het nabij gelegen spoorwegstation. In dit geval is ook het verhaal van de bakkersfamilie Hoekx van belang. De eigenaar van de bakkerij is tot op heden een familiebedrijf; de familie Hoekx woont en werkt hier ruim 85 jaar!	++

• Architectonische betekenis: Representatief voor een bepaalde bouwtrant/type of techniek of werk van een belangrijk architect of kunstenaar	De Amsterdamse Schoolstijl is in dit pand duidelijk te herkennen in de opvallende baksteendetaillering van de erkers. De traditionele bouwtechniek, gekenmerkt door de "eerlijke materialen" (hout, baksteen en gebakken pannen) overheerst het uiterlijk van het pand. Dit pand met een eenvoudig dorps karakter werd deels als winkel en deels als woning gebruikt. Vooral de aanwezigheid en de constructie van de winkelpui met zijn etalages aan weerszijden van de entree is bijzonder. De erkers met de uitkragende consoles laten zien, dat dit pand met veel vakmanschap is gebouwd. Het ontwerp van dit pand is geen bijzonder werk in het oeuvre van een bekende vooraanstaande (Brabantse) architect. Het interieur, de achtergevel en uitbouw van 1999 valt niet binnen de bescherming.	+
• Context: Historische samenhang met andere objecten	Gedurende het grootste deel van de vorige eeuw lag dit deel van de Leenderweg (evenals de Markt) in het meest levendige deel van Valkenswaard. In de directe omgeving vond toen veel bedrijvigheid plaats. De vier panden die hier nu staan, (Leenderweg 38-46) hebben hun ontstaan en uiterlijk aan die economische bedrijvigheid te danken. Samen vormen zij bovendien een historisch ensemble.	+
• Stedenbouwkundige en landschappelijke markering: Herkenbaarheid van stedenbouwkundige ontwikkelingen en landschappelijke patronen	De stedenbouw- en verkeerskundige wijzigingen in dit gebied hebben tot gevolg dat de panden aan dit deel van de Leenderweg enigszins geïsoleerd lijken te staan. De Leenderweg werd hier lange tijd "Stationstraat" genoemd, omdat de straat direct aan het stationsemplement grensde. Het station en alle bedrijvigheid daaromheen had een prominente plek binnen Valkenswaard. De prominente plek is vervaagd door de nieuwe verkeerskundige situatie. De historische kleinschalige bebouwing en de infrastructurele lijn zijn nog enige verwijzingen naar de historische situatie tot 1961.	-/+

BIJLAGE

Waardering

Cultuurhistorische waarden

- Het pand heeft cultuurhistorische waarden vanwege de sociaal-maatschappelijke ontwikkeling in Valkenswaard:
 - o een beeld van de woon- en werksituatie van de middenstand in Valkenswaard in het begin van de 20^e eeuw.
 - o als uiting van de welstand door de detailleringen van de luxe dorpswinkel.
- Het pand heeft cultuurhistorische waarde vanwege de sociaal-economische ontwikkeling van de lokale ondernemers in Valkenswaard. In dit geval is ook het verhaal van de bakkersfamilie Hoekx van belang.

Architectuurhistorische waarden

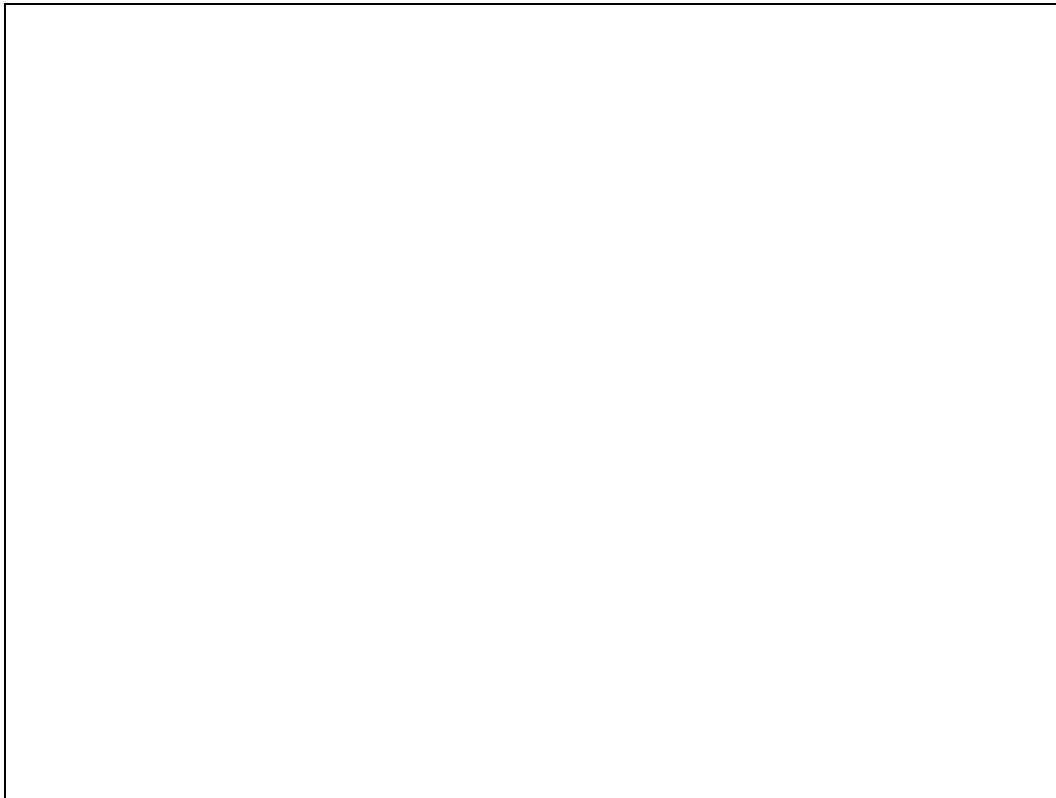
- Het pand in de stijl van de Amsterdamse school heeft architectuurhistorische waarden vanwege gaafheid en detailleringen van de luxe dorpswinkel;
 - o de voorgevel is voorzien van een pui met rond glas en glas-in-lood ramen in houten kozijnen,
 - o detailleringen in de metselverbanden, etc
 - o op de verdiepingslaag bevinden zich twee fraaie erkers met houten beschot en uitkragende steunconstructies.
 - o De winkelpui met glas-in-lood en afgeronde ramen ter hoogte van de entree is origineel en bevindt zich in een goede staat.
 - o In de kap zijn twee dakvensters aangebracht en ze zijn indifferent. Ze zijn vanaf de straat niet zichtbaar.
- De voorgevel is nog een voorbeeld van een luxe vooroorlogse woonhuis- en dorpswinkel.
- Het ontwerp is van een relatief onbekende architect.
- De achtergevel en uitbouw van 1999 valt niet binnen de bescherming.

Stedenbouwkundige waarden

- Het pand heeft een enige stedenbouwkundige waarde vanwege de ligging aan de belangwekkende historische doorgaande weg en kruising van Leende naar Valkenswaard. Het pand heeft door de gewijzigde stedenbouwkundige situatie een minder prominente rol gekregen tov 1961 (met de vm. aanwezigheid van het spooreplacement).
- Het pand vormt met de belendende panden Leenderweg 38-46 een fraai ensemble.

25. Leenderweg 46

Tweelaags alleenstaand woonhuis onder schilddak, 1927

*Het pand
Leender-
weg 46*

Algemene beschrijving

Situering

Vanaf circa 1875 vormt de Leenderweg de verbindingsweg tussen Valkenswaard en Leende, lopende vanaf het Marktplaats naar Leende. Met de komst van de spoorlijn werd het eerste deel vanaf het Marktplaats omgedoopt tot Stationstraat. Nadat het station in 1958 was verplaatst en na de aanleg van de Europalaan over het tracé van de inmiddels afgebroken spoorlijn, werd in 1960 de oorspronkelijke naam '[Leenderweg](#)' weer toegekend.

Historische beschrijving

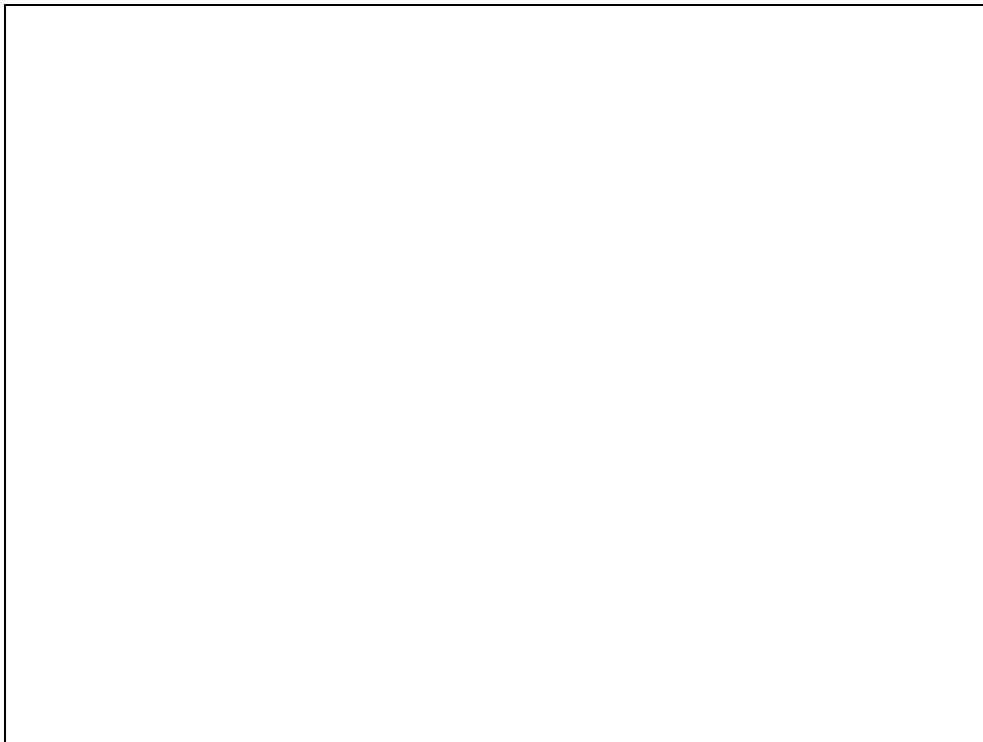
Hendricus Moonen had sedert 1892 een sigarenfabriek aan de Blindestraat, een parallelweg van de huidige Europalaan. Deze fabriek lag feitelijk achter het huidige pand aan Leenderweg 46. Rond 1900 had de fabriek zijn maximale aantal werknemers van circa 35 bereikt. In 1920 kocht Moonen van de buurman, bakker Alphonsus Hoekx, een deel van diens tuin met een oppervlakte van 430 m² en in 1926 vroeg hij een vergunning aan voor de bouw van een woonhuis op die plaats. Het huis werd in 1927 gebouwd, maar Hendricus Moonen overleed al in 1928. Het *Eindhovens Dagblad* berichtte daarover onder andere op 4 april 1928: 'De overledene was een der pioniers van onze bloeiende sigarenindustrie, en tevens bestuurslid van de Harmonie U.N.A. Een bescheiden, stille en tevens harde werker'. Dochter Maria Aldegonda Moonen (1902-1962) was tot circa 1960 eigenares van het pand. Tegenwoordig wordt het pand bewoond door de familie Hoekx, die eigenaar is van de naburige bakkerij op nummer 44.

Bouwkundige beschrijving:

Leenderweg 46 is een blokvormig tweelaags woonhuis met schilddak uit circa 1927. Het pand ligt op de hoek Leenderweg-Europalaan en heeft een kleine aanbouw die uit dezelfde bouwperiode dateert.

Voorgevel (Noordgevel)

De voorgevel ligt aan de Leenderweg. De gevel van het pand is opgetrokken met roodbruine machinale vormbaksteen. Het gesneden voegwerk ligt gelijk aan het metselwerk. De bakstenen zijn gemetseld in een kruisverband. De bovenste metsellagen bestaan uit geelbruine en grijszwarte bakstenen. Met uitzondering van één, zijn alle vensters in het pand origineel en hebben houten kozijnen die wit geschilderd zijn. Boven alle vensters zijn rollagen aangebracht. Aan de onderzijde bevinden zich hardgebakken lekdorpels.

*De
baksteenbe-
kleding in de
portiek ver-
springt traps-
gewijs.*

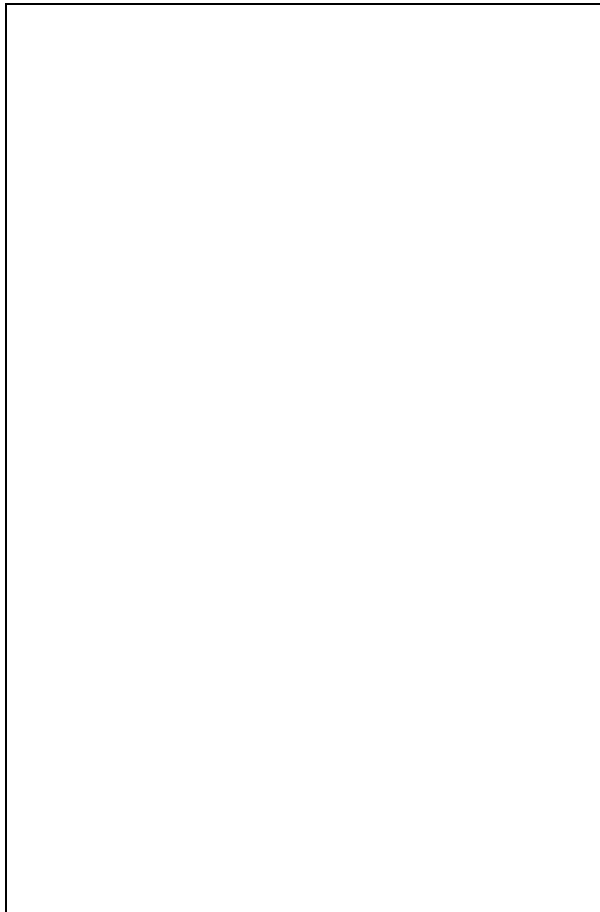
Nagenoeg centraal in de voorgevel op de begane grond bevindt zich in een ondiepe portiek de voordeur van het pand. Men bereikt de voordeur via een hardstenen stoepje. De deur oogt authentiek uit de jaren '20. Rond de voordeur is het metselwerk vooruitspringend met een voeg die lichter van kleur is. Het bovenste gedeelte van deze 'omlijsting' is uitgevoerd als een tweeënhalfsteens rollaag. De bakstenen in de portiek verspringen trapsgewijs, waardoor de portiek zich licht versmalt.

Links van de voordeur bevindt zich een rechthoekig venster met een eenvoudig glas-in-lood bovenraam. Hierboven is een anderhalfsteens rollaag gemetseld. Rechts van de entree is een ondiepe staande gestapelde erker gebouwd. In dit geval gaat de erker van de begane grond op de eerste verdieping over in een balkon met borstwering. De erker op de begane grond is drieledig en heeft eveneens eenvoudige glas-in-lood bovenramen.

Links in de voorgevel op de eerste verdieping is een breed venster aangebracht. De kozijnen zijn verdeeld in drie gelijke delen met elk twee horizontale roeden.

De balkonborstwering die zich boven de ondiepe erker bevindt, heeft rechthoekige uitsparingen en een licht vooruitspringende rollaag. Hierboven staat een ijzeren leuning. Achter deze borstwering bevindt zich een dubbele deur die naar een slaapkamer leidt. Links en rechts van de dubbele deur is een langwerpig verticaal ruitje aangebracht.

De gevel wordt aan de bovenzijde beëindigd met een forse overstekende houten bakgoot met zinken kraal. Het schilddak is gedekt met rode kloosterplannen en halfronde vorsten op de hoekkepers. Op de linkerhoek loopt, tegen de muur een regenpijp van de bakgoot recht naar beneden. Een deel van het houten beschot van de dakgoot boven de zijgevel is verdwenen. Op de oorspronkelijke bouwtekeningen zijn hoge schoorstenen getekend. Ze zijn niet meer aanwezig, of eventueel nooit uitgevoerd.

De ondiepe staande gestapelde erker wordt aan de bovenzijde beëindigd met een bakstenen balkon-borstwering met ijzeren railing.

Linker zijgevel (Oostgevel)

De linker zijgevel, gelegen aan de Europalaan, heeft op de begane grond vier vensters. In het midden staan twee kleine vierkante venstertjes. Links hiervan bevindt zich een tweeledig venster met bovenramen. Rechts in de zijgevel bevindt zich een enkel rechthoekig venster met bovenraam. Op de verdieping bevinden zich drie vensters. Het middelste is niet origineel en bestaat uit een enkele rechthoekige ruit met ondiepe kozijnen. Links van dit venster bevindt zich een venster met zes ruiten. Rechtsboven in de zijgevel staat een rechthoekig venster met drie ruiten.

Rechter zijgevel (Westgevel)

De rechterzijgevel is blind.

Achtergevel (Zuidgevel)

De aanbouw aan de achterzijde (west en zuidgevel) heeft een plat dak met een gemetselde borstwering waarin uitsparingen zijn aangebracht en die afgewerkt is met een rollaag.

Interieur

Interieur het interieur is niet in de beschrijving opgenomen.

Matrix waardestelling gemeentelijke monumenten

Adres

Leenderweg 46

Typering

: woonhuis uit 1927

Scorelijst	
+ +	uitzonderlijk
+	hoog
+/-	gemiddeld
-	laag
- -	minimaal

NOEMER	MOTIVERING	SCORE
SCHOONHEID:		

• Architectonische/ Kunstzinnige waarde: Historische esthetica Ontwerpdoctrine Vormtaal, expressie Toegepaste kunst	Het pand heeft architectonische en kunstzinnige waarde, vanwege de verwijzing naar een combinatie van meerdere 20^e eeuwse bouwstijlen. Het pand kenmerkt zich door invloeden van zowel, de - Amsterdamse school (1910-1930) - Rationalisme (1900-1920) - Delftse school (1925-1960) Invloeden van de Amsterdamse Schoolstijl zijn aanwezig: - de baksteenarchitectuur; - o de baksteen wordt niet alleen als bouw materiaal, maar ook als versierend element gebruikt. - o detailleringen in de metselverbanden; - o portiek met omlijsting en trapeziumvormige verspringende bakstenen, alsmede de horizontale benadrukking van de geelbruine en grijszwarte bakstenen. - de horizontale geledingen in de vensters wijzen in de richting van deze bouwstijl. Kenmerken uit de Delftse School, zijn: - voorkeur voor baksteenbouw - hoog opgaande pannendaken. Het rationalisme vinden we terug in: - de "eerlijke materialen" - o hout, baksteen en gebakken pannen.	+
• Authenticiteit: Gaafheid, oorspronkelijk karakter Hedendaagse belevingswaarde	Het exterieur van dit pand is nagenoeg volledig authentiek. Het interieur van het woonhuis is niet opgenomen in de beschrijving. Het pand heeft een belevingswaarde als onderdeel van een historische straatwand aan een doorgaande ontsluitingsweg.	+
• Context: Ruimtelijke – en/of ensemblewerking	Het pand Leenderweg 44 en 46 passen in het beeld van deze straatzijde. Samen met Hotel de Valk aan de overzijde van de straat is het beeld van het vooroorlogse Valkenswaard hier goed te herkennen.	+

WETENSCHAPPELIJKE BETEKENIS		
• Architectonische waarde: Architectuur- of kunsthistorische betekenis Bijzondere constructie		
• Zeldzaamheid: Typologische zeldzaamheid Ecologische zeldzaamheid		
• Archeologische betekenis	Het gebied heeft archeologische waarde.	+
• Stedenbouwkundige en landschappelijke markering: Stedenbouwkundige en/of geografische betekenis		
CULTUURHISTORISCHE WAARDE		
• Historische betekenis: Herkenbaarheid van de historische ontwikkeling van Valkenswaard: sociaal, economisch, bestuurlijk, religieus, cultureel etc., verhaal van de plek	Het pand is cultuurhistorisch waardevol <u>vanwege sociaal-economisch en sociaal maatschappelijke ontwikkelingen</u> van de lokale ondernemers <u>in Valkenswaard</u>. Het pand geeft een beeld van de woon- en werksituatie van de hogere stand in Valkenswaard in het begin van de 20^e eeuw. De welstand van de eigenaar komt tot uiting in de vormgeving, detailleringen en de prominente locatie van het pand. Eigenaar Hendricus Moonen was een tabaksfabrikant van aanzien in Valkenswaard. Zijn fabriek stond sinds 1892 aan de Blindestraat, een parallelweg van de huidige Europalaan en in de directe nabijheid van het stationsgebied. Moonen liet zijn nieuwe woonhuis in 1927 direct naast zijn fabriek bouwen.	+

• Architectonische betekenis: Representatief voor een bepaalde bouwtrant/type of techniek of werk van een belangrijk architect of kunstenaar	Het pand is een typisch resultaat van een combinatie van meerdere vooroorlogse bouwstijlen. Enkele invloeden van de Amsterdamse Schoolstijl (1910-1930), het rationalisme (1900-1920), maar ook het opkomende traditionalisme, ook wel Delftse School, 1925-1960) zijn aanwezig. Dit komt met name tot uiting in de materiaaltoepassingen en detailleringen. Zowel de oostelijke als de zuidelijke gevel heeft een detaillering door baksteenversiering en afwisseling in vorm en grootte van de vensters. Dit is welbewust gedaan, omdat de beide gevels destijds en ook nu nog, in het zicht lagen. De portiek versmalt zich in de richting van de voordeur door het trapsgewijs verspringen van de koppen van de bakstenen. De bakstenen borstwering van de erker aan de straatzijde en die van de bijkeuken aan de achterzijde zijn op een zelfde manier vorm gegeven. Deze ondiepe staande gestapelde erker is typerend voor een alleenstaand woonhuis uit het eind van de jaren '20. Het interieur is niet onderzocht en de uitbouw valt niet binnen de bescherming. De architect heeft optimaal rekening gehouden met de stijl van de bestaande naastgelegen bakkerij. De architect is onbekend.	+
• Context: Historische samenhang met andere objecten	Gedurende het grootste deel van de vorige eeuw lag dit deel van de Leenderweg (evenals de Markt) in het meest levendige deel van Valkenswaard. In de directe omgeving vond toen veel bedrijvigheid plaats. De vier panden die hier nu staan, (Leenderweg 38-46) hebben hun ontstaan en uiterlijk aan die economische bedrijvigheid te danken. Samen vormen zij bovendien een historisch ensemble.	+

• <i>Stedenbouwkundige en landschappelijke markering:</i> Herkenbaarheid van stedenbouwkundige ontwikkelingen en landschappelijke patronen	De stedenbouw- en verkeerskundige wijzigingen in dit gebied hebben tot gevolg dat de panden aan dit deel van de Leenderweg enigszins geïsoleerd lijken te staan. De Leenderweg werd hier lange tijd "Stationstraat" genoemd, omdat de straat direct aan het stationsemplacement grensde. Het station en alle bedrijvigheid daaromheen had een prominente plek binnen Valkenswaard. De prominente plek is vervaagd door de nieuwe verkeerskundige situatie. De historische kleinschalige bebouwing en de infrastructurele lijn zijn nog enige verwijzingen naar de historische situatie tot 1961.	-/+
---	---	------------

26. Luikerweg 14 – 14a

Eenlaags dubbel bedrijfspand onder zadeldak uit 1890.

Symmetrische winkelpui aan linkerzijde met centrale toegangsdeur en twee flankerende etalageramen. Moderne deur met cafépui met houten kraaldelen aan rechterzijde.

Houten bakgoot met zinken kraal voor beide panden.

Zadeldak belegd met grijze Hollandse pannen. Twee forse moderne dakkapellen in het voorste dakschild.

Het pand is cultuurhistorisch van belang vanwege zijn ensemblewaarde met de panden in de directe omgeving.

27. Luikerweg 16- 16a

Tweelaags winkelpand onder zadeldak uit ca. 1890 (nummer 16) en tweelaags bedrijfspand als travee van een groter winkelpand onder zadeldak uit ca. 1890 (nummer 16a)

nummer 16

Moderne winkelpui vierledig etalageraam en geprofileerde houten toegangsdeur aan rechterzijde en portiek aan linkerzijde dat door een metalen hekwerk wordt afgesloten. Gevelbekleding in grijze grove steen in wild verband. Zinken regenpijp aan linkerzijde die zich aan de bovenzijde in tweeën splitst.

Verdiepingslaag met rode baksteen in schoon metselwerk in kruisverband. Imitatiespeklagen in gele verblendsteen. Drie T-stolpramen met bovenlichten in glas-in-lood. Grijze betonnen lekdorpels. Wit geschilderde geornamenteerde betonnen of gepleisterde lateien boven de vensters. Vier fraai vormgegeven smeedijzeren sierankers. Fraaie fries, bestaande uit wit geschilderde geornamenteerde betonnen of gepleisterde vlakken met daartussen en daaronder gele verblendsteen.

Bakstenen schouders. Houten bakgoot met zinken kraal op gootklosjes. Zadeldak belegd met grijze Hollandse pannen. Bakstenen dakplaat aan linkerzijde, betonnen dakplaat aan rechterzijde. Twee moderne dakramen in voorste dakschild.

Rechterzijgevel blind in rode baksteen in kruisverband. Eenvoudige staafankers. Houten windveer aan achterzijde.

nummer 16a.

Moderne winkelpui met groot etalageraam. Gevelbekleding in grijze grove steen in wild verband. Verdiepingslaag met rode baksteen in schoon metselwerk in kruisverband. Imitatiespeklagen in gele verblendsteen. Licht uitspringende hangende erker met houten kozijnen en grote ruit. Zinken regenpijp aan rechterzijde die zich aan de bovenzijde in tweeën splitst. Fraaie fries, bestaande uit wit geschilderde geornamenteerde betonnen of gepleisterde vlakken met daartussen en daaronder gele verblendsteen.

Bakstenen schouder aan rechterzijde. Houten bakgoot met zinken kraal op gootklosjes. Zadeldak belegd met grijze Hollandse pannen. Bakstenen dakplaat aan rechterzijde. Moderne dakraam in voorste dakschild. Bakstenen schoorsteen in achterste dakschild.

Het pand Luikerweg 16-16a is cultuurhistorisch waardevol vanwege de rijke ornamentiek die op de begane grond helaas deels door een moderne winkelpui is verdwenen. Het pand is vermoedelijk gebouwd door een Valkenswaardse schoenfabrikant en geeft duidelijk weer dat de eigenaar vermogend was. De ensemblewerking met de belendende panden is groot.

28. Luikerweg 18

Tweelaags horecapand onder zadeldak uit ca. 1890. Crèmekleurig geschilderde bakstenen voorgevel in kruisverband. Eveneens geschilderde imitatie-speklagen in verblendsteen. Grijs geschilderde plint. Moderne cafépui met betonnen omlijsting in linkerdeel begane grond. Rechts twee langwerpige schuifvensters met geprofileerde houten kozijnen. Grijs betonnen lekdorpels. Bakstenen segmentbogen boven de vensters.

Verdiepingslaag met vier T-stolpramen met bovenlichten in glas-in-lood. Geschilderde betonnen lekdorpels en geornamenteerde betonnen of gepleisterde lateien boven de vensters. Vier fraai vormgegeven geschilderde smeedijzeren sierankers. Fries, bestaande uit geschilderde geornamenteerde betonnen of gepleisterde vlakken met daartussen en daaronder geschilderde verblendsteen.

Bakstenen schouder aan linkerszijde. Houten bakgoot met zinken kraal op gootklosjes. Zadeldak belegd met grijze Hollandse pannen. Bakstenen dakplaat aan linkerszijde, betonnen dakplaat aan rechterszijde. Twee moderne dakramen in voorste dakschild.

Rechterszijgevel blind in rode baksteen in kruisverband. Eenvoudige staafankers. Houten windveer aan achterszijde.

Linkerszijgevel blind met uitstekend rookkanaal en bakstenen schoorsteen. Eenvoudige staafankers.

Het pand is cultuurhistorisch waardevol vanwege de rijke ornamentiek die helaas gedeeltelijk onder een verflaag verscholen is. Het pand is vermoedelijk gebouwd door een Valkenswaardse schoenfabrikant en geeft duidelijk weer dat de eigenaar vermogend was. De ensemblewerking met de belendende panden is groot.

29. Luikerweg 20

Tweelaags winkel-woonhuis onder zadeldak met aan de achterzijde een gebroken schild uit ca. 1910. Opgehoogde voorgevel uit 1929/1930.

Moderne winkelpui. Wit geschilderde bakstenen gevel in kruisverband op de verdiepingslaag. Twee vensters met houten kozijnen, waarvan het linker een tweelichtsschuifvenster. Rechtervenster bestaat uit één raam.

Fors overstekende houten bakgoot. Dak belegd met grijze Hollandse pannen.

Dit pand is cultuurhistorisch waardevol in samenhang met het buurpand op nummer 22, omdat zij gezamenlijk gebouwd zijn. Echter heeft dit pand flink aan waarde ingeboet vanwege de gemoderniseerde winkelpui en witte beschildering. Aan de linkerzijgevel van het buurpand op nummer 22 is te zien dat het dubbelpand Luikerweg 20-22 oorspronkelijk gebouwd is met een mansardekap. Het dubbelpand heeft een grote ensemblewaarde met de belendende panden aan de Dommelseweg en Luikerweg.

30. Luikerweg 22

Tweelaags winkel-woonhuis onder zadeldak met aan de achterzijde een gebroken schild uit ca. 1910. Opgehoogde voorgevel uit 1929/1930.

Rode bakstenen gevel in kruisverband. Imitatie-speklagen in gele verblendsteen. Rechts een toegangsdeur in licht verdiept portiek met glas-in-lood bovenlicht. Houten kozijnen. Hardstenen stoepje. Links fors winkelraam met vijf vierkante bovenramen. Lekdorpel bestaande uit afgeronde geglazuurde bakstenen lekdorpel in verschillende kleuren. In totaal drie geörnamenteerde betonnen of gepleisterde lateien boven de voordeur en winkelraam. Drie halfsteens segmentbogen in gele verblendsteen boven deur en winkelraam. Drie smeedijzeren sierankers.

Verdiepingslaag met twee tweelichtsschuifvensters. Fors overstekende houten bakgoot. Dak belegd met grijze Hollandse pannen. Klein dakraampje in voorste dakschild.

Zinken regenpijp aan linkerzijde van het pand.

Linkerzijgevel wit/crèmekleurig gepleisterd. Begane grond vooraan één T-venster met glas-in-lood bovenraam. Houten kozijnen. Eenvoudige staaftankers. Verdieping met twee modern ogende T-vensters. Houten windveer. Bakstenen schoorsteen op de nok in de linkerzijgevel.

Dit pand is cultuurhistorisch waardevol in samenhang met het buurpand op nummer 20, omdat zij gezamenlijk gebouwd zijn. Dit pand heeft –in tegenstelling tot het buurpand- zijn oorspronkelijke uiterlijk met diverse versieringen en winkelraam goed behouden. Aan de linkerzijgevel is te zien dat het dubbelpand Luikerweg 20-22 oorspronkelijk gebouwd is met een mansardekap. Het dubbelpand heeft een grote ensemblewaarde met de belendende panden aan de Dommelseweg en Luikerweg.

31. Luikerweg 2 – 2a

Van oorsprong luxe tweelaagse dorpsvilla met schilddak uit de eerste helft van de negentiende eeuw. Voorgevel uit 1969.

Voorgevel in grijs geschilderde baksteen in kruisverband. Begane grond met moderne centrale toegangsdeur en aan beide zijden twee moderne etalageramen. Zinken regenpijp links van de toegangsdeur. Verdiepingslaag met vijf eenvoudige houten vensters met bovenramen. Betonnen lekdorpels. Eenvoudige halfsteens rollagen boven de vensters. Houten kroonlijst, bestaande uit een geprofileerde houten fries en een geprofileerde houten bakgoot met zinken kraal.

Schilddak belegd met grijze Hollandse pannen.

Rechterzijgevel in schoon metselwerk van rode baksteen in kruisverband met kalk gevoegd. Kleine bakstenen met dunnen voegen. Grijs gepleisterde plint. Centraal in de gevel een toegangsdeur met bovenlicht en brede witte omlijsting. Vier eenvoudige staafankers tussen de begane grond en de verdieping. Verdiepingslaag met centraal geplaatst zesruits schuifvenster. Houten kozijnen en betonnen lekdorpel. Forse strek boven het venster. Vier eenvoudige staafankers tussen verdieping en zolder. Zinken regenpijp. Mastgoot.

Achtergevel in schoon metselwerk in rode baksteen in kruisverband, met kalk gevoegd. Kleine bakstenen met dunnen voegen. Luiken naast de vensters op de begane grond. Op de verdieping vijf houten zesruits schuifvensters, anderhalfsteens strekken en eenvoudige staafankers.

Dit pand is cultuurhistorisch waardevol vanwege de rijke historie die achter dit pand schuil gaat. Het pand is opvallend vanwege zijn forse maatvoering, maar is na diverse verbouwingen (oa. de voorgevel) minder monumentaal. Het pand vormt de beëindiging van de Markt en had logischerwijs een belangrijke uitstraling.

32. Maastrichterweg 16

Pand uit het midden van de 19e eeuw (1872), bestaande uit begane grond met hoog, pannen zadeldak tussen puntgevels met rollagen. Deur met panelen in de voorgevel; vensters met luiken en schuiframen. Aan de achterzijde uitbouw onder pannen zadeldak.

Gebouw van eenvoudige doch harmonische architectuur en van oudheidkundige waarde.

33. Maastrichterweg 20

Vrijstaande eenlaagse dorpswoning onder samengesteld dak met topgevel in het linkerdeel van het pand. Gebouwd in 1920 in opdracht van looier P. Jaspers. Architect: A. Bogers.

Voorgevel opgebouwd in schoon metselwerk in rode baksteen in kruisverband. Begane grond met trasraam en rollaag. Centrale toegangsdeur in portiek met trapeziumvormige basis onder strekse rondboog. Betonnen stoepje. Geprofileerde voordeur met fors drieledig bovenlicht. Houten kozijnen. Smalle drieruits schuifvensters in schuine geveldelen in de portiek. Houten kozijnen, rollagen boven de vensters en betonnen lekdorpels eronder. Aan beide zijden van de entree twee rechthoekige vensters met drieledige bovenramen. Houten kozijnen. Anderhalfsteens strekken en betonnen lekdorpels. Bakstenen rollaag als bovendorpelband, doorlopend in de rondboog van de portiek. Twee betonnen aanzetstenen ter hoogte van de rondboog. Eenvoudige staafankers. Topgevel in linkerdeel van het pand met drieledig venster met houten kozijnen en bovenramen met roedenverdeling. Anderhalfsteens strek en betonnen lekdorpel. Bakstenen rollaag als onderdorpelband, lopend over de gehele breedte van het pand. Baksteenversieringen in de topgevel. Twee eenvoudige staafankers. Vierruits rondlicht in de top.

Houten bakgoot met zinken kraal op klossen als dakbeëindiging van de topgevel en boven de begane grond in het rechterdeel van het pand. Dak belegd met grijze tuile-du-nord dakpannen.

Bakstenen schoorsteen in rechterwolfseind. Zinken regenpijp aan rechterzijde van het pand.

Rechterzijgevel uitgevoerd in schoon metselwerk in rode baksteen in halfsteensverband. Op de verdieping aan de straatzijde één T-stolpvenster met drieledig bovenraam. Houten kozijnen.

Betonnen lekdorpel. Eenvoudige staafankers. Daklijst met klossen.

Linkerzijgevel uitgevoerd in schoon metselwerk in rode baksteen in halfsteensverband. Venster met bovenraam op begane grond aan achterzijde en venster met bovenraam op verdieping aan achterzijde. Houten kozijnen, betonnen lekdorpels. Eenvoudige staafankers.

Dit pand is cultuurhistorisch waardevol vanwege zijn speelse architectuur en authenticiteit. Het is een goed voorbeeld van een bescheiden dorpsvilla van rond 1920.

34. Maastrichterweg 23

Inleiding

Het aan de oostzijde van de Maastrichterweg gelegen **woonhuis met bedrijfsruimte** is tussen 1720 en 1730 gebouwd als langgevelboerderij in het toen geheten "Heuvelmenneke".

Met betrekking tot dit pand blijken de volgende eigendomswisselingen te hebben plaatsgevonden:

Op 21 november 1748 en 2 januari 1749 wordt een helft respectievelijk de andere helft van het pand met boomgaard en dries door Jacobus van Beerenbroeck overgedragen aan Jacobus Verhoeven.

Op 11 januari 1788 wordt het gehele pand c.a. in de "Mastrichter Straat" verkocht door de zoon van Jacob, zijnde Hendrik Verhoeven, valkenier te Kopenhagen aan Hendrik Jaspers, burgemeester ter plaatse, zulks voor een bedrag van 202 gulden en 10 stuivers. De nieuwe eigenaar gebruikte het pand als winkel/woonhuis en handelde voornamelijk in granen.

In 1869 begint een lid van de familie Jaspers in het pand een leerlooierij.

Veertien jaar later, in 1873, wordt het woonhuisgedeelte van het honderdvijftig-jaar oude pand afgebroken en wordt tegen de gehandhaafde bedrijfsruimte een nieuwe woning gebouwd.

De leden van de familie Jaspers die het pand bijna twee eeuwen hebben bewoond waren door de jaren heen bekend als dorpsbestuurders, winkeliers, kooplieden, graan- en meelhandelaren, leerlooiers, herbergiers, houtzagers, wagenbouwers en fruittelers.

De bescherming geldt vooral de massavorm van woonhuis en bedrijfsgedeelte met voor- en zijgevels die het oorspronkelijk aanzien van 1873 respectievelijk $\pm$ 1725 grotendeels behouden hebben.

De 'gewijzigde' achtergevel met de daar tegenaan gebouwde plat afgedekte tuinkamer wordt niet nader beschreven.

Beschrijving

De bedrijfsruimte vormt met het aan de linkerzijde gebouwde woonhuis één lange rechthoekige éénlaagse bouwmassa met zadeldaken evenwijdig aan de straat gesitueerd. De bouwmassa bestaat uit twee onderdelen die zich van elkaar onderscheiden door een verspringende rooilijn, een verschil in goot- en dakhoopte en dakhelling. Het voormalige bedrijfsgedeelte is gedekt met blauwe kruispannen waaronder zinken mastgoten. Het wat hoger gebouwde minder steile woonhuisdak is belegd met blauw gesmoorde oud-Hollandse pannen en voorzien van houten bakgoten; het geheel wordt opgesloten tussen twee enigszins boven het dakvlak doorgemetselde topgevels. De rollaagbeëindigingen hiervan beginnen tegen de kleine schouders en eindigen bij de schoorstenen. De van schietankers voorziene gevels zijn opgetrokken van handvormbaksteen in kruisverband en met uitzondering van de rechterzijgevel, voorzien van gecementeerde plinten.

De symmetrische **voorgevel** van het woonhuis heeft vijf vensterassen waaronder een enigszins risaliserende middenas.

In de middenrisaliet is een paneeldeur geplaatst onder een ongedeeld bovenlicht dat is bezet met glas-in-lood met bloemmotieven. Het deurkozijn rust op hardstenen neuten met dorpel waarop gemetselde stoep treden aansluiten. De deur wordt geflankeerd door tweemaal twee eenruitschuifvensters met bovenlichten als boven de deur en geplaatst op hardstenen dorpels. De middenrisaliet en de aanwezige hoek- of zijlisenen zetten zich door in de geprofileerde fries met gootlijsten. Verder zijn zij gestuct, geschilderd en op regelmatige afstanden voorzien van horizontale V-vormige groeven waardoor een blokstructuur is ontstaan.

Alle rechthoekige deur- en vensteropeningen zijn voorzien van geprofileerde gestucte en geschilderde omlijstingen die aan de bovenzijde worden afgesloten en bekroond door kuiven met florale motieven. De gevel eindigt onder de houten bakgoot met een gestucte architraaf en fries. De bedrijfsgevel heeft vier assen met van links naar rechts: een later ingezette deels beglaasde deur met

ongedeeld bovenlicht en gestucte omlijsting; een getoogde dubbele staldeur, een tot muurplaat hoogte afgehangen dubbele deel deur en een kleine dubbele staldeur onder segmentboog met gestuct boogveld. De opgeklampte deel- en staldeur hebben een visgraatvormige beschietsing; de gehengduimen dragen op, in het metselwerk geplaatste, hardstenen blokjes.

De **rechterzijgevel** van de bedrijfsruimte heeft een gesloten karakter en sluit op de panbedekking aan middels een cementen zoom.

De **linkerzijgevel** van het woonhuis heeft op zolderhoogte twee eenruits vensters onder rechte strek en geplaatst op hardstenen dorpels.

Waardering

Het pand is architectuurhistorisch van belang wegens de gebruikte bouwstijl en ornamenten van het ontwerp. Cultuurhistorische waarde heeft het object wegens de sociaal-economische ontwikkelingen van de plaats. Daarnaast is het geheel van betekenis voor het historisch dorpsbeeld.

35. Maastrichterweg 3

Tweelaagse dorpsvilla met samengesteld dak uit ca. 1900 met rechts daarvan en tegenaan een eenlaagse garage of bedrijfsruimte onder een samengesteld dak uit ca. 1900.

dorpsvilla

Voorgevel in schoon metselwerk in rode baksteen in kruisverband. Centraal gelegen toegangsdeur in verdiept portiek met hardstenen stoepje. Strekse rondboog en rollaag als ontlasting boven de deur. Houten deur en houten kozijnen met getoogd bovenlicht in glas-in-lood. Betonnen aanzetstenen. Twee rechthoekige vensters met bovenramen in glas-in-lood aan beide zijden van de deur. Betonnen lekdorpels die in een onderdorpelband doorlopen over de breedte van het pand. Smeedijzeren hekwerkjes voor de vensters. Anderhalfsteens strekken met betonnen beëindigingen boven de vensters. Rollaag als bovendorpelband die doorloopt in de rondboogrollaag boven de deur.

Vijf rechthoekige vensters met bovenramen in glas-in-lood op de verdieping. Betonnen lekdorpels die in een onderdorpelband doorlopen over de breedte van het pand. Anderhalfsteens strekken met betonnen beëindigingen boven de vensters. Rollaag als bovendorpelband. Baksteenversieringen ter hoogte van de tussendorpels. Twee verticaal geplaatste uitstekende bakstenen op betonnen consoles die zich ter hoogte van de bovenramen op de verdiepingslaag bevinden. Zolderverdieping in steekkap met twee eenvoudige rechthoekige vensters met houten kozijnen. Daaronder één betonnen lekdorpel. Boerenvlechtwerk naast de vensters. Een platte muizentandlijst boven de vensters. Lichte langwerpige uitstekende bakstenen onder de bakgoot.

Houten bakgoot met zinken kraal op klossen die in de trapeziumvormige lijn van het centrale deel van de gevel doorloopt.

Samengesteld dak belegd met grijze tuile-du-nord pannen. Aan de voorzijde een steekkap met wolfseind en piron. Bakstenen schoorsteen in linkerdakschild.

Zijgevels blind in rode baksteen in kruisverband. Eenvoudige staafankers en houten bakgoot met zinken kraal op klossen.

garage of bedrijfsruimte

Voorgevel in schoon metselwerk in rode baksteen in kruisverband. Drie rollagen. Linkerdeel voorgevel met grote houten poort, rechterdeel met zolderverdieping en steekkap. Metalen latei en bakstenen rollaag boven de poort. Rechterdeel met één eenvoudig staafanker. Begane grond met twee kleine raampjes met houten kozijnen, bakstenen lekdorpels en steense strekken.

Zolderverdieping met rechthoekig venster. Houten kozijnen en houten onderzijde. Bakstenen lekdorpel. Rondlicht in top met vier roeden en rollaag.

Zinken regenpijpen aan beide zijden van het gebouw. Houten bakgoot met zinken kraal die doorloopt in de topgevel van het rechterdeel van het gebouw. Dak belegd met grijze tuile-du-nord dakpannen.

Rechterzijgevel blind.

Dit pand met aangelegen garage/bedrijfsruimte is cultuurhistorisch waardevol vanwege de rijke architectuur en de authenticiteit. Het complex is een voorbeeld van de bouw van woningen van de gegoede middenstand rond 1900.

36. Maastrichterweg 5

Vrijstaande eenlaagse eclectische dorpsvilla onder platdak met schilden. Gebouwd in 1894 door koopman P. Fasol.

Vorgevel opgebouwd in schoon metselwerk van rode bakstenen in kruisverband. Middenrisaliet en hoeklisenen. Grijs gepleisterde plint. Centrale toegangsdeur met getoogd bovenlicht in portiek met hardstenen stoepje. Aan weerszijden van de deur twee terugspringende T-stolpvensters met houten kozijnen en getoogde bovenramen. Betonnen lekdorpels die licht uitspringen ten opzichte van de betonnen onderdorpelband. Aan weerszijden van de vensters drie wit gepleisterde sierstenen. Rijk versierde wit geschilderde gepleisterde getoogde lateien met diamantkoppen als imitatie-sluitstenen boven deur en vensters. Uitstekende rollaag van lichte rode baksteen tussen de lateien en de goot. Geprofileerde bakgoot met zinken kraal. Links en rechts aan het pand een zinken regenpijp. Dakschilden belegd met lestenen. Voorste dakschild met betonnen ezelsruggen en schoudertjes als dekplaten. Bakstenen schoorsteen op platdak. Voorste dakschild met centraal geplaatst bakstenen dakvenster met topgeveltje, piron als topstuk en belegd met lestenen. T-stolpraam met dezelfde versieringen als de vensters op de begane grond, echter dit venster ligt iets verder terug in de gevel dan de overige vensters. Aan weerszijden van het centrale dakvenster een eenvoudiger houten dakvenster met dubbelraam en platdak met bakgoot en zinken kraal. Wangen van leisteel. Linkerzijgevel opgebouwd in schoon metselwerk van rode bakstenen in kruisverband. Getoogd T-venster aan straatzijde op de begane grond. Verdiepingslaag met twee T-vensters met daarboven boogvelden met tegelmozaïek en getoogde strekken. Houten plansiergoot. Rechterzijgevel gepleisterd en eenvoudige staafankers.

Dit pand is cultuurhistorisch waardevol vanwege de rijke architectuur met de vele versieringen en de authenticiteit. Het pand is een goed voorbeeld van een een woning van de gegoede middenstanders.

37. Maastrichterweg 7- 9

Vrijstaand tweelaags dubbel woonhuis uit ca. 1937 onder zadeldak met geknikte dakvoeten.

Architect: J. Renders. Gebouwd in de stijl van de Delftse School.

Voorgevel opgebouwd in schoon metselwerk van lichtrode baksteen in een Noors verband. Beide woningen gespiegeld. Begane grond met centraal geplaatst een dubbele uitbouw onder lessenaarsdak waarin zich de beide getoogde voordeuren bevinden. Stoepje van rode tegels. Aan weerszijden van de deuren smalle, langwerpige getoogde vensters. Boven de deuren een rollaag of segmentboog met betonnen aanzetstenen. Overstekende houten bakgoot met zinken kraal op eveneens uitstekende klossen. Lessenaarsdak belegd met rode Hollandse pannen. Linker- en rechterzijgevel van de uitbouw met een klein houten venster met glas-in-lood. Betonnen lekdorpel en vierkante betonnen siertegels.

Links en rechts van de deuren -in het teruggelegen deel van de voorgevel- een tweelichtvenster met houten kozijnen en glas-in-lood bovenramen. Betonnen lekdorpels onder en steense rollagen boven de vensters. Aan weerszijden van de rollagen vierkante betonnen siertegels.

Trasraam in afwijkende rode baksteen in halfsteens verband met rollaag. Trasraam zowel op de uitbouw als op de terugliggende delen van het dubbelpand, maar loopt aan weerszijden van de outbouw door als muurtje.

Verdieping met vier vensters zoals op begane grond. Links en rechts op de gevel zinken regenpijpen. Gevel wordt beëindigd door een overstekende houten bakgoot met zinken kraal een eveneens overstekende klossen.

Dak is belegd met rode Hollandse pannen. Centraal in het voorste dakschild een brede, lage dakkapel onder lessenaarsdak. In deze dakkapel twee vensters per woning, daartussen houten kraaldelen. Overstekende houten bakgoot met zinken kraal en eveneens uitstekende klossen. Klein dakraam in voorste dakschild aan linkerzijde. Drie bakstenen schoorstenen op de nok van het dak. Links tussen het pand en het linkerbuurpand een smal muurtje met toegangsdeur en bakstenen ezelsrug. Rechterzijgevel blind opgebouwd in schoon metselwerk in donkerrode baksteen in Noors verband. Ver overstekende dakrand met klossen.

Het pand is cultuurhistorisch waardevol vanwege de gevarieerde en speelse architectuur dankzij de vormgeving van de entree en de lessenaarsdaken. De architectuur in baksteen en het hoge rode dak zijn typerend voor de bouwstijl van de Delftse School.

38. Maastrichterweg 13

Voormalig vakbondsgebouw met bijbehorende conciërgewoning uit 1927. Het vakbondsgebouw is tegenwoordig in gebruik als theater.

theaterzaal

Achter de zwart gepleisterde rondboogmuur en moderne entree ligt het voormalige vakbondsgebouw. Pand bestaat uit twee tegen elkaar gelegen volumes onder zadeldaken. Voorste volume iets lager ten opzichte van het volume daarachter. Bakstenen gevels waarvan de gevels aan de straatzijde wit geschilderd zijn. Dat geldt ook voor de voorgevel van het wat hogere volume dat wat verder naar achteren ligt. Bakstenen imitatiespeklagen aan de onderzijden van de gevels. Dichtgemetselde halfgrondvensters met daarboven forse segmentbogen in beide zijgevels. Twee van dergelijke vensters in de voorgevel op de begane grond, deze zijn met hout dichtgezet. In de topgevel drie halfgrondvensters.

Overstekende daken op houten klossen. Daken belegd met rode Hollandse pannen. A-typische schoorsteen met luchtroosters en een hol gebogen spits op de nok van het achterste volume. Mastgoten en regenpijpen.

voormalige conciërgewoning

Tweelaags T-huis onder samengesteld dak met snijdende daken, uitgevoerd in wit geschilderde bakstenen in halfsteensverband. Voorgevel diephuis met een groot venster dat met een plaat is dichtgezet. Verdieping met vier vierkante ramen, waarvan drie ramen naast elkaar en één raam boven het middelste raam. Houten kozijnen. Overstekende dakrand met houten klossen. Dak belegd met rode Hollandse pannen. Langwerpige bakstenen schoorsteen in linkerdakschild. Linkerzijgevel met enkele moderne gevelopeningen. Verder blind. Wit geschilderde bakstenen in halfsteens verband. Aanbouw tegen rechterzijde met venster met houten kozijnen. Zadeldak en bakstenen schoorsteen.

Pand heeft cultuurhistorische waarde vanwege de historie en functies van het complex, waarbij het aanvankelijk een vakbondsgebouw was, later een noodkerk en momenteel een theaterzaal. Het pand heeft door verbouwingen veel originele kenmerken verloren en aan authenticiteit ingeboet.

39. Maastrichterweg 19

Vrijstaande tweelaagse fabrikantenvilla met samengestelde daken. Gebouwd in 1934-1935 voor sigarenfabrikant G. Kersten, zoon van H. Kersten, de grondlegger van de Willem II-sigarenfabriek. Ontwerp van A. Bogers.

Voorgevel opgebouwd in schoon metselwerk in rode baksteen. Voorgevel bestaande uit lijstgevel aan linkerzijde en licht uitspringende topgevel aan rechterzijde.

Trasraam met rollaag. Begane grond met links en groot modern schuifvenster. Lekdorpel van geglazuurde tegels. Rollaag boven het venster. Aan de rechterzijde een halfronde staande vierruits-erker met platdak. Verdieping met zowel links als rechts een groot modern schuifvenster.

Zolderverdieping van de topgevel met rondlicht en rollaag. Rollaag als gevelbeëindiging van de topgevel met siermetselwerk in de top. Linkerdeel van de voorgevel met forse overstekende houten bakgoot met zinken kraal.

Voordeur in hoekportiek onder schuin dak met twee schilden. Betonnen stoepje belegd met rode tegels. Houten bakgoot met zinken kraal. Dakje belegd met grijze Romaanse pannen. Forse overstekende houten bakgoot met zinken kraal loopt in de linkergevel in een hoek door.

Samengesteld dak, belegd met grijze Romaanse pannen.

Pand is cultuurhistorisch waardevol omdat het een goed voorbeeld is van een fabrikantenvilla uit de jaren '30, die gebouwd is in een sobere vooroorlogse plaatselijke stijl.

40. Maastrichterweg 21

Vrijstaande tweelaagse fabrikantenvilla onder tentdak. Gebouwd in 1924-1925 voor sigarenfabrikant H. Kersten, de grondlegger van de Willem II-sigarenfabriek.

Symmetrische voorgevel, opgebouwd in schoon metselwerk in rode baksteen in halfsteensverband. Licht uitspringende middenrisaliet. Centraal gelegen toegangsdeur in portiek met luifel met gedecoreerde houten draagconstructie op muurtjes met crèmekleurige geschilderde betonnen afdekking. Betonnen stoep met drie treden. Voordeur geflankeerd door twee smalle, langwerpige vensters met glas-in-lood met daaronder twee crèmekleurige geschilderde betonnen blokken. Luifel met overstekende houten bakgoot met zinken kraal.

Trasraam met rollaag. Links en rechts van de entree twee drielichtvensters met houten kozijnen, roedenverdeling en houten luiken. Crèmekleurige betonnen ledorpels. Anderhalfsteens strekken boven de vensters, doorlopend in een hoekafwerking ter hoogte van de bovenramen. Op de hoeken wit geschilderde vierkante betonnen siertegels. Doorlopende bakstenen rollaag ter hoogte van de tussendorpels.

Verdiepingslaag met tweeledig venster met houten kozijnen, roedenverdeling en crèmekleurige betonnen ledorpels in de centrale vensteras. Links en rechts een drieledig venster in dezelfde verschijningsvorm. De bovendorpels van de vensters liggen tegen een houten plansier als fries. Ver overstekende houten bakgoot met zinken kraal. Dak belegd met rode Hollandse pannen. Houten dakkapel in voorste dakschild met vier vierruits vensters. Ver overstekende bakgoot met zinken kraal. Steekkapje met drie schilden belegd met rode Hollandse pannen. Langwerpige bakstenen schoorsteen in linker dakschild.

Het pand is cultuurhistorisch waardevol omdat het een goed voorbeeld is van een fabrikantenvilla uit de jaren '20, gebouwd in de stijl van Hanrath. Belangrijk vanwege zijn geschiedenis waarbij het pand als woning heeft gediend van een van Valkenswaards belangrijkste (sigaren-)fabrikanten, namelijk de heer H. Kersten, grondlegger van de Willem II-sigarenfabriek.

41. Markt 13

Inleiding

Het WOONHUIS bevindt zich aan de zuidzijde van de zogeheten 'Kleine Markt' en maakt deel uit van bebouwing die hoofdzakelijk dateert van omstreeks de eeuwwisseling. Het pand werd samen met nr. 11 gebouwd in 1892.

Beschrijving

Een eenlaags woonhuis met symmetrische gevel onder mansardedak, aan de bovenzijde gedekt met muldenpannen, aan de onderzijde met lei in Rensdekking. Aan de onderzijde van het dak een geprofileerde bakgoot. In voor- en zijgevel steekankers. In de voorgevel, met gecementeerde plint, centraal een deels beglaasde paneeldeur met getoogd en gedeeld bovenlicht. Aan weerszijden van de deur een getoogd T-vensters. Deur en vensters bezitten hardstenen dorpels en een stucdecoratie met kuif rond de met glas-in-lood-gevulde bovenlichten. De gevel heeft een fries met rechthoekige gestucte velden.

Als afscheiding met pand nr. 11, een risaliserend diep portiek met twee paneeldeuren, waarvan één, leidend naar nr. 11, vernieuwd.

Boven de deur een met een fronton bekroonde dakkapel onder zadeldak, bekleed met zink en zijkanten met lei in Maasdekking. In de dakkapel een T-venster. De dakkapel heeft geschubde wangen waarvan de aanzet reeds ter hoogte van het fries begint. Onder deze wangen een kopse balk getooid met diamantkop. Deze dakkapel wordt geflankeerd door twee kleinere dakkapellen, geheel met zink bekleed en met een tweeruits openslaand venster.

Aan de rechterzijde wordt de gevel begrensd door een gecementeerde pilaster welke een paar vormt met die aan de linkerhoek van pand nr. 11.

De blinde zijgevel is voorzien van steekankers.

Voor het huis een smeedijzeren hek tussen hardstenen palen.

Waardering

Het pand is onderdeel van een groter geheel dat een cultuurhistorische waarde heeft; is van belang wegens de architectonische en visuele gaafheid van de omgeving.

42. Markt 15-17

Inleiding

Het WOONHUIS, gelegen aan de zuidzijde van de zogeheten 'Kleine Markt', werd in 1906 herbouwd met gebruikmaking van oudere muurdelen (ca. 1864) en laat invloed zien van de jugendstil en de chalet-stijl. Opdrachtgever was P. Gijrath die in de voormalige bakkerij/looierij achter het huis van 1895 tot 1904 sigaren produceerde. In 1904 verhuisde de productie naar een nieuwe fabriek in de toenmalige Fabriekstraat.

Sinds enige jaren is het pand in gebruik als Gemeentemuseum waarvoor met name de achterzijde van het pand ingrijpend werd gewijzigd.

Beschrijving

Het tweelaags pand op onregelmatige rechthoekige plattegrond is opgetrokken in baksteen, de voorgevel in rode verblendsteen met een hardstenen plint. Op de begane grond vier, in twee groepen van twee over de gevel geplaatste vensterassen met centraal een portiek met vlakke zoldering en terazzovloer, afgesloten door een rondboog met hardstenen sluitsteen. In het portiek een paneeldeur met driedelig bovenlicht met aan beide zijden een gekoppeld venster, eveneens met bovenlicht. De bovenlichten hebben een glas-in-lood-vulling. Op de deur twee smeedijzeren deurroosters. Aan weerszijden van het portiek twee getoogde schuifvensters met in het driedelig bovenlicht glas-in-lood-vulling. De vensters worden, evenals die op de etage, bekroond door segmentbogen met hardstenen geboorte- en sluitstenen en hebben geprofileerde hardstenen dorpels.

Op de asymmetrisch ingedeelde etage aan de linkerzijde drie rechthoekige vijfuits schuifvensters met in het driedelig bovenlicht glas-in-lood-vulling. Het boogveld boven de vensters is gevuld met witte verblendsteen. Aan de rechterzijde een hardstenen kraagsteen met uitgemetseld gewelf waarop een ijzeren balk rust. Hierop een houten erker, aan de onderzijde gevuld met metselwerk, aan de bovenzijde beglaasd door middel van een tweeruits openslaand venster met vierdelig bovenlicht aan de voorzijde. Aan beide zijden een openslaand venster met tweedelig bovenlicht, gekoppeld aan een in de gevel geplaatst schuifvenster met gedeeld bovenlicht onder getoogde segmentboog. Alle bovenlichten zijn voorzien van een glas-in-lood-vulling. Op het platte dak van de erker, rustend op geprofileerde klossen, een balkon met geprofileerde houten balustrade. De gevel wordt aan de bovenzijde beëindigd door een fries van gele verblendsteen met deels houten, deels gemetselde consoles waarop een bakgoot rust.

De topgevel is opgetrokken uit houten vakwerk met gele verblendsteen en boven in de nok een betimmering van vertikaal geplaatste kraaldelen. Centraal in de topgevel een opgeklampte, deel beglaasde deur met drieruits bovenlicht en gekoppelde zesruits openslaande vensters met 2-ruits bovenlichten. Het zadeldak heeft een overstek op geprofileerde klossen met een geschubd windbord.

Het pand wordt gedekt door een afgewolfd schilddak, de topgevel door een zadeldak. Beide daken, met ongelijke voet, zijn gedekt met lei in Maasdekking, onderbroken door enkele rijen afgeronde leien. Op het schilddak twee pironen en een dakkapel onder zadeldak met overstek, gedekt door afgeronde leien in Maasdekking. De dakkapel heeft een geschubd windbord waaronder een met vertikaal geplaatste kraaldelen gevulde driehoek en twee gekoppelde vierruits openslaande vensters.

De gepleisterde oostelijke zijgevel met gecementeerde plint is asymmetrisch en voorzien van over de gehele hoogte lopende steunberen en uitgemetselde schoorstenen. Op de begane grond een samengesteld venster onder segmentboog en een ondiep portiek onder betonnen afdak met bovenlicht en een paneeldeur. Op de etage twee vierruits en een drieruits schuifvenster. Op de derde etage een klappaam en twee gekoppelde openslaande vensters. In de zijgevel sierankers 1,8,6 en 4.

De gepleisterde asymmetrische achtergevel is op begane grond geheel gewijzigd door een latere eenlaags aanbouw die werd opgetrokken ten behoeve van het museum. Op de etage een aanbouw onder lessenaardak gedekt met lei in Maasdekking waarin een deels beglaasde paneeldeur met bovenlicht en een T-venster, beide met afgeronde bovenhoeken. In het lessenaardak een loggia met een tweeruits openslaand venster. Op de rechterhelft van het dak een dakkapel met houten fronton. Centraal in de achtergevel het trappenhuis met een rechthoekig en een getoogd drieruits venster met jugendstil glas-in-lood-vulling. Aan de rechterzijde een aanbouw onder plat dak met op de etage een T-venster met glas-in-lood-vulling en een opgeklampte deur. In de achtergevel steekankers.

In het interieur zijn na de verbouwing tot museum nog aanwezig de terrazzovloer met Art-Deco motieven in de hal en de van daaruit beginnende trap met art-deco trappaal. In de hal en de voorkamer op de etage een stucdecoratie op het plafond in de trant van de Nieuwe Kunst. In de voormalige woonkamer een cassettenplafond (in de achterkamer niet zichtbaar) en jugendstil schouw (niet zichtbaar). De schuifdeuren met glas-in-lood-vulling die de voorkamer scheidden van het achterste gedeelte zijn nog in de muur aanwezig. In nagenoeg het gehele huis zijn de oorspronkelijke paneeldeuren nog aanwezig. Het huis is onderkelderd.

Voor het pand een hardstenen stoep met hardstenen palen waartussen smeedijzeren sierhekken. Links van het woonhuis een smeedijzeren openslaand hek.

Gedeeltelijk grenzend aan de achterzijde van het woonhuis een eenlaags aanbouw uit ca. 1880 met plat dak waarop een lichtkap. In de gepleisterde voorgevel met gecementeerde plint drie gekoppelde openslaande vensters en een paneeldeur en aan de bovenzijde een gemetselde balustrade. In de westgevel, die uitkijkt op de achter het huis gelegen tuin, twee (vernieuwde) deels beglaasde paneeldeuren en twee (vernieuwde) zesruits openslaande vensters. De oostgevel is blind.

Van het oorspronkelijke interieur resten nog het balkenplafond, in het midden ondersteund door een gietijzeren I-balk (Acieres de Longwy), en een waterpomp. In een hoek twee putten van de voormalige koffiebranderij/bakkerij.

Waardering

Het pand is onderdeel van een groter cultuurhistorisch waardevol geheel; is van belang wegens de architectonische gaafheid van het pand en de samenhang met de visuele gaafheid van de omgeving.

43. Markt 20

Inleiding

De oudste bebouwing van het aan de westzijde van de Markt, hoek Waalreseweg, gelegen horecabedrijf IN DE SLEUTEL dateert uit de 17e eeuw. In de 18e eeuw en rond 1900 heeft het pand verbouwingen ondergaan.

Deze zeer oude herberg herinnert aan de oude schaal van het marktpllein en is bekend als voormalige waag en vergaderplaats van regenten.

Beschrijving

Het eenlaagse pand op een L-vormige plattegrond is opgetrokken in gepleisterde witgeverfde baksteen met grijs geschilderde plint. De hoofdvorm heeft evenals de haakse aanbouw een zadeldak gedekt met zwarte tuile-du-Nord- respectievelijk muldenpannen, voorzien van bak- en mastgoten en smeedijzeren sierankers. In de hoofdbouw is de oorspronkelijke kelder met opkamer nog aanwezig alsmede delen van de eiken kap en zolderbalklaag. De aanbouw is diverse malen verbouwd en heeft onder een vernieuwde kap met mastgoot een woonhuisbestemming met zolderslaapkamers.

De aan de markt gelegen **oostgevel** telt zes traveeën.

Het linker geveldeel heeft een kozijn met twee glasdeuren voorzien van borstwering en roedeverdeling.

Dit kozijn wordt geflankeerd door samengestelde schuifraamvensters met bovenlicht en roedeverdeling; de bovenlichten hebben een glas-in-lood-vulling.

Het rechter geveldeel bevat eveneens een samengestelde venster zoals hiervoor omschreven. Links hiervan bevindt zich een deels beglaasde deur met ongedeeld bovenlicht. De zesde travee is een schuifraamvenster met roedeverdeling en een gedeeld bovenlicht met glas-in-lood vulling.

De **noordgevel** aan de Waalreseweg heeft in de hoofdbouw zowel op de begane grond, als op opkamer- en zolderhoogte een venster.

Eerst genoemd venster heeft geen raamindeling meer; de opkamer heeft een dubbel raam met roedeverdeling terwijl het zoldervenster een zesruits schuifraamindeling heeft.

De aanbouw begint en eindigt met een vierkant raamkozijn met kruisroedeverdeling.

Daartussen bevinden zich twee oorspronkelijke staldeurkozijnen; het hoogste kozijn gaat tot muurplaathoogte en is behoudens twee kleine vierkante raampjes, dichtgeplankt, het lagere kozijn bevat een stel opgeklampte deuren met hangwerk.

De achterplaats is ontsloten middels een toegang met dubbele houten poort achter de aanbouw.

De aan de achterplaats grenzende **westgevel** van de hoofdbouw heeft nog een viertal kleinere en nagenoeg vierkante raamkozijntjes uit de vroegere bouwtijd terwijl de aanbouwgevel eigentijdse kozijnvormen heeft.

Waardering

Het pand sluit aan op een essentieel deel van een groter cultuurhistorisch belangrijk deel van het dorp dat structureel en visueel gaaf is. Het object heeft belang als herinnering aan de oude schaal van het plein en als uitdrukking van een sociale ontwikkeling; eveneens van belang wegens de redelijke gaafheid van de beeldbepalende gevels.

44. Markt 22

Eenlaags horecapand uit 1931-1932 onder schilddak met forse luifel aan de voorzijde. Gebouwd voor caféhouder P. van Lindt, onder architectuur van P. Hertroijs.

Voorgevel opgebouwd in schoon metsewelwerk in gele baksteen in een Vlaams verband. Pui gemoderniseerd in 1975 en luifel van nog recentere datum.

Verdiepingslaag met licht uitstekende middenrisaliet en verhoogde hoeklisenen. In de centrale vensteras een tweeledig venster met houten kozijnen, bovenramen en een geprofileerde houten bakgoot op consoles onder het venster. Aan weerszijden hiervan twee drieledige vensters met houten kozijnen, bovenramen en betonnen lekdorpels. Betonnen sierelementen boven op de hoeklisenen. Zinken regenpijpen verticaal lopend over de hoeklisenen.

Houten bakgoot met zinken kraal boven de drie vensterassen, die ter hoogte van de centrale vensteras versteekt is en iets naar voren uitsteekt. Schilddak belegd met grijze Hollandse pannen.

Brede houten dakkapel met houten plansieren in het midden van het voorste dakschild. Twee pironen op de nok waar de schilden snijden. Klein dakraam in rechterdakschild. Rechterzijgevel blind met houten plansier.

Dit pand is cultuurhistorisch waardevol vanwege zijn vooroorlogse verschijning binnen deze gevelwand aan de Markt die als ensemble een duidelijke meerwaarde vertegenwoordigt.

45. Markt 23

Inleiding

Aan de zuidzijde van de zogeheten 'Kleine Markt' werd in 1927 een RAADHUIS gebouwd naar de plannen van architect Taen Err Toungh uit Amsterdam die hiervoor reeds in 1920 een ontwerp had gemaakt. In 1927 volgt een vernieuwd ontwerp van de hand van dezelfde architect in samenwerking met Ant. Bogers uit Eindhoven. Aannemer werd P. Martens uit Valkenswaard. In maart 1928 werd het raadhuis geopend. Het vertoont sterke invloed van de Um 1800-stijl.

Na samenvoeging van de gemeenten Borkel en Schaft, Dommelen en Valkenswaard in 1934 werd het noodzakelijk het bestaande raadhuis te vergroten. Architectenbureau Ed. Cuijpers uit Amsterdam ontwierp een in dezelfde stijl uitgevoerde westelijke vleugel die de gebogen rooilijn van de Markt volgt.

Beschrijving

Het oudste gedeelte van het raadhuis (1927-1928), op een nagenoeg vierkante plattegrond, is tweelaags en heeft een geknikt schilddak gedekt met verbeterde Hollandse pannen en met een bakgoot op klossen.

De symmetrische voorgevel en het risalerende centrale deel worden begrensd door gemetselde, geblokte hoeklisenen. Het risalerende deel heeft een lage attiek. Aan deze risaliet een overwelfd portiek met bordestrap en balkon. Aan de voorzijde van het bordes een gevelsteen met voorstelling van Sint Nicolaas.

Op de begane grond twee gekoppelde vierruits openslaande kelderramen met diefijzers. Op de hoofdverdieping en op de etage, twee kruisvensters met zesruits openslaande vensters en vierruits bovenlichten met glas-in-lood-vulling. Voor het onderste deel van de vensters op de begane grond paneelluiken met diabolo-motief.

In de risaliet een dubbele paneeldeur met halfrond bovenlicht waarin radiale tracering met glas-in-lood-vulling. Links van de deur een zesruits openslaand venster en een hardstenen brievenbus met opschrift POST, rechts van de deur een ingebouwde, ondiepe kast met openslaand venster en een gevelsteen EERSTE STEEN / GELEGD 18-7-1927 / E.A.J. KUIPER / BURGEMEESTER / J. KANEN / CH.P. JASPERS / WETHOUDERS / H. LEEMANS / SECRETARIS.

Het bordes, waaronder een trap met hardstenen treden, heeft aan drie zijden een rondboog met hardstenen geboortestenen waarin trekstangen. Zij ondersteunen een balkon met smeedijzeren balustrade.

Op de etage, in het risalerende centrale deel, een gedeeltelijk beglaasde deur met vierruits bovenlicht die toegang verleent tot het balkon. Aan weerszijden van de deur een negenruits openslaand venster met zesruits bovenlicht. De bovenlichten hebben een glas-in-lood-vulling. Op het dak drie dakkapellen met plat dak.

De symmetrisch ingedeelde oostelijke zijgevel heeft op de begane grond en de etage twee vensters als aan de voorzijde. Centraal op beide verdiepingen drie zesruits openslaande vensters, op de begane grond met een vierruits bovenlicht op glas-in-lood-vulling. Ook de zijgevel wordt begrensd door geblokte hoeklisenen.

Aan de achterzijde op de begane grond en de etage van het oude gedeelte op de begane grond een kruisvenster.

Het dak van het oude deel wordt bekroond door pironen en een gesloten vierkante houten dakruiter met afgeschuinde hoeken waarvan het onderste deel bekleed met daktegels. Op de dakruiter een zinken tentdak met piron. In de dakruiter is een uurwerk van de firma Eijsbouts uit Asten geplaatst.

In het interieur zijn de plafonds nog oorspronkelijk. Ook zijn enkele paneeldeuren alsmede de deurkozijnen nog aanwezig. De trap, welke bij de bouw van de vleugel in 1934 werd geplaatst, is nog ongewijzigd aanwezig.

Een ingelijst tegeltableau voorstellende de laatste valkenjacht in Valkenswaard, dat in 1928 bij de opening van het raadhuis werd aangeboden, heeft als opschrift onder de voorstelling: TER HERINNERING AAN DE LAATSTE VALKENJACHT / AANGEBODEN AAN DE GEMEENTE VALKENSWAARD / DOOR DE SOCIETEIT 'EENSGEZINDHEID' / APRIL 1928. Het tableau werd vervaardigd bij 'De poceleyne Fles' te Delft en is gesigneerd door V.P.

Waardering

Het object is uitdrukking van een bestuurlijke en voorbeeld van een typologische ontwikkeling en is van belang voor de geschiedenis van de architectuur en het oeuvre van de architect en maakt deel uit van de visuele gaafheid van de omgeving.

46. Markt 26

Fors horecapand onder zadeldak. Drielaags met topgevel. Forse luifel aan de voorzijde. Gebouwd in 1930-1931 als dubbel herenhuis door architect P. Staals.

Vorgevel symmetrisch met schoulers. Opgebouwd in schoon metselwerk in rode baksteen in een Noors verband. Cafépui gemoderniseerd in 1974.

Tweede bouwlaag met geheel links en geheel rechts een smal venster met houten kozijnen, dubbel bovenraam, betonnen lekdorpel en uitstekende betonnen latei. Middelste twee vensterassen met hangende veelhoekige erkers met houten kozijnen, bovenramen en bakgoten, geplaatst op steunconstructies, bestaande uit betonnen platen met daaronder forse, langwerpige consoles.

Derde bouwlaag bestaande uit twee gekoppelde vensters met daarnaast twee kleine vensters. Alle vensters hebben houten kozijnen. Betonnen lekdorpels en uitstekende betonnen lateien die verticaal langs de buitenste vensters het pand als onderdorpelbanden naar buiten toe verlaten. Onder de plek waar de banden het pand aan de zijkanten verlaten, bevindt zich een extra (korte) betonnen sierband.

Topgevel met zolderverdieping. Centraal geplaatst drieledig venster met houten kozijnen, betonnen lekdorpel en uitstekende betonnen latei. Direct boven de latei wordt de topgevel opgevuld met grijskleurige bakstenen met reliëf in mozaïek.

Fors zadeldak belegd met grijze Hollandse pannen. Linkerdakschild met drieledige houten dakkapel. Schuifdakraam in rechterdakschild.

Linkerzijgevel met houten plansier.

Dit pand is cultuurhistorisch waardevol vanwege de ligging in een gevelwand met historische gevels, die dienen als visitekaartje voor Valkenswaard. Deze wand heeft een sterkte ensemblewaarde. Daarnaast is dit pand bijzonder vanwege zijn grootte en rijke gevarieerde architectuur.

47. Markt 28

Eenlaags horecapand onder zadeldak, gebouwd in de stijl van de neorenaissance. Forse moderne luifel aan de voorzijde. Eenlaags aanbouw tegen linkerzijde. Rechterzijde van het pand met trapgevel. Gebouwd in 1886 door de Amsterdamse architect F. van den Meerendonk.

Voorgevel van het pand opgebouwd in schoon metselwerk in rode baksteen in een staand verband met knipvoegen. Baksteenversiering over het gehele pand met blauw gesmoorde bakstenen.

Cafépuí met gepleisterde muren. Centrale toegangsdeur. Links een drieledig venster met roedeverdeling, rechts twee vensters met roedeverdeling.

Linkerdeel van het pand met bakstenen daklijst. Geheel links een schouder. Rechterdeel van het pand met trapgevel. Witte gepleisterde cordonbanden. Gietijzeren sierankers. Centraal geplaatst venster met houten kozijnen, rondboog in rode en blauwe afgeronde bakstenen en een terugliggend boogveld met baksteenmozaïek. Treden gedekt met bakstenen ezelsruggen.

Moderne aanbouw tegen linkerzijde in schoon metselwerk in rode baksteen in halfsteensverband.

Begane grond met dubbele deur, rollaag aan bovenzijde.

Linkerdeel van het pand met houten bakgoot met zinken kraal. Zadeldak en snijdende kap van trapgevel gedekt met grijze Hollandse pannen. Drieledig dakvenster uit 1959 met lessenaardakje belegd met grijze Hollandse pannen. Bitumineuze shingles tegen de wangen. Dubbel dakraam.

Bakstenen schoorsteen geheel links op de nok.

Linkerzijgevel wit gepleisterd met grijs gepleisterde betonnen dekplaat.

Dit pand is cultuurhistorisch waardevol als onderdeel van een ensemble dat gevormd wordt door de panden Markt 20-28. Dit pand is daarnaast waardevol vanwege de typische neorenaissance-bouwstijl met trapgevel en gekleurde baksteenversieringen.

48. Markt 31

Inleiding

Het voormalige HOTEL de Valk, dat in zijn huidige vorm dateert uit 1902, werd ontworpen door architect Van Grambeek. Op de begane grond werd oorspronkelijk het grote venster bekroond door een segmentboog naar analogie van de bogen boven de overige vensters op de begane grond maar reeds vroeg vervangen door een stalen balk.

In februari 1948 werd het pand betrokken door F. Bedaux die er een apotheek met woning in vestigde. In 1959 werd het verbouwd door architect Th.J. Verhappen uit Valkenswaard in opdracht van de toenmalige eigenaar Kieft. De verbouwing betrof een uitbreiding van het pand op de begane grond. (Toevoeging aan de achtergevel van een kantoor en een laboratorium). Waarschijnlijk werden toen ook de houten vensters vervangen door metalen kozijnen. In 1975 werd de aanbouw ter linkerzijde van het pand toegevoegd. In 1991 werd een bouwvergunning afgegeven om de begane grond aan de achterzijde grondig te wijzigen. De bescherming geldt vooral de voorgevel met neogotische en neorenaissance elementen, die het oorspronkelijke aanzien grotendeels behouden heeft.

Beschrijving

Tweelaags pand op een oorspronkelijk rechthoekige maar door latere verbouwingen nu onregelmatige plattegrond onder zadeldak met muldenpannen.

De asymmetrische gevel is vervaardigd uit baksteen met hardstenen plint en heeft links een over de volle hoogte van de gevel lopende risaliet bekroond door een getrapte topgevel onder zadeldak gedekt met muldenpannen. Dit risalerende gedeelte wordt begrensd door lisenen. Op de gevel stroken geglazuurde baksteen en sierankers.

De gevel heeft vijf vensterassen met in de risaliet op de begane grond een groot vierruits venster met vijfuits bovenlicht. In het rechterdeel van de gevel een paneeldeur waarvan het bovenste deel is beglaasd, met bovenlicht en hardstenen opstap. Daarnaast twee drieruits openslaande vensters.

Op de etage vijf drieruits openslaande vensters. Alle bovenlichten van vensters zijn voorzien van glas-in-lood. De vensters op de begane grond zijn allen onder een segmentboog met blauw geglazuurde geboorte- en sluitstenen geplaatst met in het boogveld gele verblendsteen. Op de etage boven de vensters op dezelfde wijze korfbogen. Alle vensters hebben een hardstenen dorpel die zowel op de begane grond als de etage zijn verbonden door een hardstenen dorpellijst. De gevel wordt beëindigd door een bakgoot op geprofileerde klossen.

De topgevel wordt van de etage gescheiden door een rondboogfries van rode verblendsteen. In de topgevel eenzelfde venster als op de etage met in de korfboog een hardstenen sluitsteen die tevens dient als console voor de toppilaster in de trappilasters op hardstenen consoles. Op de treden hardstenen dieren (leeuwen, fantasiedieren (griffioenen?) en een valk).

Op het dak een dakkapel met steekkap, met leien beklede wangen en negenruits openslaand venster.

Waardering

Het object, dat deel uitmaakt van een cultuurhistorisch groter geheel en van betekenis is voor het aanzien van het dorp, is daarnaast ook van belang wegens het bijzondere materiaalgebruik, de ornamentiek en de gaafheid. In alle gevallen wordt verwezen naar de nauwe band tussen Valkenswaard en de valkerij.

49. Markt 31a- 33

Tweelaags dubbel herenhuis onder samengesteld dak met schilden en topgevel boven de linkse twee vensterassen. Gebouwd in 1913 in opdracht van schoenfabrikant P. Bots. Smalle aanbouw met toegangsdeur, opbouw en platdak uit 1938 links tegen het pand. Dit gedeelte is ontworpen door architect A. Bogers. Eenlaags garage met platdak rechts van het pand.

Voorgevel opgebouwd in schoon metselwerk in rode verblendsteen in een kruisverband. Licht uitspringende middenrisaliet.

Trasraam met daarboven een betonnen cordonband.

Begane grond met toegangsdeur in de oorspronkelijke centrale vensteras met twee vensters aan elke zijde. Dubbele bruine geglazuurde bakstenen onder- tussen- en bovendorpelbanden als imitatiespeklagen. Houten paneeldeur in licht verdiept portiek met hardstenen stoepje van drie treden. Houten kozijnen. Halfrondbovenlicht. Rondboog, als overspanning van de portiek, met bruine geglazuurde en rode bakstenen in waaiervorm. Afgeronde betonnen aanzetstenen en sierlijke betonnen sluitsteen. Schuifvensters met driedelige glas-in-lood bovenramen, houten kozijnen, betonnen lekdorpels. Steense segmentbogen met bruine geglazuurde en rode bakstenen en dito rollaag. Metselmozaïek in boogvelden.

Op de verdieping een dubbele houten stolpdeur met vierledig bovenlicht in glas-in-lood in de oorspronkelijke centrale vensteras. Daarvoor een balkon met hardstenen vloertje op sierlijk vormgegeven betonnen consoles. Opengewerkte borstwering met houtsnijwerk. Aan beide zijden van het balkon twee vensters, gelijkend op de vensters van de begane grond, echter met donkere geglazuurde bakstenen lekdorpels en zonder rollaag boven de strekken. Dubbele onder- en bovendorpelbanden als imitatiespeklagen over de gehele breedte van de verdieping.

Rechtse twee vensterassen met fries met baksteenversiering in bruine geglazuurde en rode baksteen. Lage borstwering met nissen en wit geschilderde betonnen hoekelement als afsluiting van de middenrisaliet.

Trapeziumvormige topgevel boven de twee oorspronkelijke linkervensterassen. Uitkragende klimmende boogfries met kraagstenen die halverwege de verdiepingslaag begint. Hierin centraal gelegen drie smalle rondboogvensters waarvan het middelste iets hoger dan de andere twee vensters. Vier (centrale venster) en tweeruits (twee andere vensters) bovenramen. Segmentbogen van bruine geglazuurde en rode baksteen. Witte gepleisterde aanzetstenen. Twee witte gepleisterde boogstenen boven de vensters. Betonnen deklijst met krul in de topgevel als beëindiging. Topstuk met hoekelementen met wit geschilderde betonnen toppen en jaartal "1913" in wit gepleisterd paneel daartussen.

Boven de twee rechtse vensterassen een geprofileerde houten bakgoot met zinken kraal op klossen. Samengesteld dak met schilden belegd met rode tuile-du-nord dakpannen.

Aanbouwte aan linkerkzijde uit 1938 met toegangsdeur in portiek. Hardstenen stoepje met treden en hardstenen platen als omlijsting met luifellatei en vierledig halfrondvenster met glas-in-lood.

Omlijsting met bovenaan uitstekende latei. Verdiepingslaag als hoofdpand, met smal tweeruits venster met glas-in-lood.

Garage rechts opgebouwd in schoon metselwerk in donkerrode baksteen in kruisverband. Grijs gepleisterde plint. Forse garagedeur. Houten plansier.

Rechterzijgevel van het pand in afwijkende soort rode baksteen. Eenvoudige staafankers. Ter hoogte van de zolderverdieping een groot en een klein venster met houten kozijnen.

Trapeziumvormige houten bakgoot met zinken kraal.

Dit gebouw is cultuurhistorisch waardevol vanwege de centrale ligging op het marktplein in Valkenswaard en vanwege de zeer rijke architectuur van baksteenversiering en houten vensters met glas-in-lood, de portiek met het balkon erboven en de beëindigingen van de gevels.

50. Markt 35

Vrijstaand tweelaags horecapand onder schilddak uit ca. 1910.

Voorgevel opgebouwd in schoon metselwerk in rode baksteen in een kruisverband. Licht uit het lood gelegen symmetrische gevelindeling.

Begane grond met moderne cafépui.

Verdieping met licht uitspringende middenrisaliet en hoeklisenen. Drie schuifvensters met glas-in-lood bovenramen. Betonnen lekdorpels. Onder de lekdorpels van de twee buitenste vensters afgeschuinde bakstenen banden over de breedte van de vensterassen. Die ontbreekt in de centrale vensteras. Eveneens alleen in de buitenste twee vensterassen een tussendorpelband van gele geglazuurde bakstenen als speklaag-imitatie. Bovendorpelband van gele verblendsteen als speklaag-imitatie, lopend over de gehele breedte van het pand. Buitenste twee vensterassen met uitkragende boogfriezen met platte muizentand in afwisselend rode baksteen en gele verblendsteen.

Geprofileerde houten bakgoot met zinken kraal op klossen over de gehele breedte van het pand.

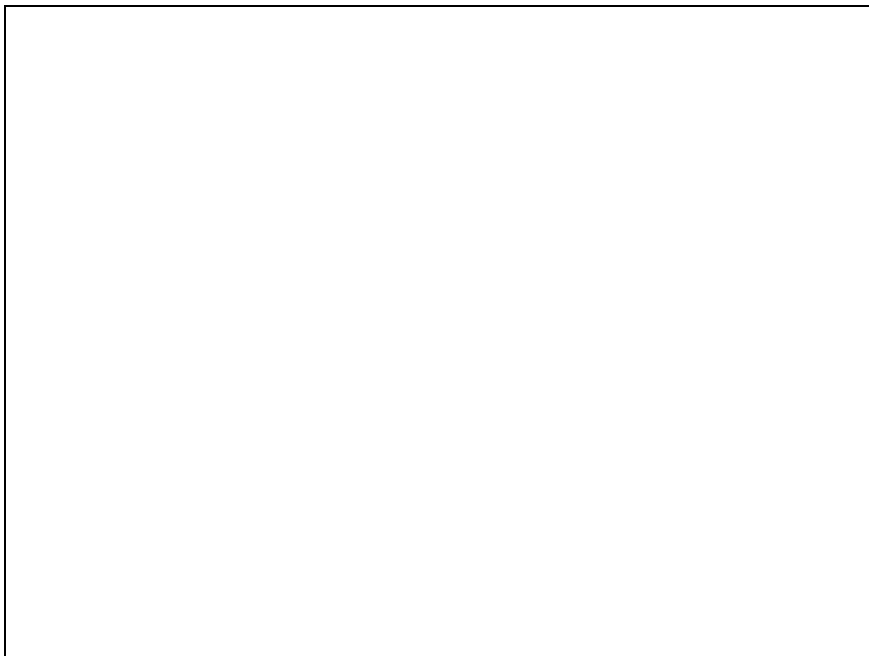
Bakgoot versierd met leliemotieven. Schilddak belegd met rode Hollandse pannen. Centraal in het voorste dakschild gelegen houten eenruits dakkapel met houten bakgoot en zinken kraal. Twee pions in de hoeken van de nok van het dak.

Linker- en rechterzijgevel met eenvoudige staafankers. De bovendorpelband van de voorgevel loopt door zijgevels, evenals de versierde bakgoot. Linkerzijgevel met vierruitsvenster met drieledig bovenraam en houten kozijnen achteraan op de verdieping. Rechterzijgevel met uitkragend rookkanaal. Schoorsteen is in latere jaren verwijderd.

Dit pand is cultuurhistorisch waardevol vanwege de centrale ligging op het marktplaatsje en vanwege de hoge ensemblewaarde met de overige panden aan deze zijde van de Markt. Het pand is een goed voorbeeld van een herenhuis uit de jaren '10 van de vorige eeuw.

51. Markt 45

Eenlaags winkel-woonhuis, 1890

*Markt 45 ca. 1890;
voorgevel met
winkelpui en
woonkamerramen
(foto: circa 2006)*

Algemene beschrijving

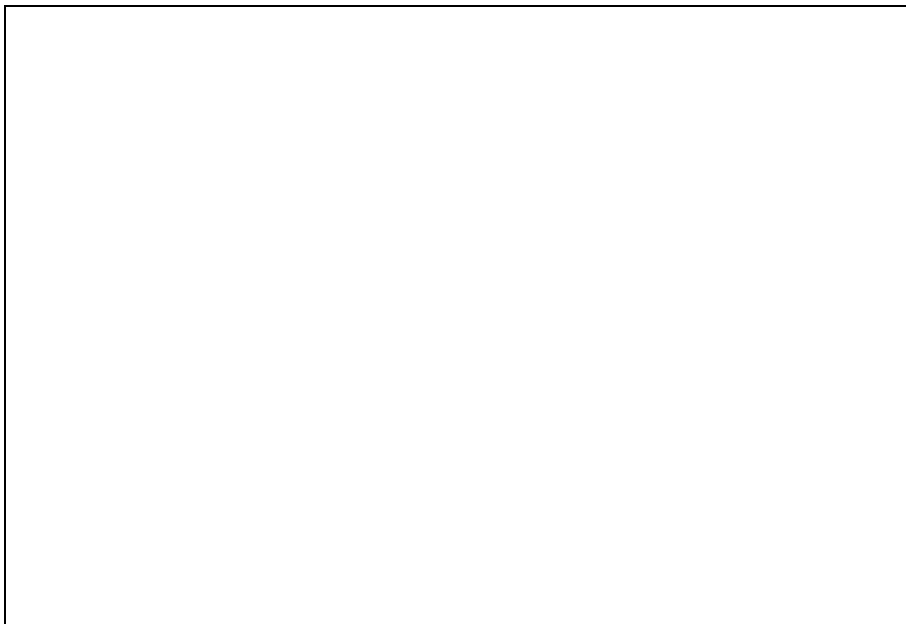
Aan de Markt in het centrum van Valkenswaard staat een goed geconserveerd eenlaags winkel-woonhuis met zadeldak uit circa 1890. Het pand is aan de linkerkant deels afgebroken ten behoeve van de bouw van het ernaast gelegen woonhuis Markt 43. Het pand ligt op de hoek met de Peperstraat en heeft als adres Markt 45. Het winkelgedeelte is in het linkerdeel van het pand ondergebracht, recent nog een levensmiddelenwinkel. De winkelpui dateert uit circa 1930. Dit kruidenierswinkeltje heeft een authentiek karakter. Het rechterdeel van het pand is het woongedeelte. Op het dak liggen sneldek cementpannen die vermoedelijk een van de eerste in deze soort zijn. Het pand herinnert aan de oude schaal van het marktplein met een dorpskarakter.

Bouwkundige beschrijving:

Het pand aan de Markt 45 grenst met de noordelijke zijde aan het buurpand Markt 43. De zuidelijke zijgevel staat op de hoek van de Peperstraat. Achter het pand bevindt zich een tuin met een gemetselde tuinmuur. De asymmetrische voorgevel van het pand is opgetrokken uit handgevormde baksteen in een kruisverband en bestaat grofweg uit twee gedeelten. Een winkelpui met toegangsdeur in het noordelijke deel en een woonhuisindeling met twee vensters in het zuidelijke deel. De voorgevel wordt op de hoek met de Peperstraat beëindigd door hoekklisenen.

Voorgevel

De voorgevel heeft een grijs gepleisterde plint. In het woongedeelte van het pand zijn twee getoogde, wit geschilderde zesruits-schuifvensters met hardstenen lekdorpels aangebracht. Ter hoogte van de onderdorpels zijn smeedijzeren stangen met scherpe pinnen aangebracht ter voorkoming van vandalisme en inbraak. Boven de vensters zijn bakstenen segmentbogen met grijs geschilderde, ornamentale hardstenen of gipsen sluitstenen aangebracht. Tussen de twee vensters bevindt zich een ijzeren raamwerk waarvan de functie onduidelijk is. Wellicht heeft men dit raamwerk vroeger gebruikt voor reclamedoeleinden.

*De zijgevel van het
pand met tuinmuur
staat aan de
Peperstraat. Foto uit
circa 1990
(Cultuurhistorische
Waardenkaart
Noord-
Brabant)*

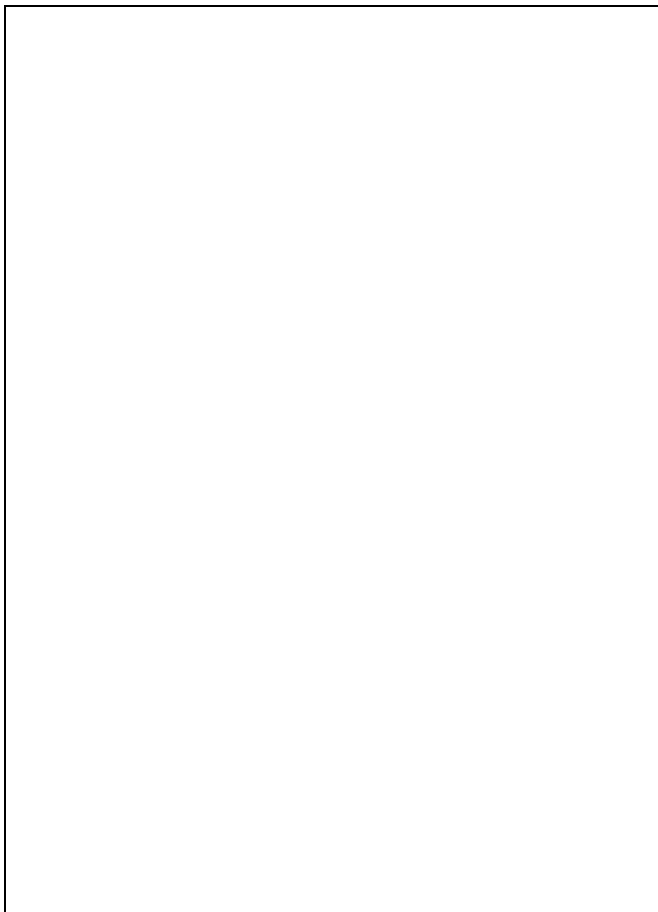
De rechthoekige, wit geschilderde winkelpui bestaat uit een grote etalageruit met zijraam en een terug liggende toegangsdeur in een portiek. Deze toegangsdeur geeft toegang tot de winkel en tot het woonhuis. De portiek is belegd met dubbel hardgebakken tegels van 10 x 10 cm die aansluiten aan een hardstenen dorpel. De rechterzijkant van de portiek is geheel betegeld met geglazuurde tegeltjes van 10 x 10 cm. De bovenzijde van de etalage en de toegangsdeur bestaat uit een horizontaal houten raamwerk met zes vierkante glas-in-loodvensters. De stalen ontlastingsbalk is weggewerkt achter een inrolbare luifel.

Boven de etalage en de vensters is een aantal eenvoudige staafankers in de muur en in de balklaag bevestigd. De voorgevel wordt aan de bovenzijde beëindigd door een wit geschilderde, geprofileerde fries en een geprofileerde kroonlijst met dakgoot. De fries en de kroonlijst lopen ter hoogte van de hoekliseen iets door in de zuidelijke zijgevel. De kroonlijst wordt op de liseen ondersteund door een grijs geschilderde, ornamentele kraagsteen (console). Deze heeft eenzelfde vormgeving als de sluitstenen in de segmentbogen en is eveneens van hardsteen of gips vervaardigd.

Rechterzijgevel

De rechterzijgevel is een topgevel met schouders. Een plint ontbreekt. De gevel is opgetrokken uit handgevormde bakstenen in kruisverband. De begane grond heeft een blinde gevel. Ter hoogte van de schouders bevinden zich twee rechthoekige schuifvensters met middenroeden. Hierboven zijn eenvoudige bakstenen strekken aangebracht. De zijgevel is tegen de balklaag op de eerste verdieping bevestigd door eenvoudige staafankers. Op de zolderverdieping zijn strijkspant-ankers in de muur bevestigd.

Het zadeldak is belegd met grijze sneldek cementpannen en halfronde vorsten. In de nok van de zuidelijke zijgevel is een schoorsteen gemetseld. Deze is afgewerkt met een pijp van asbestcement. De voet van het dak eindigt in de houten bakgoot met zinken kraal. De zuidelijke topgevel is hoger opgetrokken dan de daklijn en is afgewerkt met afdekplaten.

De rijke versiering van het pand uit zich onder andere in de forse kraagsteen, de sluitstenen en de geprofileerde fries en kroonlijst.

Achtergevel

De achtergevel van het pand is opgebouwd met handgevormde bakstenen en gemetseld in kalkspecie. In deze gevel bevinden zich enkele rechthoekige vensters met bovenramen met smalle/kleine roedenverdeling. De bovenzijde van de kozijnen is voorzien van een rolluik. De achtergevel wordt eveneens beëindigd door een getimmerde bakgoot met kraal.

Matrix waardestelling gemeentelijke monumenten

Adres

Markt 45

Typering

: winkel-woonhuis uit ca. 1890

Scorelijst	
+ +	uitzonderlijk
+	hoog
+/-	gemiddeld
-	laag
- -	minimaal

NOEMER	MOTIVERING	SCORE
SCHOONHEID:		
Architectonische/ Kunstzinnige waarde: Historische esthetica Ontwerpdoctrine Vormtaal, expressie Toegepaste kunst	Het pand heeft architectonische en kunstzinnige betekenis vanwege de verwijzing naar de laat 19^e eeuwse eenvoudige bouwkunst voor de middenstand, met bijzondere detailleringen, zoals: - de geprofileerde fries; - geprofileerde kroonlijst met bakgoot; - forse kraagsteen; - ornamentele sluitstenen - zesruits-schuifvensters. De winkeletalage is een latere toevoeging uit ca. 1930.	++
Authenticiteit: Gaafheid, oorspronkelijk karakter Hedendaagse belevingswaarde	Het exterieur met alle bijhorende detailleringen van het pand zijn in hoofdzaak nog geheel authentiek. Dit is bijzonder voor het centrumgebied. Het winkel-woonpand met tuinmuur heeft een hoge belevingswaarde en beeldkwaliteit in de straatgevelwand aan het ‘markt’ plein.	+
Context: Ruimtelijke – en/of ensemblewerking	Het winkel-woonpand heeft als onderdeel van de straatgevelwand op de hoek van het ‘markt’ plein een bijzondere ruimtelijke waarde. Daarmee wordt het onderdeel van de enkele nog aanwezige historische eenlaagse panden aan het plein: Markt 20, 28, 45 en 51.	+
WETENSCHAPPELIJKE BETEKENIS		
Architectonische waarde: Architectuur- of kunsthistorische betekenis Bijzondere constructie		
Zeldzaamheid: Typologische zeldzaamheid Ecologische zeldzaamheid		
Archeologische betekenis	Het centrumgebied is van archeologische waarde.	+
Stedenbouwkundige en landschappelijke markering: Stedenbouwkundige en/of geografische betekenis		

CULTUURHISTORISCHE WAARDE		
Historische betekenis: Herkenbaarheid van de historische ontwikkeling van Valkenswaard: sociaal, economisch, bestuurlijk, religieus, cultureel etc., verhaal van de plek	Het pand heeft cultuurhistorische waarde vanwege de sociaal-maatschappelijke en economische aspecten. Markt 45 geeft een goed beeld van de dorpse eenlaagse bebouwing die op het einde van de 19^e eeuw aan de Markt in Valkenswaard gebruikelijk was. Verder geeft het pand een beeld over de leef- en werkomstandigheden van de middenstand in deze eeuw. In het pand is altijd een winkelfunctie (kruidenierswinkel) en bijhorende woonfunctie ondergebracht. De Markt van Valkenswaard is nog steeds een belangrijke locatie voor de detailhandel.	+
Architectonische betekenis: Representatief voor een bepaalde bouwtrant/type of techniek of werk van een belangrijk architect of kunstenaar	Het pand geeft in haar opzet een goed beeld van de dorpse eenlaagse bebouwing die op het einde van de 19^e eeuw aan de Markt in Valkenswaard gebruikelijk was. Het pand heeft als een van de weinige panden in Valkenswaard nog een vooroorlogse winkeletalage met daarboven een fors horizontaal geleed raamwerk met zes glas-inloodramen. De detailleringen met de geprofileerde fries, kroonlijst met bakgoot, forse kraagsteen en ornamentale sluitstenen en blinde gevel, zijn een verwijzing naar de 19^e eeuwse architectuuropvatting en stralen een bepaalde welstand uit van de eigenaar.	+
Context: Historische samenhang met andere objecten	Het winkel-woonpand heeft als onderdeel van de straatgevelwand op de hoek van het 'markt' plein een bijzondere ruimtelijke waarde en heeft het samenhang met de enkele nog aanwezige historische eenlaagse panden aan het plein: Markt 20, 28, 45 en 51.	+
Stedenbouwkundige en landschappelijke markering: Herkenbaarheid van stedenbouwkundige ontwikkelingen en landschappelijke patronen	De schaal en hoogte van de panden aan de Markt is in de loop der jaren groter en hoger geworden. De vroegere dorpse schaal is grotendeels aangetast en uitsluitend herkenbaar in de panden Markt 20, 28, 45 en 51. Het pand heeft als hoekpand met een blinde gevel en gemetselde erfafscheiding (tuinmuur) aan de Peperstraat en ze vormen een belangrijke bijdrage aan de wegenstructuur en pleinvorming.	+/-

52. Markt 49

Drielaags horecapand onder platdak uit ca. 1925, gebouwd in de stijl van de Amsterdamse School. Voorgevel opgebouwd in schoon metselwerk in rode baksteen in een wild verband met knipvoegen. Uitkragende hoekelementen, die doorlopen tot boven de daklijn, in siermetselwerk met reliëf. Begane grond met moderne horecapui. Forse rollaag van verticale strekken en koppen ter hoogte van de eerste verdiepingvloer. Tweede bouwlaag met drie houten twaalfruits schuifvensters. Bakstenen lekdorpels en een onderdorpelband van strekse bakstenen. Forse rollaag van verticale strekken ter breedte van de drie vensterassen als overspanning van de vensters. Derde bouwlaag met vensters en rollagen, vergelijkbaar met de tweede bouwlaag. Iets teruggelegen fries van geglazuurde bakstenen met de tekst "BIERBROUWERY".

Linkerzijgevel blind, opgebouwd in schoon metselwerk in rode baksteen in een kruisverband. Dichtgemetseld venster op de derde bouwlaag. Houten plansier. Rechterzijgevel met dichtgemetseld venster op de tweede bouwlaag en een enkelruitsvenster met bovenraam en houten kozijnen op de derde bouwlaag. Zinken regenpijp en houten plansier.

Dit pand is cultuurhistorisch waardevol vanwege het industriële uiterlijk met de vele vensters met roedeverdeling. Het pand is een voorbeeld van een bierbrouwerij uit de jaren '20 van de vorige eeuw. Apart zijn de industriële verdiepinglagen met vensters met roedeverdeling. Ook bijzonder zijn de hoge uitkragende baksteenversieringen in de stijl van de Amsterdamse School.

53. Markt 5

De aan de zuidzijde van de zogeheten "kleine Markt" (hoek Bakkerstraat) gelegen villa werd in 1917 gebouwd door J. Heesterbeek, stichter van de hofnar-sigarenfabriek. De eenlaagse aanbouw tegen de westgevel van het vroegere woonhuis is gebouwd in 1921. Na de dood van de hofnar-grondlegger kwam de vroeger geheten "Villa Antonet" in handen van sigarenfabrikant P. Gijrath. Sinds 1968 heeft het pand diverse bestemmingen gekregen.

Beschrijving

Het tweelaagse pand op onregelmatige rechthoekige plattegrond met een enkele hoekafschuining is afgedekt met een zadeldak evenwijdig aan de Bakkerstraat en een haaks daarop staand schilddak met gelijke nok en dakvoet.

Het samengestelde dak overkraagt de gevels middels gootklossen, gordingeinden, geprofileerde gootlijsten en windveren.

De gevels met raamdorpels zijn van baksteen en later wit geverfd. De daken zijn belegd met rode tuile-du-Nordpannen; op het schilddak nog een oorspronkelijke piron.

Het aan de achterzijde gesitueerde trappenhuis is afgedekt met een plat dak. De bovenlichten van de vensters hadden oorspronkelijk een verticale roedeverdeling met glas-in-lood-vullingen die nergens bewaard zijn gebleven. Het risaliserende linker deel van de asymmetrische **noordgevel** heeft twee vensterassen met zowel op de begane grond als verdieping een schuifvenster met bovenlicht, een segmentboogontlasting en boogvulling van metselwerk.

De topgevel heeft een rechthoekige vakwerkindeling waarin opgenomen drie ramen; de overige vullingen zijn van gestuct metselwerk.

In het terugliggende deel van de voorgevel is aansluitend aan de risaliet de hoofdtoegang bestaande uit een portiek met rondboog waarachter een samengesteld voordeurkozijn met zij- en bovenlichten. Centraal boven de toegang bevindt zich een betegeld naamplateau waarboven drie smalle vensters van gelijke vorm en grootte met rondboogbeëindiging.

In het resterende deel van de gevel zijn symmetrisch boven elkaar twee samengestelde kozijnen geplaatst met ongetoogde strekken. Het venster op de begane grond heeft twee schuiframen met bovenlichten; het kozijn op de verdieping heeft een glasdeur alsmede zij- en bovenlichten.

De glasdeur geeft toegang tot een houten balkon ondersteund door twee houten schoren die op geprofileerde hardstenen kraagstenen rusten; het balkonhek is van smeedijzer. De overgang van noord- naar westgevel wordt vorm gegeven door een hoekafschuining waarin zich twee boven elkaar geplaatste vensters bevinden met schuif- en bovenramen, segmentboog en boogveld. Op het dak bevindt zich een dakkapel met zadeldak, twee vleugelramen en betimmerde topgevel.

In de **oostgevel** aan de Bakkerstraat is op de begane grond een gemetselde erker gebouwd met afgeschuinde hoeken en een licht hellend dak van zink; in elk van de drie erkervlakken is een raam met rechte strek geplaatst. Naast de erker bevat de hoofdbouw een samengesteld kozijn onder rechte strek. Op etagehoogte heeft de gevel twee T-vensters en een smaller kozijn, allen onder getoogde strek en boogveld.

De aanbouw heeft een T-venster alsmede een smaller kozijn, beiden onder rechte strek.

De ramen in de oostgevel zijn deels draaibaar respectievelijk schuifbaar of vast.

De **zuidgevel** van de villa heeft diversiteit van gevelopeningen bestaande uit een tiental al dan niet samengestelde kozijnen onder rechte strekken.

De **westgevel** heeft geen gevelopeningen.

De erfafscheiding met de openbare weg bestaat uit een ijzeren hek dat is geplaatst op een laag, met een ezelsrug afgedekt, muurtje.

De hoofdstructuur en afwerking van het **interieur** is grotendeels behouden w.o. een centrale hal met rechte houten steektrappen, gestucte plafonds met profiellijsten, tochtportaaldeuren en zijlichten van gefigureerd glas, betegelde halvloer van klein formaat gebakken tegels in zwart en wit.

Waardering

Het pand is architectuur-historisch van belang wegens de esthetische kwaliteit en van cultuur-historische waarde als uitdrukking van sociaal-economische ontwikkelingen van een plaats. Het object vormt een essentieel deel van een groter, cultuurhistorisch belangrijk deel van het dorp dat structureel, architectonisch en visueel gaaf is gebleven.

54. Markt 51

Inleiding

Aan het zuiden van de Markt, op de hoek met de maastrichterweg, staat het CAFé 'In de Swaen'. Het huidige pand dateert uit omstreeks 1900 en vormde een geheel met de ernaast gelegen brouwerij. In het pand elementen uit de neogotiek en de chaletstijl.

Bij enkele verbouwingen (1949, 1955, 1968), werd vooral de gevel aan de Maastrichterweg gewijzigd welke in 1989 in zijn oorspronkelijke staat werd teruggebracht. De pironen op de dakkapellen zijn verdwenen.

Het interieur is bij de laatste verbouwing ingrijpend gewijzigd.

Beschrijving.

Eenlaags pand op rechthoekige plattegrond, gedekt door een mansardedak met muldenpannen, met boven de overhoekse ingang een torentje. Aan beide straatzijden in speklagen evenals in de segmentbogen boven vensters en deuren met hardstenen geboorte- en sluitstenen rode verblendsteen.

Aan de zijde van de Maastrichterweg twee vensters (waarvan één vernieuwd) bestaande uit drie gekoppelde vierruits openslaande vensters met boven het houten kalf vierruits bovenlichten en twee (vernieuwde) gekoppelde vierruits openslaande vensters met vierruits bovenlichten. Daartussen een weinig risaliserende vlaamse gevel met hardstenen afdeklijst, onder zadeldak gedekt met muldenpannen. In deze gevel een portiek onder segmentboog met een (vernieuwde) deels beglaasde paneeldeur met getoogd vierruits bovenlicht. Hierboven een tweeruits schuifvenster onder rondboog met op het boogveld tegels.

In gevel en de licht risaliserende topgevel aan de marktzijde drie gekoppelde, deels beglaasde paneeldeuren met drie vierruits bovenlichten onder segmentboog. In de topgevel een vernieuwd vijfuits schuifvenster onder rondboog met op het boogveld tegels. Op het overstek op klossen windborden. In de gevels sierankers.

De overhoeks geplaatste ingangspartij heeft een beglaasde paneeldeur met getoogd vierruits bovenlicht en hardstenen dorpel in een portiek. Het portiek, met lichtgetoogd gewelf, bezit hardstenen geprofileerde kraagstenen waarop een torentje in vakwerk onder geknikt steil schilddak op klossen met lei in Maasdekking. Aan de voorzijde een vijfuits schuifvenster, aan beide zijden een openslaand venster met bovenlicht. Op het dak van het torentje een dakkapel onder lessenaarsdak, gedekt met lei in Maasdekking. Het steile schilddak wordt bekroond door een smeedijzeren restant van windvaan.

In de oostelijke zijgevel, met bakgoot op geprofileerde klossen en steekankers, een samengesteld zesruits openslaand venster, een klappaam, een deels beglaasde vleugeldeur onder segmentboog waarboven een tweeruits openslaand venster onder segmentboog en een aanbouw onder lessenaardak met opgeklampte, deels beglaasde vleugeldeur.

Aan de Marktzijde één, aan de Maastrichterwegzijde twee dakkapellen onder zadeldak met overstek en beschoten nok, de zijkant geheel gedekt met lei in Maasdekking. De dakkapel aan de marktzijde geheel gedekt met lei in Maasdekking. De dakkapel aan de marktzijde wordt gedekt door singels, aan de maastrichterwegzijde door een zinken dak. In de dakkapellen een vierruits openslaand venster met aan weerszijden geschubde wangen.

Waardering

Het pand is van belang als uitdrukking van een typologische ontwikkeling; vanwege het bijzondere materiaalgebruik; wegens de architectonisch gaafheid, mede in relatie tot de visuele gaafheid van de omgeving.

55. Markt 53

Inleiding

Aan het zuiden van de Markt staat de in 1927 door Jan Stuyt ontworpen SINT NICOLAASKERK. De huidige kerk verving haar voorganger van architect Weber uit 1858-1860. Een deel van de toren van Weber werd ommanteld opgenomen in de nieuwbouw. De kerk is opgetrokken in een decoratieve baksteenstijl met verwijzingen naar de gotiek.

De baksteendecoratie in het interieur is gepleisterd en overgeschilderd. De ingang deur van toren naar kerk, het orgel en de orgelgalerij zijn vernieuwd. Ten oosten van het koor een nieuwe eenlaagse aanbouw.

Het gebouw staat niet "georiënteerd"; de as is noord-zuid gericht met het koor op het zuiden.

Beschrijving

Uit baksteen opgetrokken, driebeukige, pseudobasilicale kerk op kruisvormige plattegrond met schip van vier traveeën en naar het transept verbredende zijbeuken. Na het transept volgen één koortravee en een lager, rondgesloten koor met omgang. Aan de noordzijde de ingangspartij onder de toren. Toren en koor worden geflankeerd door twee uitgebouwde kapellen. Het ex- en interieur worden gekenmerkt door de toepassing van keperbogen boven alle venster- en deuropeningen.

De toren heeft twee geledingen met aan de oostzijde een uitgemetselde ronde traptoren met octagonale spits. Op de begane grond een portiek met vleugel deur waarboven een tegeltableau, voorstellende Christus met tekst DOMUS DEI PORTA COELI. Boven het portiek een stervormig venster met radiale tracering en een nis met natuurstenen console en baldakijn waarin een beeld van de heilige Nicolaas. In de zijmuren lancetvensters, aan de westzijde, hoog in de muur, een nis met beeld van Onze Lieve Vrouw van Ommel. Op de tweede geleding galmgaten met uurwerk, geflankeerd door hoektorens met steile tentdaken waarop pironen, het geheel bekroond door een octagonale spits met smeedijzeren kruis en weerhaan.

De toren wordt geflankeerd door twee uitgebouwde veelhoekige kapellen. In de topgevels van de zijbeuken drielingvensters en een getrapte baksteenmotief met muizetand. In de topgevel van de transepten een samengesteld venster bestaande uit zes keperboogvensters onder stervormig venster met radiale tracering. In de kooromgang keldervensters en rechthoekige gekoppelde vensters, in de absis vensters onder keperboog. Langs de dakrand van het koor metselwerk met vlechtingen. Ten oosten van het koor een aanbouw onder plat dak met muizetand, boei boord op klossen en een deur. Aan de oost- en westzijde van het schip en aan het westertransept uitgemetselde biechtstoelen onder lessenaardak met bakgoten en platte daken. Schip en dwarsgeplaatste topgevels boven de zijbeuken worden gedekt met zadeldaken, voorzien van lei in Maasdekking. Op de omgang en de absis, de ronding van het koor volgende lessenaardaken. De uitgebouwde kapellen naast de toren worden gedekt door polygonale spitsen met pironen. Op het dak van het schip dakkapellen onder zadeldak met driehoekige vensters.

In het sobere, gepleisterde en geschilderde interieur spitsbogige arcades tussen pijlers met lisenen. In het schip, transept en koor netgewelven, in de zijbeuken en kapellen graatgewelven. Ten westen en ten oosten van het vijfhoekige koor een kapel met halfronde absis. In alle vensters glas-in-loodvullingen, naar ontwerpen van Luc van Hoek en uitgevoerd door een glasatelier te Roermond, gedateerd 1936. In de westelijke zijbeuk, van noord naar zuid: Vincentius a Paulo, Nicolaas, voorstelling van de Sleutelovergave (Joh. XII, 17). In de oostelijke zijbeuk: Elisabeth van Thuringen, Willibrordus, Paulus. In het westertransept: Maria omgeven door de Zeven Sacramenten, waaronder v.l.n.r. Adam en Eva, Jesaja, Achaz en Jasur, de Annunciatie, Hulde aan Maria, Visitatie en de heiligen Nesterus, Cyrillus en Bernardus. In het oostertransept: een Kerstvoorstelling met de Aanbidding der Koningen en Herders en de Hemelvaart van Christus. In het bovenste venster de Drieenheid omgeven door de evangelistensymbolen. In de kapel ten westen van het koor Maria als Mater Amabilis; in de oostelijke kapel de Aanbidding van Christus. In het koor vijf vensters uit de vorige kerk (ca. 1925); het Offer van Abraham, de Mannaregen, de Verrijzenis, de Wonderbaarlijke Vermenigvuldiging van brood en vissen, de Bruiloft te Kanaan. In de kapel ten westen van de toren scenes m.b.t. O.L.V. van Handel; in de oostelijke kapel diverse voorstelling waaronder een boom (Apoc. 22) en haan (Rom. 2). Het beeldhouwwerk (van H.v.d. Geld en P. Verdonk) is, uitgezonderd het Madonnabeeld van Luc van Hoek (1936), van elders afkomstig. In de kapel oostelijk van het koor een doopvont (1921), afkomstig uit de vorige kerk.

Waardering

Het object heeft belang als uitdrukking van een geestelijke ontwikkeling; is belangrijk voor de geschiedenis van de architectuur, voor het aanzien van het dorp en de situering en is van belang wegens de architectonische gaafheid.

56. Markt 55

Inleiding

Aan de zuidzijde van de Markt, ten westen van de Sint Nicolaas-kerk, staat de R.K.-PASTORIE uit 1882 met eclectische elementen. Aan de achterzijde is een nieuwe metalen pui geplaatst en heeft het voormalige koetshuis een vaste verbinding gekregen met de pastorie.

Beschrijving

Blokvormig tweelaags pand van handvorm baksteen onder afgeknot tentdak met lei in Maasdekking aan de voorzijde en Rensdekking aan de zijkanten. De top van het dak wordt ingenomen door een lichtkoepel. Aan de voorzijde een bakgoot op klossen.

De symmetrische voorgevel met vijf vensterassen heeft een risalerende middenas en wordt begrensd door hoeklisenen en gedeeld door hardstenen dorpellijsten. De voorgevel heeft een hardstenen plint, de zijgevels een gecementeerde.

Alle getoogde deur- en vensteropeningen in de voorgevel zijn voorzien van een geprofileerde gestucte en geschilderde omlijsting, die aan de bovenzijde wordt afgesloten en bekroond door een brede kuif. In zwikken en kuif rozetten en florale motieven.

Centraal in de voorgevel een vleugeldeur bestaande uit twee paneeldeuren met smeedijzeren deуроosters onder een korfboog. Voor de deur een hardstenen trap met vernieuwd smeedijzeren hek. De deur wordt geflankeerd door twee vierruits schuifvensters met ongedeeld bovenlicht onder korfboog.

Op de etage vijf vierruits schuifvensters met ongedeeld bovenlicht en gestucte omlijsting onder segmentboog met gestucte kuif.

De risaliet boven de kroonlijst heeft een bakstenen borstwering waarin centraal een rondbogig venster bekroond met een gestucte omlijsting. Hierop een zadeldak gedekt met lei in Maasdekking. In de dakkapel een vierruits openslaand venster met ongedeeld half rond bovenlicht.

De asymmetrische oostgevel heeft op de begane grond en de etage twee zesruits schuifvensters onder strek met hardstenen dorpel. Tegen de gevel enkele steekankers.

De asymmetrische westgevel is gelijk aan de andere zijgevel maar heeft twee koekoeken.

In de asymmetrisch achtergevel wordt de begane grond deel ingenomen door een tweedelige aanbouw. Daarnaast een nieuwe samengestelde metalen pui waarboven in het muurvlak nog twee oorspronkelijke strekken. Op de etage drie zesruits schuifvensters onder strek en een (vernieuwd) rondvenster. In de gevel enkele steekankers. In het dakschild twee klapramen.

Tegen de achtergevel het voormalig koetshuis bestaande uit een eenlaags gebouw op rechthoekige plattegrond, opgetrokken in handvorm baksteen onder zadeldak gedekt met hollandse pannen. In de topgevel van het koetshuis, deels ingenomen door een nieuwe aanbouw onder platdak (1978), een (vernieuwde) paneeldeur met half rond bovenlicht met V-vormige tracering onder een segmentboog met hardstenen geboorte- en sluitsteen en op de etage een (vernieuwd) zesruits openslaand venster. In de top- en zijgevels van de aanbouw steekankers.

In de oostelijke zijgevel twee openslaande vensters met diefijzers onder segmentboog waartussen een dichtgemetselde poort met hardstenen geboorte- en sluitstenen. Rechts daarvan een (vernieuwde) deels beglaasde paneeldeur.

In de hoek van het koetshuis en de achtergevel is een aanbouw onder plat dak aangebracht met aan de tuinzijde een deels beglaasde vleugeldeur. Aan de zijkant een tweelingvenster met openslaande vensters en diefijzers. Alle vensters en deuren voorzien van hardstenen dorpels. Boven het plat dak in de muur van het koetshuis twee openslaande vensters en in de achtergevel van de pastorie een bovenlicht met glas-in-lood-vulling onder strek (dit is het bovenlicht van de deels beglaasde, nog in het interieur aanwezige tuindeuren).

In de westelijke zijgevel van het koetshuis een nieuw venster, een klapraam en twee halfronde stalramen, de laatste drie met hardstenen dorpel. Aan het einde van de gevel een uitgemetseld schoorsteen.

In het interieur zijn nog aanwezig de paneeldeuren met enkele bovenlichten met glas-in-lood-vulling, gestucte plafonds op de begane grond en de hardstenen vloer in de centrale hal.

Waardering

Het pand is uitdrukking van een geestelijke ontwikkeling; is van belang wegens de architectonische gaafheid en de visuele gaafheid van de dorpse omgeving.

57. Markt 64-66

Tweelaags horecapand met vijf vensterassen onder zadeldak met daarachter een eenlaags volume met zadeldak, Vlaamse gevel, overstek en afhang aan het Kerkpad.

volume aan de Markt

Voorgevel wit gepleisterd met schijnvoegen. Hoeklisenen met afgewisseld platte en gebosseerde kussens.

Begane grond met licht verdiepte gevelopeningen met gepleisterde geprofileerde kozijnen. Moderne centrale dubbele toegangsdeur met tweeledig bovenlicht. Aan beide zijde van de deur twee moderne driedubbele deuren met roedeverdeling. Wit gepleisterde plint en cordonband.

Gepleisterde onderdorpelband ter hoogte van de verdiepingsvloer.

Verdiepingslaag met vijf houten zesruits schuifvensters in geprofileerde gepleisterde omlijstingen met kuifstukken in de vorm van dubbele voluten.

Donker geschilderde geprofileerde houten bakgoot. Zadeldak belegd met grijze Hollandse pannen.

Linkerzijgevel met wit gepleisterde plint. Witte pleisterlaag met schijnvoegen. Geheel links achteraan een schouder. Op de verdieping twee vierruitsvensters met tweeruits bovenraam.

Strekken van schijnvoegen. Wit gepleisterde betonnen lekdorpels. Drie eenvoudige staafankers ter hoogte van de zolderverdieping en een staafanker in de nok van de zijgevel. Topgevel met tuitstuk. In de linkerzijgevel valt op dat het voorste dakschild minder steil is dan het achterste dakschild.

volume aan het Kerkpad

Gevel aan het straatje opgebouwd in schoon metselwerk in rode baksteen in kruisverband. Hoge gepleisterde plint. Even links van het midden gelegen dubbele houten schuifpoort. Links van de poort twee dichtgemetselde halfrondnissen. De linkernis bevindt zich in het afhangende gedeelte. Rechts van de poort één halfrondnis, maar deze is met witte geglazuurde tegels dichtgezet. Alle drie de nissen met afgeschuinde groene geglazuurde bakstenen lekdorpels. Fors dichtgemetseld venster geheel rechts in de gevel. Vijf langwerpige staafankers ter hoogte van de verdiepingsvloer. Zinken regenpijpen geheel links schuin lopend langs de afhang en rechts tegen de gevel.

Even links van het midden boven de poort een Vlaamse gevel met centraal geplaatst venster met houten kozijnen. Dubbel bovenraam met roedeverdeling. Bakstenen lekdorpel. Links en rechts van het venster een met hout dichtgezette oculus met rollaag. Uitragend houten topgevelschot.

Overstekend dak ondersteund door sierlijke klossen en voorzien van geprofileerde windveer. Links en rechts van de Vlaamse gevel forse wit geschilderde houten of gepleisterde fries met daartegen diverse houten korbeels die het dakoverstek dragen. Geprofileerde houten bakgoot met zinken kraal. Het zadeldak boven de achterbouw, het zadeldak van de Vlaamse gevel en het lessenaarsdak van de afhang zijn gedekt met grijze Hollandse pannen.

Dit complex heeft een hoge cultuurhistorische waarde, vanwege de aparte verschijning van de achterbouw met overstek, afhang en beschoten Vlaamse gevel. Deze gestucte voorgevel met schijnvoegen duidt op een 19-e eeuwse aanpassing. Oudere bouwsporen worden hiermee bedekt.

58. Markt 9

Inleiding

Het WOONHUIS (nr. 9) gelegen aan de zuidzijde van de zogeheten '*Kleine Markt*' dateert in zijn huidige vorm uit 1905. Eigenaar was de sigarenfabrikant P. Moonen. De naast het huis gelegen schuur (nr. 9a) fungeerde als pakhuis voor de tabak. Vervolgens is in het pand een filiaal van de Amsterdamsche Bank N.V. gevestigd geweest. Thans is het hele complex in gebruik als woonhuis met aanhorigheden.

Beschrijving

Een kubusvormig, tweelaags pand onder geknikt schilddak gedekt met lei in Maasdekking. In de symmetrische voorgevel, vervaardigd uit machinale baksteen met gecementeerde plint, vijf vensterassen met centraal een portiek waarin een paneeldeur met smeedijzeren deуроoster en hardstenen dorpel. De deur wordt aan beide zijden geflankeerd door twee tweeruits schuifvensters (indeling gedeeltelijk gewijzigd) onder segmentbogen met in het boogveld tegels. De bovenlichten hebben een glas-in-lood-vulling. De hardstenen dorpels gaan aan de onderzijde over in een stucdecoratie. Op de etage vijf identieke T-vensters. Onder de geprofileerde bakgoot op klossen een strook verglaasde bakstenen in ruit-motief.

De linkerzijgevel, opgetrokken uit handvorm bakstenen, is asymmetrisch en heeft op de begane grond een T-venster en deels beglaasde paneeldeur met ongedeeld bovenlicht. Op de etage twee T-vensters met in de bovenlichten glas-in-lood-vulling. Boven de vensters en de deur segmentbogen met gecementeerde velden. In de muur enkele steekankers.

De uit handvorm bakstenen opgetrokken eenlaagse schuur op rechthoekige plattegrond en met mansardedak gedekt met oudhollandse pannen, is gedeeltelijk aan het woonhuis aangebouwd. In de asymmetrische voorgevel op de begane grond een deels beglaasde, opgeklampte vleugel deur met vier-ruits bovenlicht onder een lichtgetoogde strek. Rechts daarvan één, op de etage twee zesruits schuifvenster onder strek. Langs de gevel windborden.

Waardering

Het pand vormt een essentieel deel van een groter, cultuurhistorisch belangrijk deel van het dorp dat structureel en visueel gaaf is. Architectonisch is het pand nog zeer gaaf bewaard gebleven.

59. Peperstraat 7-9

Gespiegeld tweelaags dubbel woonhuis onder schilddak met centraal gelegen topgevel met snijdend zadeldak. Bouwjaar: 1934.

Voorgevel opgebouwd in schoon metselwerk in rode baksteen in een Noors verband. Centrale twee vensterassen in licht uitstekende middenrisaliet met topgevel. Voordeuren in licht verdiepte portieken met glas-in-lood bovenlicht en smalle vensters van glas-in-lood naast de deuren.

Hieronder lekdorpels van geglazuurde tegels. Eén doorlopende luifellatei boven beide portieken. Buitenste twee vensterassen met een staande erker met trapeziumvormig oppervlak. Glas-in-lood bovenramen. Houten kozijnen. Lekdorpels van geglazuurde tegels. Licht uitstekende betonnen lateien.

Verdieping met in de middenrisaliet twee dubbele vensters met glas-in-lood bovenramen. Houten kozijnen. Lekdorpels van geglazuurde tegels. Licht uitspringende betonnen lateien. Buitenste twee vensterassen met trapeziumvormige balkonnen bovenop de erkers. Twee smalle bakstenen reliëfbanden op de balkons. Licht uitstekende betonnen afdekplaten, vergelijkbaar met de lateien van de erkers. Vensterpartij bestaande uit een centraal gelegen stolpvenster met daarnaast twee

smalle ramen met bovenramen in glas-in-lood. Boven de buitenste vensterassen eenvoudige bakstenen rollagen als fries.

Centrale topgevel met twee smalle vensters met houten kozijnen. Daarboven één dorlopende licht uitspringende betonnen latei. Baksteen reliëfversiering in de geveltop.

Buitenste vensterassen met ver overstekende houten bakgoot met zinken kraal. Deze bakgoot loopt aan beide zijden iets door in de middenrisaliet. Op die plaats wordt de bakgoot aan beide zijden ondersteund door een dubbele klos. Schilddak en zadeldak van topgevel belegd met grijze Hollandse pannen. Fors dubbel dakraam bovenaan in rechterdeel voorste dakschild.

Beide zijgevels met zinken regenpijp en overstekende houten bakgoot met zinken kraal. Dakraam in rechterschild.

Dit pand is cultuurhistorisch waardevol vanwege zijn authenticiteit en typisch voorbeeld van een dubbele middensandswoning uit de jaren '30 van de vorige eeuw.